

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI**

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA
DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ UYGULAMALARINA
İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sibel UYANIK CEYLAN**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Metin ARSLAN**

**2009
KIRIKKALE**

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, okullarda uygulanmakta olan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri belirlenmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde kuramsal çerçeve oluşturularak ilgili araştırmalar incelenmiştir. Üçüncü bölümde yöntemle ilişkin bilgiler, dördüncü bölümde, bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Beşinci bölümde ise sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

Araştırma süresince değerli öneri ve katkılarıyla her zaman yardımda bulunan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Metin ARSLAN 'na içtenlikle teşekkür ederim. Yüksek lisans çalışmam sırasında bana yol gösteren ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Araştırmaya ilişkin uygulamaların gerçekleştirildiği okullarda çalışan tüm değerli yönetici ve öğretmenlere, yardımlarından ve samimiyetlerinden dolayı saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Beni yetiştirerek bugünlere getiren anne, babama desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen kardeşlerime verdikleri emek ve gösterdikleri anlayış için teşekkür ederim.

İyi günde, kötü günde her zaman yanımda olan, hayat arkadaşım ve değerli eşim Nihat CEYLAN'a desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Sibel UYANIK CEYLAN

ÖZET

Bu araştırma; okullarda uygulanmakta olan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma betimsel bir çalışmadır. 2008–2009 öğretim yılında Kırıkkale ili şehir merkezine bağlı liselerde seçilen okul meclis başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve seçmenler çalışma evrenini oluşturmaktadır. Kırıkkale ili şehir merkezinde 15 adet genel lise, 8 adet mesleki lise olmak üzere toplam 23 lise bulunmaktadır. Araştırmada, 2008–2009 öğretim yılında Kırıkkale ili şehir merkezinde bulunan 23 okul meclis başkanı, 103 yönetim kurulu üyesi ve 422 seçmenden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

Araştırma kapsamına alınan bu öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanmıştır. Uygulamaya hazır hale getirilen anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel özelliklerini (cinsiyet, okuldaki görev, okul türü ve sınıf düzeyi) belirlemeye yönelik ifadeler; ikinci bölümde ise okullardaki okul meclis başkanlarının, yönetim kurulu üyelerinin ve seçmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla 17 ifade yer almaktadır. İkinci bölümdeki 17 ifade iki boyutta gruplandırılmıştır. Bunlardan 8 ifade Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin amaçlarına, 9 ifade de Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin uygulanmasına ilişkindir. İkinci bölümde bulunan maddeler beşli likert tipinde hazırlanmış ve seçenekler kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5) aralıklarında düzenlenmiştir.

Araştırma verileri tamamlandıktan sonra verilerin analizi yapılmıştır. Toplanan veriler üzerinde istatistiksel çözümlenmelerin yapılabilmesi için SPSS 16.00 (Stastical Package For Social Sciences) paket programı uygulanmıştır.

Toplanan veriler frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) gibi istatistik teknikler ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

İstatistiksel analizler sonucunda genel olarak şu bilgiler elde edilmiştir.

1- Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamaları ile demokrasi bilinci kazandıkları, haklarını öğrendikleri, hoşgörölü olmayı öğrendikleri, okullarda söz sahibi oldukları, oy kullanma bilinci kazandıkları, işbirliği ve sorumluluk bilinci kazandıkları görölmüştür.

2- Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamaları aşamasında yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, seçim sürecinde sahip oldukları heyecanının seçimden sonra yok olduğu, seçimler sırasında oluşturulan kuralların görevlerini sağlıklı yaptıkları, seçimlerde öğretmen ve yöneticilerden herhangi bir baskı görmedikleri, seçim sürecinde yasaklara uydukları görölmüştür.

Bu çalışmanın sonucunda Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin okullarda sistemli bir şekilde gelişerek devam etmesi, yapılan uygulamaların etkili bir şekilde yapılması, projeye ilgili olarak öğretmenlere yönelik eğitici faaliyetlerin artırılması şeklinde önerilere yer verilmiştir.

ABSTRACT

This research, being applied in schools, the goals of Democracy Education and School Councils Project, the school council president of the board members and voters were to determine the level of detection.

Research in the universe, in the 2008-2009 school year. This research compose with in Kırıkkale city connected to the high school selected the school council president, management board members and the voters. In the city of Kırıkkale province, there are, 15 public high schools, 8 vocational high schools, a total of 23 high schools. In universe, because of more than the number of voters, the same features as the chance to move through the sample selection have been assumed. Samples Of the survey, the 2008-2009 academic year. This survey forms something. These are; connected to the city center in Kırıkkale province at 23 high schools who worked 23 school council president, 103 members and 422 voters.

In Research scope, developed questionnaire was administered to students by this researcher. Applications are made ready to scale. There are two parts. In the first part, the personal characteristics of students (gender, school duties, school type and grade level) to identify the expressions, in the second part, in the schools, school board members and school council president and democracy education of voters. School Councils Project detection levels to reveal, 17 expressions participate. 17 expression in two dimensions are grouped in the second section. In these, 8 expressions, Democracy Education, the aim of the Project of the school council, in 9 expressions, implementation of Democracy Education and implementation of school council Project are related. Items in the second part were prepared in the five Likert type and options were arranged with this way definitely disagree (1), disagree (2), I partly agree (3), agree (4) absolutely agree (5)

Analyze of the data was made after completion of the research documents. In order to make statistical analyze over the collected data SPSS

package 16:00 (Stastical Package For Social Sciences)In data analysis frequency and percentages were used. Collected data was analyzed and commented with statistical techniques such as frequency (f), percent (%), arithmetic mean (\bar{x}) and standard deviation (ss).

Research findings obtained as follows;

1- It is seen that,democracy education of students of vocational schools and general education of high school and school council with the project have acquired awareness of democracy,they learn their justice, they learn to be tolerant, In schools that have a say,they have acquired voting awareness,they are given cooperation and responsibility.

2- It is seen that during students of vocational high school and high school,implementation of democracy education projects and school councils,we see,they do not have enough knowledge about their topic, selection process that they have no enthusiasm after the election.While election continue, created conducts are so good in duty.In election any of the teachers and administrators do not see print, the selection process complied with the ban.

As a result of this research, Democracy Education and Project of School Councils's continuing by being improved in a sistematic way,effective way of applied procedures,incresing the educative activities related to the Project for the teachers were the suggested issues.

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım “Orta Öğretim Kurumlarında Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı çalışmamı, ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

SİBEL UYANIK CEYLAN

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

ÖN SÖZ.	II
ÖZET.	III
ABSTRACT.	V
KİŞİSEL KABUL.	VII
İÇİNDEKİLER.	VIII
KISALTMALAR.	XI
TABLolar DİZİNİ.	XII

BÖLÜM I

1.GİRİŞ.	1
1.1.Problem durumu1
1.2.Problem cümlesi4
1.3.Alt problemler.4
1.4.Araştırmanın amacı5
1.5.Araştırmanın önemi5
1.6.Sınırlılıklar..6
1.7. Sayıtlar6
1.8.Tanımlar7

BÖLÜM II

2.KURAMSAL ÇERÇEVE.	8
2.1.Vatandaşlık Eğitimi	8
2.2.Yaşam Biçimi Olarak Demokrasi.	13
2.2.1 Ailede Demokratik Yaşam.	15
2.2.2.Okulda Demokratik Yaşam.	19
2.2.2.1.Okulda Uyulması Gereken Kurallar.	24
2.2.2.2.Öğretmen-Öğrenci İlişkileri.	25
2.2.2.3.Öğretmen Davranışlarının Demokratikliği.	26
2.2.2.4.Okul-Aile İşbirliği.	28
2.2.2.5.Ders Dışı Eğitimsel Etkinlikler.	28
2.2.3.Okul Meclisleri.	30
2.3.3.1.Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi.	36
2.3.3.2.Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Kapsam ve Dayanakları.	39
2.3.3.3.Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Amacı.	43
2.3.3.4.Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Kazandırmayı Hedeflediği Tutum ve Kazanımlar.	46
2.3.3.5.Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin Yürütülmesiyle İlgili Yönetmelik Maddeleri.	48
2.3.3.6. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Kapsamında İşlenecek Konular.	54
2.3.İlgili Araştırmalar.	56

BÖLÜM III

3.YÖNTEM.	62
3.1.Araştırmanın Modeli.	62
3.2.Çalışma Grubu	62
3.3.Verilerin Toplanması	64
3.4.Verilerin Analizi.	65

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUM.....	67
4. 1. Öğrencilere Ait Genel Bilgiler.	67
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.	71
4. 3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.	78
4. 4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.	86

BÖLÜM V

5.SONUÇ VE ÖNERİLER.	88
5.1.SONUÇLAR.	88
5.2.ÖNERİLER.	90
KAYNAKLAR.	91
EKLER.	101
ÖZGEÇMİŞ.	115

KISALTMALAR

DEOMP: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi

DEOMY: Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi

DYE: Demokratik Yurttaşlık Eğitimi

İÖM: İl Öğrenci Meclisi

OÖM: Okul Öğrenci Meclisi

TÖM: Türkiye Öğrenci Meclisi

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Ölçek Seçenekleri ve Puan Aralıkları.....	66
Tablo 2: Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bilgilerin Frekans Dağılımı....	68
Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	69
Tablo 4: Öğrencilerin Okul Meclislerindeki Görevlerine Göre Dağılımı.....	69
Tablo 5: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	70
Tablo 6: Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı.....	70
Tablo 7: Meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri.	
Tablo 8: Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri	79
Tablo 9: Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi	87

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Organize bir kurum ve toplumsal bir sistem olan okulların belirli bir nüfusu, açıkça tanımlanmış bir yapısı ve paydaşları arasında sıkı bir ilişki ağı mevcuttur. Eğitimin üretildiği okul örgütlerinin sistem olarak özelliklerine bakıldığında; beş alt sistemden oluştuğu görülmektedir. Bunlardan okulda üretimin yapıldığı mekanları kapsayan üretim alt sistemler; okulun ürettiklerini dış sistemlere, topluma ve velilere sunan alışveriş alt sistemleri; okulla çevrenin etkileşimini sağlayan uyarlama ya da uyum alt sistemler; okulun varlığını sürdürmesini sağlayan yaşatma alt sistemleri ile okulun bir bütün halinde amaçlarını gerçekleştirmeye dönük etkinliklerde bulunmasını sağlayan yönetim alt sistemleridir (Balcı & Aydın, 2003;66-67).

Okuldaki yönetim alt sistemleri arasında okulun yönetim, denetim, disiplin, eğitsel kol sistemlerinden başka öğrencilerden oluşan okul meclisleri de yer alır. Okul meclisleri, okul yönetimine öğrenci katılımını sağlamak ve demokrasi eğitimini etkinleştirmek amacıyla yönelik oluşumlardır.

1.1.PROBLEM DURUMU

Geçmişten günümüze, eğitim sisteminin temel ögesi olan okullar etkili vatandaş yetiştirmeyi amaçlamışlardır. Vatandaşlık kavramı, modern dönemlere ait bir kavramdır ve demokrasinin gelişimiyle birlikte belirginleşmiştir. Demokrasinin sürdürülebilmesi ve ülkelerin gelişebilmesi vatandaşlarının sahip olduğu bilgi, beceri ve değerlerle paralellik göstermektedir. Bu amaçla, bireylere, yaşamlarının erken dönemlerinden başlayarak ve eğitim süreci boyunca, okullarda, formal ve informal eğitim programları aracılığıyla vatandaşlık bilinci kazandırılmaktadır. Formal programlarla, öğrencilere temel vatandaşlık bilgileri verilirken informal programlarla, öğrencilere okul yönetimine

katılma ve okul ilişkilerinde demokrasiyi yaşama olanakları sağlanmaktadır (Ersoy,2007;3).

Vatandaşlık eğitiminin genç kuşaklara öğretilmesi, benimsetilmesi ve geliştirilmesi okulun görevlerindedir. Yetişmekte olan genç kuşaklar eğitim öğretim görevlerini yerine getirdiği zaman toplum gelişecektir. Vatandaşlık eğitimi, bir toplumda yetişmiş kuşakların, yetişmekte olan kuşaklara düşünce ve davranışlarını aktarmasıdır. Bu aktarım ya yaşantıyla örnek olma ya da resmi olarak hazırlanmış vatandaşlık eğitimi programları yoluyla belli bir süreç içerisinde istendik yönde davranış değiştirmeye yönelik çeşitli etkinliklerin düzenlenmesiyle olur (Arslan;2007;155-161).

Okullardaki vatandaşlık eğitimi yoluyla demokrasi bilincinin geliştirilmesi ülkemizde milli eğitimin temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Bu ilkeye göre ; “Güçlü ve dengeli, özgür ve demokratik bir toplum düzenin gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi için vatandaşların demokrasi bilincine sahip olmalarına, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun, anayasaya, yasalara, manevi ve toplumsal değerlere saygının her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılmasına, bu yöndeki duygu ve davranışların geliştirilmesine özen gösterilmelidir” (<http://mevzuat.meb.gov.tr>). Bu ilkenin gereği olarak ülkemizde ilköğretim ve orta öğretim okullarında; Hayat bilgisi, Tarih, Sosyoloji, Sosyal Bilgiler, Demokrasi ve İnsan Hakları derslerinin programlarında vatandaşlık konularına yer verilmektedir. Okullarda demokrasi bilincini geliştirmek için; sportif etkinlikler, geziler, toplantılar, öğrenci kulüp faaliyetleri yapılmaktadır Demokrasi eğitimi ve vatandaşlık eğitimi karşılıklı etkileşim içerisinde.

Okullarda verilen dersler ve faaliyetler, bireyin etkili bir vatandaş olmasını, kendi kültürünü özümsemesini, demokrasi bilinci kazanabilmesini, seçme seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılmasını, aynı zamanda yaşama hazırlanmasını amaçlamaktadır.

Vatandaşlık eğitiminin bir yaşam biçimi haline dönüşmesi amacıyla ülkemizde 2004 yılında “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Proje”si uygulamaya konulmuştur. Önce 300 pilot okulda uygulama yapılmaya karar verilmiş, sonuçların olumlu olduğu görülmüştür. Bunun üzerine Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, 2004–2005 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelindeki tüm okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi TBMM ve Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokole göre yürütülmektedir (Metin , 2006;28).

Proje sayesinde öğrenciler ; “Kendini ifade edebilme, toplumsal sorumluluk ve bağlılık bilinci kazanma, bir fikri ya da grubu temsil edebilme, örgütlenme, haklarını kullanma, eleştirel düşünme, üretken olma, problem çözme becerisi kazanma, tanıma ve değerlendirme, bilgi kaynaklarına başvurma ve bilgiyi kullanabilme, ahlakî sorgulama, katılımcı olma, çok yönlü iletişim kurma, iş birliği ve takım çalışması yapabilme, tartışma ve uzlaşma kültürünü kazanma, çatışmayı önleme, arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık, atılganlık, demokratik liderliği benimseme, kamuoyu oluşturma ” gibi becerileri kazanacaklardır (www.ilkokuma.com/okul_meclisleri/okul_meclisi.htm - 87k).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi demokrasinin, ancak, tutum ve davranış olarak günlük hayatta yaşanılarak öğrenilebileceği ve benimsenebileceği esasına dayanmaktadır. Demokrasinin salt bir yönetim biçimi olmayıp bunun da ötesinde bir “*hayat tarzı ve erdem düzeyi*” olduğu iletişimi öğrencilere vermeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle öğrenciler için okulda demokratik bir ortam sağlanmakta ve demokrasi kültürünü yaşayarak öğrenme imkânı yaratılmaktadır (Özpolat,2004;50).

Proje gereğince tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında bütün öğrencilerin oylarıyla üyeler seçilmekte ve “Okul Öğrenci Meclisi” oluşturulmaktadır. Her ildeki Okul Öğrenci Meclis başkanları “İl Öğrenci Meclisi”ni oluşturmaktadır.81 ilden seçilen İl Öğrenci Meclis başkanları da “Türkiye Öğrenci Meclisi”ni oluşturmaktadır. Türkiye Öğrenci Meclisi , her 23 Nisan Ulusal Egemenlik Haftası’nda Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurul

Salonu'nda toplanmaktadır. Projeye göre, okul öğrenci meclisinin aldığı kararlar okul yönetimi; il öğrenci meclisinin aldığı kararlar il yönetimi; Türkiye öğrenci meclisinin aldığı kararlar TBMM Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı için tavsiye niteliğindedir.

Proje kapsamında meclislerde görev alan öğrenciler, kendisinden farklı düşünen kişilere kendi düşüncelerini anlatırken ne gibi tepkilerle karşılaşacağını görür, bu durumda karşısındakine nasıl davranması gerektiğine ilişkin kendisine ait stratejiler geliştirip daha sonra benzer bir olayla karşılaştığında daha önce edindiği alışkanlığını kullanırlar. Okul meclisleri onlara sabretmeyi ve ikna etme yollarını öğrenmede önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Bu çalışmanın amacı da , ortaöğretim kurumlarındaki Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemektir.

1.2.PROBLEM CÜMLESİ

Orta öğretim kurumlarında uygulanmakta olan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri nasıldır?

1.3.ALT PROBLEMLER

1. Meslek lisesi öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?

2. Genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?

3. Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilme düzeyleri nasıldır?

1.4.ARAŞTIRMANIN AMACI

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, öğrencilerde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi ve öğrencileri, hayatlarının her alanında demokrasiyi kullanan bireyler olarak yetiştirmek amacıyla uygulamaya konulmuştur. Bu araştırmanın amacı; okullarda uygulanmakta olan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek ve projenin geliştirilmesine katkıda bulunmak; öğrencilerin projeden en iyi şekilde yararlanmasını sağlamaktır.

1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Demokrasilerde etkin ve özgür vatandaş yetiştirmek için eğitime ihtiyaç vardır. Demokratik hayat tarzının okullarda yaşanılır hâle getirilmesi demokrasi eğitimiyle sağlanır. Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden biri de demokrasi eğitimidir. Demokrasi eğitimi iki bölüm halinde gerçekleştirilmektedir. Birincisi demokrasi teorik olarak öğretilmekte, ikincisi ise demokrasi yaşayarak uygulayarak öğretilmektedir. Yapararak ve yaşayarak öğrenilenler daha kalıcı olmaktadır.

Okullarda Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin hayata geçmesiyle;

1. Aile-TBMM-okul is birliği sayesinde demokrasi kültürü daha iyi anlaşılacaktır.

2. Kendi fikirlerine saygı duyulduğunu gören öğrenciler, farklı fikirlere saygı duymayı öğreneceklerdir.

3. Toplumda sorumluluk sahibi, karara katılan, kendine güvenen bireyler yetişecektir.

4. Ailenin çocuğundaki cevheri fark ederek çocuğunu doğru şekilde yönlendirmesi sağlanacaktır.

Okullarda Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, demokrasi eğitimi uygulamalarına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

1.6.SINIRLILIKLAR

Araştırma;

1. Anketi cevaplandıran okul meclis başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve seçmenlerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri ile

2. Kırıkkale İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinden okul meclis başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve seçmenler ile

3. Veri toplama aracının uygulanması zaman açısından 2008–2009 öğretim yılı ile

4. Uygulamanın yapıldığı tarihlerde ulaşılabilen öğrenciler ile sınırlandırılmıştır.

1.7. SAYILTILAR

1. Liselerdeki okul meclis başkanları ve yönetim kurulu üyeleri ve seçmenlerin anketlere objektif ve doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.

2. Seçilen araştırma yöntemi ve istatistiksel çözümlene yöntemlerinin, araştırmanın amacına ve verilerin çözümlenmesine uygun olduğu kabul edilmiştir.

1.8.TANIMLAR

Çalışmanın bu bölümünde çalışma sırasında sıklıkla kullanılan bazı kavramların ne anlamda kullanıldığı üzerinde durulmuştur.

Vatandaşlık: vatandaş olma, bir vatanda doğup büyüme veya yaşamış olma durumudur (Duman, Karakaya, Yavuz, 2001;7).

Demokrasi Eğitimi: Demokrasiyle ilgili bilgilere ve demokratik değerlere sahip bireylerden oluşan bir toplum oluşturmak için Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Tarih, Sosyoloji, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi gibi derslerin öğretim programlarında çeşitli alt başlıklarda yer alan derstir (Yanıklar, Elyıldırım, 2004; 27).

Genel Lise : İlköğretimden sonra dört yıllık öğretim veren ve bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vererek hayata ve yükseköğretime hazırlayan programların uygulandığı resmî ve özel örgün ortaöğretim okul veya kurumları (http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27305_0.html).

Meslek Lisesi: ilköğretim üzerine hazırlık sınıfı hariç; üç yıl süreli Anadolu meslek liseleri ve Anadolu imam-hatip liseleri ile dört yıl süreli Anadolu teknik liseleridir (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/46.html>).

Okul Meclisleri: İlköğretim okullarında okuyan öğrencilerin verdiği oylarla belirlediği sınıf temsilcilerden oluşan kurul (DEOMY).

Öğrenci Meclisleri: Öğrencilerden oluşan okul meclisi, il öğrenci meclisi veya Türkiye öğrenci meclisi (DEOMY).

Rehber Öğretmen: Öğrenci meclisi çalışmalarının düzenli yürütülmesinden sorumlu olan öğretmen (DEOMY).

BÖLÜM II

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

Toplum hayatını düzenleyen ilke ve kurallar tarih boyunca çeşitli evrelerden geçerek gelişmiştir. Her toplum toplumsal gelişmişlik düzeyiyle tutarlı rejimlerle yönetilmektedir. Toplumların siyasi sistemleri tarihin her döneminde aynı özellikleri göstermese de bu sürecin demokrasiye doğru bir gelişme gösterdiği söylenebilir. Demokrasi, bir yandan farklı görüş ve düşünceleri, diğer yandan görüşler üzerinde birlikteliği gerektiren; en ayırt edici özelliği seçme ve seçilme hakkıyla donatılmış vatandaşları olan bir yönetim biçimidir. Bütün çekiciliğine rağmen korunması ve yaşatılması en zor olan bu siyasi sistem hak ve özgürlükleri sağladığı oranda da bireylere sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumluluğu bireylere kazandırmanın temel koşulu da demokrasi eğitimidir (Gökçe, 2003, 47-55). Okullarda demokrasi eğitiminin amacı, demokratikleşme çabasında olan topluma demokratik değer ve davranışları kazanmış bireyler yetiştirmektir.

2.1 VATANDAŞLIK EĞİTİMİ

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, ileri teknolojik veya bilimsel üretimin sanayi toplumunun sınırlarını zorlamasıyla ortaya çıkan bilgi toplumu yapısıdır. Bilgi toplumunda nesnenin üretiminden çok bilginin üretimi önem kazanmaktadır. Bilgi toplumuyla bireysel yetenekler merkeze alınarak geliştirilmesi hedeflenmektedir. Devletler bilgi ile yaşamayı öğrenmiş, demokrasi değerlerini özümsemiş, araştırmacılık, girişimcilik, nesnellik, yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme yeteneklerine sahip vatandaşları yetiştirmek istemektedir (Sabancı,2008;22). Bilgi toplumuna yakışır bir toplumsallaşma ortamı oluşturulacağına, sistemin önemli parçalarından biri de vatandaşlıktır.

Vatandaşlık kavramını aşamalı olarak incelediğimizde öncelikle içeriğinde vatan kelimesini barındırmaktadır. Türk Dil Kurumu'nun hazırlamış olduğu sözlükte "vatan" kelimesi "Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası" şeklinde açıklanmıştır (TDK). "Vatandaş" kelimesi ise "aynı vatanı yaşayan ve bir devlete bağlı olan kişi" olarak tanımlanmıştır (Akt.Civek,2008:68). Bir devletin oluşması için insan sayısı önemli değildir, önemli olan kişilerin devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olmalarıdır. Vatandaşlık, kişilerle belli bir devlet arasındaki hakları ve yükümlülükleri belirleyen hukuksal bağıdır. Kişilerin bir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olması, hukuk düzeni açısından arzu edilen bir durumdur (Güven,2007:3). Hukukun temel amacı, toplum yaşamını düzenleme ve toplum gereksinimleri karşılamadır.

Güçlü bir demokrasi Barber'e göre seyirci vatandaşlarla değil, siyaseti bir yaşam biçimi olarak gören etkin vatandaşlar tarafından gerçekleştirilebilir (Akt. Gürbüz,2006:28).

Etkin ve demokratik vatandaş;

- Demokratik değerleri benimser ve bu değerler doğrultusunda yaşamaya çalışır.
- Ulusun yararını düşünerek sorumluluk alır.
- Ulusunun kuruluşuyla ilgili belge ve olaylar konusunda bilgilidir.
- Vatandaşlıkla ilgili kurumlar ve siyasal süreçler ile ilgili bilgiye sahiptir.
- Ulusal ve küresel düzeyde insanlığı etkileyen olay ve sorunların farkındadır.
- Sorunlara yaratıcı çözümler bulmak ve bilgisini geliştirebilmek için çeşitli kaynaklardan bilgiler arar ve çeşitli bakış açılarını değerlendirir.
- Farklı bilgi ve görüşleri değerlendirir farklı bakış açıları geliştirir.
- Karar verme ve problem çözme becerilerini etkili biçimde kullanır.
- Bir grup içinde etkili biçimde işbirliği yapabilme becerisine sahiptir.
- Demokratik bir toplum, demokrasinin ilkelerinin ve değerlerinin toplumda yaşanmasıyla oluşturulur (Ersoy, 2007;5)

Demokratik bir toplum, demokrasinin ilkelerinin ve değerlerinin toplumda yaşanmasıyla oluşturulur. Demokratik toplumda, demokratik kültürün yerleşmesi için bütün toplum bireyleri demokratik bir toplumda yaşayacak Şekilde yetiştirilmeli ve yeni nesil bu konuda eğitilmelidir. Türkiye Cumhuriyeti, demokrasiyi ve demokrasi eğitimini gerçekleştirmeyi kendisine ilke edinmiş bir ülke olarak, bireylere vatandaşlık bilici kazandırmayı, aynı zamanda bu bireylerin etkili ve iyi vatandaş haline gelebilmeleri için, demokrasinin ilke ve fonksiyonlarını benimseterek davranış haline getirebilmelerini ve yetişecek genç kuşaklara örnek olmalarını hedeflemektedir (Gürbüz,2006;1).

Demokrasinin iyi işlemesi, toplumdaki her bireyin yönetim sürecine katılmasına bağlıdır. Demokratik bir toplumda vatandaşlık eğitimi, öğrencilerin demokrasinin ideallerini anlamasına, demokrasinin değerlerini ve ilkelerini yorumlayabilmesine yönelik becerilerini geliştirmeye çalışır (Ersoy,2007;13).Bu temel becerileri birey eğitim yoluyla kazanabilir.

Eğitim, bireylerin topluma uyum sağlamalarına katkıda bulunmakta ve bu toplumsallaşma surecinde bireye gerekli olan davranışları kazandırmaktadır (Köksal,2006;473). Eğitim, bir toplumda yetişmiş neslin, yetişmekte olan nesle düşünce ve davranışlarını aktarmasıdır. Bu aktarım ya kişinin kendi yaşamıyla örnek olması ya da resmî olarak hazırlanmış programlarla belli bir süreç içerisinde istendik yönde davranış değiştirmek için çeşitli etkinliklerin düzenlenmesiyle olur (Arıbaş, 1999: 25).

Birçok ülkenin eğitim sisteminin en temel amacı iyi vatandaş yetiştirmek ve topluma kazandırmaktır. İyi bir vatandaş olmaktan amaç, kişinin görev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır (Civek,2008:2). İyi vatandaş yetiştirme görevi eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumları çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumlarını tanımasını sağlayarak; toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını bireye kazandırır. Bireyleri iyi vatandaş olarak

yetiştirebilmek için, onlara demokratik bir eğitim-öğretim ortamı hazırlanmalı ve toplumsallaşmaları sağlanmalıdır (Gürbüz,2006:27) .

Çocuklar eleştirel ve yaratıcı düşünen birer vatandaş olarak yetiştirilmelidir. Bunun için çocukların;

- Kendilerini ve toplumu etkileyen konular üzerinde kendi görüşlerini yazma ve konuşma, fikirlerini açıklama,
- Konu, sorun ve olaylar üzerinde tartışma, araştırma ve münazara yapma,
- Farklılıkları alternatiflere bakarak, kararlar vererek ve seçimleri açıklayarak çözme,
- Dünyayı global bir topluluk olarak görmek ve bunun politik, ekonomik, çevresel ve sosyal anlamları,
- Uzlaşma, karar verme, okul ve toplum temelli faaliyetlerde sorumluluk almak (Akt. Kurt,2007:8) gibi konularda eğitilmesi gerekmektedir.

Bireylerdeki demokrasi bilincinin geliştirilmesi okullardaki vatandaşlık eğitimi yoluyla gerçekleşir. Yetişmekte olan genç kuşaklar eğitim öğretim görevlerini yerine getirdiği zaman toplum gelişecektir. Vatandaşlık eğitimi, bir toplumda yetişmiş kuşakların, yetişmekte olan kuşaklara düşünce ve davranışlarını aktarmasıdır. Bu aktarım ya yaşantıyla örnek olma ya da resmi olarak hazırlanmış vatandaşlık eğitimi programları yoluyla belli bir süreç içerisinde istendik yönde davranış değiştirmeye yönelik çeşitli etkinliklerin düzenlenmesiyle olur (Arslan,2007; 155-159).

Bireyler vatandaşlık eğitimi alarak sosyal, ekonomik ve politik konuların karmaşıklığını algılayabilmeli, kendi hak ve sorumluluklarının farkında olmalı ve diğerlerinin haklarına saygı gösterebilmelidirler. Bireyler aynı zamanda etkin vatandaşlar olarak toplumun ilerlemesinde işbirliği yapabilmeli, demokratik kurumların önemini kavrayabilmeli, demokrasiyi geliştirecek ve yaşatacak koşulları ve bunlara karşıt olabilecek güçleri anlayabilmelidirler (Yanıklar, Elyıldırım, 2004;12).

Vatandaşlık eğitiminin üzerinde durduğu temel hususlar şunlardır:

1. Eğitim, demokrasinin temel taşıdır ve vatandaşlık eğitimi, eğitim programı içinde önemli bir yere sahip olmalıdır.
2. Vatandaşlık eğitimi mahalli, millî ve evrensel boyutları dikkate alacak şekilde uygulanmalı ve karşılıklı saygı, sevgi, hoşgörü, açık görüşlülük, şiddetten kaçınma, eşitlik gibi değerlere dayanmalıdır.
3. Vatandaşlık eğitimi sorumluluğu, devletin desteği ile büyük ölçüde aileye, okula ve ilgili sivil toplum örgütlerine ait olmalıdır.
4. Etkili vatandaş olabilmek için, öğrencilerin Türkiye ve Dünyanın geçmişi, bugünkü ve gelecekte olabilecek muhtemel gelişmeler konusunda bilgi sahibi olmalıdır.
5. Eleştirel düşünce, ileri düzeyde okuryazarlık, vatandaşlık eğitimi için gerekli olan temel özelliklerdir.
6. Vatandaşlık eğitimi çerçevesinde, öğrencileri karar verme sürecine ve diğer toplumsal faaliyetlere hazırlamak üzere okulda gerekli
7. Demokratik değerler ve demokratik süreç, sınıfta ve okulda model olarak alınmalıdır (Civek,2008:71).

Demokratik bir vatandaşlık eğitimi alan kişilerden oluşan bir toplum da katılımcı, girişimci ve demokratik bir yapıya sahip olacak ve demokrasinin sağlıklı bir şekilde devamını sağlayacaktır. Siyasete katılabilen ve siyaseti sadece oy kullanma hakkı olarak görmeyen, sivil topluma inanan vatandaşlar demokrasinin doğru ve etkili islemesinde de önemli bir yere sahiptir (Gürbüz,2006:27).

Toplumun yapısı eğitim sisteminin yapısını belirleyen bir nedendir ama buna karşılık eğitim sisteminin amacı, bireyi topluluğa bağlamak ve bireyin topluma saygısının ve bağlılığının olmasıdır. Eğitimi ve eğitim sistemini belirleyici faktör toplumdur. Toplumun tüm kültürel değerleri eğitimin mahiyet ve niteliğini de değiştirir. Demokrasi geleneğine alışmamış bu sisteme sahip

olmayan toplumların eğitim kapasiteleri demokratik sisteme tabi toplumların eğitiminden daha aşağıdadır (Durmuş,2006:25).

Vatandaşlık eğitimi ile yetişen bireylerin iyi bir vatandaş olarak hak ve sorumluluklarından haberdar olması, hak ve sorumluluklar konusunda demokratik kültürü güçlendirmesi, geliştirmesi ve buna uygun tutum ve davranış göstermesi gerekmektedir. Demokrasi olmadan; bireylerin ortak karar alması, vatandaşlık haklarını eşit bir şekilde kullanabilmesi, sorunları demokratik yollarla çözmesi mümkün olamayacaktır. Bireylerin düşüncelerini açıklayamadığı, karar alma sürecine etkin olarak katılmadığı bir toplum düzeninin ise demokratik olduğu söylenemez (Gürbüz,2006:36-37). Vatandaşlık eğitimi ve demokrasi eğitimi karşılıklı etkileşim içerisindedir. Demokrasi eğitimi; bireyin iyi vatandaş olmasını, demokrasi bilinci kazanabilmesini, aynı zamanda yaşama hazırlanmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Gürbüz,2006:6)

Demokrasi bireysel ve toplumsal olarak sürekli daha iyi hedefler. Bu yüzden demokrasinin yerleşmesi, demokratik süreçlerin insanların hayatına olumlu etki yapmaları ve bunun sonucunda toplumların daha demokratik olmaları insanların gösterdikleri çabaların birbirini takip etmesiyle gerçekleşir.

2.2.YAŞAM BİÇİMİ OLARAK DEMOKRASİ

Bir siyaset bilimi terimi olan demokrasi, zamanla geniş bir kullanım alanı bulmuş ve günümüzde, eğitimde demokrasi, ailede demokrasi gibi topluluğun bulunduğu her yerde kullanılır olmuştur. 21.yüzyılda demokrasi bir yaşam biçimi olarak kabul edilmiştir. Bireylerden beklenen ise demokrasinin bir idare şekli olmayıp, herkesin karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıkları, birbirlerinin görüş ve inanışlarını saygıyla karşıladıkları bir yaşam biçimi olduğu düşüncesini benimsemeleridir (Yanıklar,Elyıldırım,2004;8)

Demokratik bir toplum düzeninin oluşturulabilmesi açısından toplum içerisinde yetkin demokrasi bilincine sahip bireylerin varlığı önemli bir zorunluluktur (Başaran,2006:50).Demokratik bir toplumu oluşturan bireylerin; insan haklarına, yasa ve kurallara saygılı, uzlaşmacı ve hoşgörülü bir kişiliğe ; bilimsel esaslara göre çalışan, açık görüşlü, eleştirel ve sorgulayıcı bir zihniyete ;sevgi, saygı, güven gibi değerlerden oluşan bir sosyal ilişkiler anlayışına sahip ; sorumluluk bilinci içerisinde hareket eden katılımcı bireyler olması gerekir.Bu bireysel özellikler, demokrasinin varlığını devam ettirebilmek ve toplumun huzurlu olması için gereklidir (Yeşil,2002;129).

Toplumlar sürekli değiştiği gibi, toplumun ve toplumu oluşturan bireylerin ihtiyaçları da sürekli değişmektedir. Değişen ihtiyaçlara uygun çözümler, demokratik eğitim sistemiyle gerçekleşir. Demokratik eğitim, amacı programları ve yöntemleri demokrasinin dayandığı temel ilkelere göre saptanan ve buna ek olarak öğretim çalışmalarında, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde, eğitsel etkinliklerde öğrencinin birey olarak değerine, birlikte çalışmaya, karşılıklı saygıya, hoşgörüye, kişiliğe değer ve önem veren eğitimidir. Demokratik eğitim, en yalın şekliyle, “demokrasinin ilke ve kuralları ile insan haklarının, yaşatılarak öğretildiği eğitim”dir (Kepenekçi,2003:45). Demokratik eğitim bireyi demokrasi içinde bir yaşama hazırlar.

Hoşgörü, iş birliği, kendine ve başkalarına güvenme gibi değerler, demokratik toplumda herkesin kazanması gereken değerlerdir. Bu değerler, bilgi aktarımı veya yaşayarak öğrenilebilir (Metin,2006:23). Levin'in belirttiği gibi, eğitimin başarılı olması için, öğrenilecek konunun yapıp, yaşanması gerekir. Aynı şekilde demokrasi de insanların belleklerinde bilgi olarak değil, toplumsal yaşamda bizzat etkin olarak yaşanmayı gerektirir (Akt.Doğanay,Çuhadar,Sarı,2004;4). Küçük yaşlardan itibaren oluşturulmaya çalışılan değerler, ileride bireyin tutumunu oluşturur.

Bireylere her türlü değer, hak ve özgürlükleri ile ilgili bir bilincin kazandırılması, demokratik vatandaşlık eğitiminin en temel hedeflerindedir. Eğitimin bu temel hedefinden hareketle bireylere, her türlü demokratik tutum ve

değerler eğitimin ilk kademesinden (ilkokul) itibaren çeşitli öğrenim yaşantıları düzenlenerek kazandırılmaya çalışılmalıdır (Başaran,2006:50). Demokrasi eğitimi, demokratik tutum ve davranışları benimseyen iyi vatandaşları yetiştirmeyi esas almaktadır (Gürbüz,2006: 43).

Demokrasi eğitimi bireye bazı vatandaşlık özellikleri kazandırır. Yenidoğan'a göre demokrasi eğitimi alan bir birey ;

- Dünya ve insanlar hakkında bilgilenen bir vatandaş,
- Dünyadaki diğer insanlarla paylaşan/dayanışan bir vatandaş,
- Dünya sorunlarının çözümü için çalışan/eyleme geçen bir vatandaş,
- insan haklarını bilen/savunan/gerçekleşmesi için mücadele veren vatandaşdır (Toper,2007:36).

Demokratik bir ortamın oluşturulabilmesi için de demokratik bir yönetim gereklidir. Demokratik ilkeleri benimsemeyen, uygulamayan, bu ilkelere uyum sağlayamayan bireylerin oluşturduğu bir toplumda demokrasi yaşatılamaz (Toper,2007:38).Demokratik değerlerin bireylere kazandırılmasında aileden başlayarak örgün eğitim kurumları ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düşmektedir (Genç,2006:43). Demokratik eğitimin formal yanını okullar, informal yanını ise aile ve çevre oluşturur (Özen,Gül,Gülaçtı,2007:127). Çocuk demokratik davranışları önce yakın çevresinde (ailesi, medya, arkadaşları vb.), sonra okulda görerek, yaşayarak benimseyecek ve uygulayacaktır. Demokrasinin genç kuşaklara öğretilmesi, benimsetilmesi ve geliştirilmesi ailelerin görevleri arasındadır (Akt.Üstün,Yılmaz,2008:77).

2.2.1.AİLEDE DEMOKRATİK YAŞAM

Aile bireyin temel davranışlarını kazandığı tek yerdir. Toplumun en küçük birimidir. Çekirdek aile anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır. Günümüzde ailelerin büyük çoğunluğu çekirdek aile özelliği taşımaktadır. Geleneksel geniş ailenin çekirdek aileye dönüşmesi ailede demokratik yaşam biçiminin gerçekleşmesini de kolaylaştırmıştır. Demokrasinin bir ülkede kabul

görmesinde ve bireye benimsetilmesinde, sadece okullar yeterli olmamakta başta aile olmak üzere tüm toplumsal kurum ve kuruluşlara görüşler düşmektedir.

Ailenin görevi, toplumdaki değerlerin ve kabullerin çocuğa aktarılması, kültürün sürdürülmesi ve bunu takiben bireyi toplumsallaştırmak ve siyasallaştırmaktır. Aile, geleceğin vatandaşlarının gelişimine yardım ederek kamusal anlamda önemli bir görevi daha yerine getirmektedir. Eşit olarak değer vermenin görüldüğü, aile için konularda söz sahibi olmanın ve başkalarının düşüncelerine saygı göstermenin öğrenildiği ve hak kullanmanın beraberinde yükümlülükler de getirdiğinin farkına varıldığı çocukluk deneyimleri, demokratik bir vatandaş olmak bakımından oldukça önemli öğrenme süreçleridir (Başaran,2006 :51).

Freud ve Adler'in yanı sıra birçok psikolog kişilik gelişiminde çocuğun ilk beş yaş içindeki yaşantılarının çok önemli bir rolü olduğuna işaret ederken, daha sonraki yıllardaki gelişmelerin büyük ölçüde ilk çocukluk yıllarında kazanılan kişilik özelliklerine bağlı olarak şekillendiğini vurgulamaktadırlar (Can,1998;115).

Aileler çocuklarına demokratik değerler, insan sevgisi ve insan haklarına bağlılık duygusu kazandırmaya çalışmalıdır. Bunun için de öncelikle anne ve babaların bu değerlerin kendi davranışlarına yansıtmaları, çocuklarına örnek olmaları gerekmektedir (Demirtaş,2008;8). Anne babalar her zaman çocuklarına model olmalıdırlar. Anne-babalar çocuklarını sorumlu, işbirliğine yatkın, kendi kendini disipline eden, yapıcı ve yaratıcı bireyler olarak yetiştirmek için çocuklarıyla sağlık iletişim kurmalıdırlar.

Aile içinde demokratik davranışlar kazanabilen çocuk, aile dışındaki hayata daha kolay uyum sağlayacaktır. Uyum sorunu yaşamayacaktır. İşbölümü, düşünce ve kanaate saygı, keder ve sevincin paylaşılması,aile iktidarının korunması,demokratik ve mutlu bir ailenin temel

özelliklerindedir.Böyle bir aile ortamında yetişen ve bu yaşantıyı benimseyen birey haklarının bilincinde olur (Büyükkaragöz,1989;10).

Aile üyeleri bazı siyasal değerleri, tutum ve davranışları bilinçli olarak çocuğa aktarmasalar bile, çocuklar otorite, hoşgörü, katılım, oy verme gibi birçok demokratik değeri aile ortamında gözleyerek öğrenmektedir. Demokratik değerlerin öğretilmesinde aileyi önemli kılan sebepler şunlardır:

1. Etkileşimde bulunan insanların sayıca sınırlı olması nedeniyle aile bireylerinin tepkilerinin, birey açısından son derece önemli olması.
2. Ailenin diğer eğitim kurumlarına göre, bireye ilk ulaşan ve onun boş zihnini ilk işleme fırsatını bulan eğitim kurumu olması.
3. Gelişimsel özelliği açısından çocuğun, çevresini tanıma ve kabul etmeye en açık olduğu ve hatta tam bir ihtiyaç içinde bulunduğu dönemi, aile içerisinde geçirmesi.
4. Ailenin doğal bir eğitim çevresi olması.
5. Ailenin yoğun duygusal ilişkilere dayanıyor olması.
6. Ailenin, ilişkilerin yüz yüzelik ve içtenlik açısından çok güçlü olan kurumların başında gelmesi.
7. Ailenin sosyal etkileşiminin başladığı ve gelişerek devam ettiği bir çevre olması.
8. Çocuğun, ana-baba sevgi ve şefkati gibi eşsiz bir duyguyu yaşadığı tek yerin aile olması.
9. Ailenin, kişilik tohumlarının atıldığı ve şekillenmeye başladığı bir ortam olması.
10. Ailenin, doğum öncesinden başlayıp hayat boyu devam eden bir eğitim kurumu olması.

Bu sebepler, demokratik değerlerin öğretilmesinde aile kurumundan faydalanmayı zorunlu hale getirmektedir (Yeşil,2002;92).

Aile içinde disiplin anlayışı ve demokrasi uygulamaları, çocukların demokrasi eğitimine doğrudan etki etmektedir. Ailelerin benimsemiş oldukları

disiplin anlayışları demokrasi eğitimine olumlu olumsuz tesirler yapmaktadır (Yeşil,2005;95). Ailelerde görülen disiplin anlayışları beş farklı grupta toplanabilir. Bunlar; aşırı baskıcı ve otoriter yaklaşım, aşırı hoşgörölü yaklaşım, aşırı koruyucu yaklaşım, dengesiz ve kararsız yaklaşım ile güven verici demokratik yaklaşımdır (Kıncal,2002;91-97).

Aşırı Baskıcı ve Otoriter Yaklaşım: Bu yaklaşımı benimseyen anne-babalar çocuklarının kişilik özelliklerini ve ilgilerini dikkate almazlar. Çocuk devamlı denetim altındadır. Çocuğun bütün kurallara uyması beklenir. Katı bir disiplin anlayışına sahiptirler. Çocuğun kendi kendisini yönetebileceğini, kararlar verebileceğini kabul etmezler, bütün kararları aile bireyleri alır. Baskıcı ve otoriter yaklaşımın uygulandığı ailelerde yetişen çocuklar olumsuz kişilik özellikleri geliştirmekte ve toplum kurallarına uymamaktadırlar.

Aşırı Hoşgörölü Yaklaşım: Aşırı hoşgörölü anne-babalar çocuklarının isteklerine sınırlama ve denetim getiremeyen anne babalardır. Çocuklarla ilişkilerde ödöl ve cezanın sınırları belirlenmelidir. Bireye sürekli ceza uygulanması nasıl olumsuz sonuçlar doğuruyorsa, bireyin sürekli ödüllendirilmesi de olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Devamlı ödüllendirilen çocuk neyin doğru neyin yanlış olduğunu öğrenemeyecek ve normal bir kişilik özelliği geliştiremeyecektir.

Aşırı Koruyucu Yaklaşım: Koruyucu yaklaşımda çocuğun bütün davranışları denetim altında tutulmaya çalışılmaktadır. Çocuk her zaman koruma altındadır. Kendi kararlarını kendisi verememektedir. Çocuğun farklı bir kişiliği olduğu kabul edilmeli, gerektiğinde veya kendisi istediğinde yardımcı olunmalıdır.

Dengesiz ve Kararsız Yaklaşım: Kararsız yaklaşımda anne veya baba çocuklarına farklı şekilde yaklaşmaktadırlar. Baba çocuğun her hangi bir davranışına olumlu tepki gösterirken anne olumsuz tepki gösterebilmektedir. Anne babanın bu yaklaşımı ile çocuk hangi davranışın nerede ve ne zaman yapılması gerektiğini kestiremez. Bu yaklaşımın uygulandığı ailelerde yetişen

çocuklar tutarsız davranışlar sergilerler. Böyle bir aile ortamında çocuk hangi davranışında cezalandırılacağını veya ödüllendirileceğini bilmediği için, anne ve babasıyla sağlıklı ilişki kuramaz. Çevresine uyum sağlamakta zorlanır.

Güven Verici Demokratik Yaklaşım: Demokratik yaklaşımın benimsendiği ailelerde yetişen çocuklar kendine güvenen, kendi kararlarını kendisi verebilen ve doğruyu-yanlışı birbirinden ayırabilen bireyler olacaklardır. Böyle bireyler kendilerine uygun arkadaşlar seçebilecek insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilecek, okul dönemlerinde de yeteneklerine uygun başarılar göstereceklerdir.

Dönmezer'e göre, demokratik disiplin anlayışının geçerli olduğu ailede ilişkiler, karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü temeline dayanır. Sorunlar konuşarak ve danışarak çözümlenmeye çalışılır. Ailede gerginlik yerine ılımlı ve samimi bir ortam vardır. Çocuklara söz hakkı tanınır. Paylaşma ve işbirliği yanında bütün aile bireylerinin uyması gereken kurallar bellidir. Ancak kurallara uyulması dayakla, baskıyla korkutmayla değil, herkesin gönüllü olarak benimsemesiyle sağlanmaya çalışılır. Cezalar, ılımlı ve eğitici dir. Cezanın amacı çocuğu sindirmek değil , sorumluluk duygusu kazandırmaktır. Çocuğun bağımsız davranışları desteklenir, özerk bir kişilik geliştirmesi için çocuğa yardım edilir (Akt. Kıncal 2002;95).

Demokratik bir aile ortamında yetişen bireylerden oluşan toplumlarda toplumsal yapı daha sağlam, ilişkiler daha güçlü, dayanışma ve paylaşma duygusu kuvvetli, toplumsal sorunların daha az olduğu görülür (Yeşil, 2002;95). Ailedeki demokratik değerler doğru bir şekilde bireye aktarılmamışsa bireyler hem aile hem de toplum için birer sorun kaynağı olurlar.

2.2.2.OKULDA DEMOKRATİK YAŞAM

Demokratik bir toplum, demokrasinin ilkelerinin ve değerlerinin toplumda hayata geçirilmesiyle oluşturulur. Demokratik ülkelerde bu işlevin yerine getirilmesi öncelikle eğitim sisteminden beklenir. Bunun için eğitim

sistemi demokratik olmak zorundadır. Bireyin çağdaş ve demokratik tutumlar geliştirebilmesi için demokrasi bilinci çocukluk yıllarından itibaren içselleştirilmelidir (Metin,2006:21). Ulusavaş'a göre demokratik davranışlar yaşam boyu eğitim sürecinde yaşayarak kazanılabilir (Akt.Üstün,Yılmaz,2008:77). Bireyde demokrasi bilinci içselleştirilmezse birey davranışlarını kendi isteğine göre yapar yönetmelik, yasa ve kuralları benimsemez (Bademci, 2002: 24).

Vatandaşlık görevinin de gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin herkese aynı şekilde verilmesi, herkesin ortak bir eğitim sürecinden geçirilmesi ile mümkün olur. Belirtilen tüm bu durumlar da eğitimin "okul" olarak kurumsallaşmasını ortaya çıkarmıştır (Akt.Civek,2008:8). Okullar sosyal yaşam merkezleridir ve demokratik yurttaşlık eğitiminde en temel kurumsal birimlerdir. Okulun görevlerini sosyal, politik ve ekonomik olarak sınıflandırmak mümkündür. Okulun sosyal görevi çocuğu sosyalleştirmek, ekonomik görevi nitelikli insan gücü yetiştirmek ve politik görevi ise iyi vatandaş yetiştirmektir (Bursalıoğlu, 1994:35). Bireylerin ailede kazandıkları demokratik değerleri geliştirebilecekleri önemli kurumlardan birisi de okuldur.

Birlikte yaşama kurallarının en yoğun olarak yaşandığı yer olan okul; demokrasi, hak ve özgürlük, saygı ve hoşgörü gibi değerlerin sınanması ve yerleştirilmesi için eşi bulunmaz bir ortamdır. Bu ortamda öğretmenlerin temel görevlerinden biri, öğrencilerinin düşünen ve düşünceye saygılı bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olmaktır (Civek, 2008: 11). Okulların bu görevleri yerine getirmesi, okulda nasıl bir eğitim verildiğiyle ilişkilidir.

Dewey, eğitimi sosyal bir olgu, onun yapıtaşı olan okulu da sosyal bir müessese olarak ele alır. Okul demek küçük bir toplum demektir ve okul toplumun geleceğinin teminatıdır. Bu sebeple okul toplum için vazgeçilmezler arasındadır. Demokratik toplumsal bir kurum olarak okul çağdaş gereksinimleri göz önünde bulundurarak bireylere kültürel kazanımlar sağlayan bir çevre sunar. Dewey'e göre okulun temel işlevi, kültürel mirası genç kuşaklara

aktarmak için, bireye görelilik ilkesinden hareketle kültürel öğelerin öğrenilmesini sağlamaktır (Akt.Bakır,2007:37).

Okullar ve okulların yönetimleri ülkelerin demokratikleşmesinde rol oynamaktadır (Karadağ,Baloğlu,Yalçınkayalar ,2006:66). Demokratik yaşamın sağlanmasındaki tek yol demokratik yaşamın kurallarına uyan ve demokrasiyi benimsemiş bireylerin yetiştirilmesinden geçer (Güven,Apaydın Timur ve Isık, 2004: 458). Demokratik ülkelerin okulları, demokratik olmayan ülkelerin okullarından farklı bir şekilde yönetilmeli ve yürütülmelidir. İmkânlar izin verdiği ölçüde öğrenciler okul işlerine katılmalıdır (Akt.Kıncal,Uygun, 2006:31). Çünkü hayata geçirilmeyen demokrasi öğretimi, demokrasinin öğretilmesinin doğru bir yolu değildir.

Hem devletin hem de toplumun okuldan beklentisi demokrasi anlayışının yerleştiği, açık fikirli, hoşgörülü, katılımcı, diğer katılımcılara saygılı bir nesildir. Bu neslin istendik bir biçimde yetişebilmesi ise, demokratik tutum ve davranışların doğru biçimlerde kazandırıldığı; öğretmen, öğrenci, yönetici ve aile ayağının sağlam yapılandırıldığı okul sistemleri içinde gerçekleşebilecektir (Merdan,2008:15). Okulda sağlanan demokratik ortam, okuldaki demokrasiden daha önemli olarak toplumdaki demokratik hayatımızı destekler. Demokrasi içerikli bir eğitim, gençlerin ilk sorumluluklarında zihinlerinde ve kalplerinde demokratik bir güdü alışkanlığı kazandırır (Yavuz, 2005:129-130).

Demokratik politik sistemde, okullar öğrencilere karar vermeyi, liderliği uygulamayı, düşünce farklılıklarına hoşgörü göstermeyi, diğerleriyle işbirliğini, diğerlerinin haklarına saygı göstermeyi öğretmelidir. Bunlar, demokratik toplumda gerekli olan en önemli değerler, tutumlar ve davranışlardır (Rawitch,1991;5).

Öğrencilere kazandırılan demokratik değerlerin bilgi düzeyinde öğrencilere kazandırılması yeterli değildir. Demokratik değerlere ilişkin bilgilerin kazanılmasından çok bilgilerin davranışa dönüştürülmesi önemlidir. Bu nedenle, okuldaki yapılanma ve ilişkiler demokratik ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmelidir (Kıncal, 2002;99).

Öğrencilerin de demokratik tutum ve davranışlar gösterebilmesi, demokrasinin benimsenmesi için eğitimin demokratik bir ortamda, demokratik bir eğitimle verilmesi gerekmektedir (Gülen Morhayim,2008:25). Demokratik eğitim, kendi haklarını savunan, başkalarının hakkına da saygı gösteren, insan haklarını bilen ve gerektiğinde savunabilen, çevresinde olup bitenleri algılayabilen, yorumlayan ve gerektiğinde tepkide bulunabilen her türlü yanlışa ve haksızlığa karşı koyabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Aycan, 1995, 16).

Demokratik eğitimin okullarda etkili olabilmesi için şu ilkelere uyulması gereklidir:

1- Demokrasi ile ilgili kavram, ilke ve tutumların kazandırılmasında amaçlar, yalnızca vatandaş-devlet ilişkileriyle sınırlandırılmamalı; bunun bir yaşam biçimi olarak tüm insan ilişkilerini yöneten değerler bütünü olduğu kabul edilmeli, programlar bu anlayışla hazırlanmalıdır.

2- Konuyla ilgili davranışların geliştirilmesi, sınıf içi etkinliklerle ya da belirli derslerle sınırlı tutulmamalı; her ortamda ve fırsatta olumlu davranışların pekiştirilmesine özen gösterilmelidir. Eğitim ortamlarında yaşayarak öğrenmeye ağırlık verilmelidir.

3- Okul demokratik ilkelerle işleyen bir kurum olmalı, öğrencilere her fırsatta uygun rol modelleri sunulmalıdır.

4- Demokratik eğitimde öğretmenlere önemli sorumluluklar verilmeli, her öğretmenin bu eğitim hedeflerini gerçekleştirmede rolü olduğu kabul edilmelidir.

5- Demokratik yaşamın gerektirdiği kişilik özelliklerini kazandırmaya çok erken yaşlarda başlanmalıdır (Kuzgun ,2002; 15-16)

Okullardaki demokrasi eğitiminin amacı, demokratikleşme çabasında olan topluma demokratik değer ve davranışları kazanmış bireyler yetiştirmektir (Kuzgun,2002;13). Celep'e göre demokratik eğitim sistemi, bireyde kalıplaşmış davranış, konu ağırlıklı, ezbere dayalı ve empoze edilmiş bilgiler yerine; yaratıcı düşünebilen, sorun çözmeye dayalı öğrenmeye olanak veren, öğrendiği bilgileri yorumlayabilen ve saplantıları olmayan bireyler yetiştirmeyi amaçlar (Akt.Toper,2007:29).

Demokratik eğitim bireye, demokratik değerleri, demokrasi kültürünü kazandırır, onu toplumun etkin bir üyesi durumuna getirir (Kandemir,1994;43). Demokrasi kültürü hayatla demokratik anlamda bütünleşmek demektir (Biçer, 2007: 9). Özpolat'a göre demokrasi kültürü, kişisel boyutta insanın erdeme ulaşmasının önemli araçlarından olduğu gibi, toplumsal açıdan da birlikte var olmanın vazgeçilmez unsurlarındandır (Özpolat,2006;36).

Demokrasi kültürünü hayata geçirmede en etkili yöntemse öğrencilerin kendi eğitim süreçlerinde rol almalarını sağlamaktır. Bu da öğrencilerin karar alma süreçlerine etkin katılımıyla mümkündür. Bu nedenle, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğrencilerin, müfettişlerin, ailelerin, yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin yani eğitimle ilgili tüm tarafların katılımı son derece önemlidir (Duman, Dede, Eryürekli,2003).

Okul içi demokrasi; eğitici kol çalışmaları, düşünce ve kanaatlere saygı, kendini grup ve sınıf ortamında rahatlıkla ifade etme, farklı görüşlere karşı tahammül ve sabır gösterme, okul eşyasının ve itibarının korunması, okul çevresine duyarlılık gösterme gibi güzel alışkanlıklarla beslenir. Toplum hayatında uyulması gereken sosyal davranış kuralları, okul içindeki genel kuralları oluşturur. Öğrenci bu kurallara okul dışında olduğu kadar, okul içinde de uymak zorundadır. Sevgi, saygı, dürüstlük, başkalarına ve çevreye zarar vermemek gibi güzel değer ve alışkanlıkların, toplumda anlamı ne ise okulda da odur. Toplumda hoş görülme, yapılması istenmeyen bir davranış okulda da hoş karşılanmaz. Arkadaşlarının bilgisi dışında onların ders araç ve gereçlerini alan, arkadaşlarını rahatsız eden, onlara zarar verecek davranışlar gösteren öğrenci, başkasının hak ve hürriyetleri ile ilgili sınırları çiğnemektedir. Toplumda küçüklere sevgi, büyüklere saygı gösterilmesi istenir. Hal ve davranışları ile arkadaşlarını ve öğretmenlerini rahatsız eden öğrenci, toplumdaki saygı ve sevgi gibi değerleri de çiğnemiş olur (Akt.Gürbüz,2006:82-83).

Demokratik okullar, öğrenciyi merkeze koyan, ona özgürlük tanıyan ve okulun yönetiminde demokratik prensiplerden ve uygulamalardan yararlanan okullardır. Bu okullarda çocuk özgürdür; okula uymak durumunda değildir; tersine okul çocuğa uymaya çalışmaktadır (Akt.Gülen Morhayim,2008:21).

Okuldaki yapılanma ve ilişkiler demokratik ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Çünkü öğrencilere demokrasiyi yaşayacak ortamlar hazırlayabilmek için , değerlerin ve ilkelerin okulda eğitim ortamında nasıl uygulanacağını bilmesi gerekir.

2.2.2.1.Okulda Uyulması Gereken Kurallar

Her formal kurumda görevli olan personelin ve o kurumdan hizmet alan insanların belirli hakları ve görevleri vardır. Okul için de, aynı şey geçerlidir. Okul idarecilerinin, öğretmenlerin ve diğer görevlilerin, belirli hakları ve görevleri olduğu gibi, öğrencilerinde hakları ve görevleri vardır (Kıncal,2002;101).

Eğitim-öğretim ortamında, okul idaresinin demokratik bir devlete yakışır şekilde öncelikle öğrencilerin de bir birey olarak -hak ve sorumlulukları olduğundan hareketle onların zaman zaman toplantılara katılarak istek ve düşüncelerini ifade etmelerine, kendi aralarında çeşitli faaliyetler düzenlemelerine izin verilmelidir. Okul ortamının demokratik bir iklime sahip olması, bireylerin demokratik gelişimlerine de katkı getirecektir (Gürbüz,2006: 37).

Toplumsal bir ortam olarak okulda uyulması gereken kurallar, demokratik bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Okuldaki tüm uygulamalarda, insana verilen önem ve değer ölçüt olarak alınmalıdır. Böylece okul, öğrencilerin gelişim dönemleriyle uyumlu olarak, bağımsız bir davranış ve sorumluluk duygusu geliştirmeleri için uygun bir ortam olacaktır. Demokratik bir okul ortamında öğrenci, davranışlarını istediği gibi gerçekleştirirken, diğer taraftan, sorumluluk sahibi bir birey olarak, kurallara uyma gereksinimi hissedecektir (Kıncal 2002;100-101).

2.2.2.2.Öğretmen Öğrenci İlişkileri

Modern yaşama önem veren her toplum demokrasiye ve demokrasi uygulamasında vatandaşlarına iyi bir eğitimi sağlamak zorundadır. Bu çerçevede hem eğitim programlarını hazırlayan hem de bu programlar çerçevesinde eğitim veren öğretmenlerin demokrasiye ilişkin bilgilendirici ve eğitici bir anlayışa sahip olmaları son derece önemlidir (Yanıklar,Eryıldırım,2004;27). Öğrenci ise, okul ortamında bireyselliğini geliştirmeyi, bilgi ve beceri kazanmayı amaçlamaktadır (Kıncal,2002;101).

Geleneksel eğitimde öğretmen aktif, öğrenci pasiftir. Böyle bir durumda öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirme olanağı ortadan kalkar, öğrenci bilgiye kendisi ulaşmaya çalışmaz. Hazır olan bilgiyi dışarıdan almaktadır. Öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulmalı, öğrencilerin bireysel farklılıkları her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Sağlıklı bir iletişim ortamının oluşturulmadığı sınıfta, öğrencilerin ilgileri dikkate alınmayacağı gibi, öğrenciler, sıradan isteklerini de dile getirmekte çekingen davranacaklardır. Bunun sonucunda öğrenme-öğretme sürecinin merkezinde olması gereken öğrenci, bu sürecin sıradan bir unsuru konumuna gelecektir (Kıncal,2002,102).

İlköğretim çağındaki çocukların, birçok şeyi, görerek, bizzat yaşayarak öğrenirler. Bundan , aile, öğretmen ve toplumun diğer üyeleri davranışlarıyla yeni yetişen çocuklara örnek olmalıdır. Demokrasi ve demokrasinin bünyesinde bulunan özgürlük, eşitlik, adalet, katılımcılık, hoşgörü ve insan hakları gibi soyut kavramların bu dönemde kavranması daha zor olduğundan bu kavramlar somutlaştırılarak, örnekler verilerek, sınıf içerisinde tartışma ortamları yaratılarak ve öğrencilere görev ve sorumluluk bilinci verilerek demokratik bir eğitim-öğretim ortamı hazırlanmalıdır (Gürbüz,2006:3-4)

Ders sırasında günlük hayattan örnekler vermenin yanı sıra zamanı geldikçe demokratik eylemlere yer veren etkinlikler düzenlenir. Örneğin, demokrasi için oldukça önemli olan “oy verme” davranışını geliştirmek için

sınıfta öğrencilerin görüşünün alınması gereken durumlar meydana getirilerek konuyla ilgili oylamalar yapılabilir. Öğretmenler, öğrencileri takım çalışmasına yönlendirmeli, sınıf ortamında tartışma konuları açarak başkalarına düşüncelerini açıklaması için yüreklendirmeli, öğrencinin karşı fikre saygı duyması alışkanlığını kazandırmalıdır (Yanıklar, Elyıldırım, 2004: 27).

Demokratik ortamda öğrenci, hem kendini gerçekleştirme olanağı bulacak hem de okulun saygın bir üyesi haline gelecektir (Kıncal, 2002; 104). Demokratik bir sınıf ortamı öğrencilere “ben” yerine “biz” bilinci kazandırılır. Böyle bir sınıftaki öğrencilerin şu özelliklere sahip olmaları beklenir (Akt. Merdan, 2008 :30):

1. Paylaşmayı öğrenirler.
2. Birbirlerine karşı saygılıdır.
3. Birbirlerine yardım eder, destek olurlar.
4. Sınıfın önemli birer üyesidirler.
5. Sınıfta olmaktan gurur duyarlar ve bir gruba ait olma duygusunu geliştirirler.
6. Sınıftaki aktivitelere aktif olarak katılırlar.
7. Birbirlerinin öğrenmelerine katkıda bulunurlar.
8. Sevgiyi öğrenirler.
9. Kendi davranışlarını kontrol etmeyi öğrenirler.

2.2.2.3. Öğrenen Davranışlarının Demokratikliği

Öğrencilere demokratik kişilik özellikleri kazandırabilmek için demokratik bir okul kültürünün oluşması gerekir. Demokratik bir okul kültürü oluşturmada öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmen, sınıf içi ve dışında sahip olduğu roller nedeniyle etkili bir demokrasi eğitiminin gerçekleştirilmesinde adeta bir lider konumundadır. Sınıf içerisinde öğretmenin, öğrencilerine öncelikle “birbirlerinin haklarına ve farklı düşüncelere saygılı olma” yönündeki kişilik özelliğini kazandırması gerekmektedir (Başaran, 2006: 52).

Sınıf ortamında öğretmen, öncelikle demokratik davranışlarıyla öğrencilere örnek olmalıdır. Öğrencilerin demokratik davranışlar kazanabilmeleri

için, eğitim ortamında tartışma, panel, sempozyum, grup çalışmaları, beyin fırtınası, akademik çelişki gibi yöntemlere yer vermeli, onların düşünce üretmesi ve düşünmeyi öğrenmeleri sağlamalıdır. En basitinden, öğrenci söz almadan ve gereksiz konuştuğunda başka insanların haklarını çiğnediğini, onların zamanını aldığını bilmelidir. Öğretmen, demokratik davranışları geliştirmek ve pekiştirmek amacıyla öğrencilerin gösterdiği olumlu davranışları ödüllendirmelidir (Gürbüz,2006;37).

Öğrencilere demokrasi kültürünün kazandırılması için okulda yapılması gereken hususlar şunlardır;

- 1) Okulda bulunan herkese, en geniş anlamda eşit fırsatlar sağlamalıdır.
- 2) Okuldaki personelin kendi arasında, personel ve öğrenci arasında, öğrencilerin kendi aralarında ve okul ile çevre arasında yakın işbirliği içerisinde çalışılması teşvik edilmelidir.
- 3) Karşılıklı saygı, tolerans ve açık görüşlülük teşvik edilmelidir.
- 4) Okulda demokratik ortamı oluşturmaya yönelik çabalar ve uygulamaların artırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.
- 5) Öğrencilerin okuldaki yaşamlarıyla ve ders dışı toplumsal etkinliklerle ilgili olarak alınacak kararlarda, öğrenci katılımının sağlanması özel bir önem taşımaktadır.
- 6) Eğitim sürecindeki planlama, farklı çalışma gruplarının oluşturulması, ders dışı toplumsal etkinliklere katılma gibi uygulamalarda, bu etkinlikler için harcanacak zamanın kullanımı hususunda öğrencilere belirli bir kontrol kaynağı verilmelidir.
- 7) Derslere öğrencilerin aktif katılımını destekleyerek öğretim yöntemlerinin dengeli bir şekilde kullanılması teşvik edilmelidir (Kıncal,2002;105)

Demokraside karar veren, toplumun bireyleri ya da onların seçtiği kişiler olduğu gibi, demokratik eğitimde de öğretmenlerin rehberliğinde öğrencilerin kendi kararlarını vermeleri sağlanır (Akt.Toper ,2007:31).

2.2.2.4.Okul-Aile İşbirliği

Demokratik toplumlarda, insanların içtenlikle birbirlerinin haklarına ve özgürlüklerine saygı duymaları gerekir. Diğer insanlara saygı duyulmasının gerekliliği, aileden sonra okulda kazandırılmaktadır. Bu özelliğin kazandırılmasında, okul ve aile birbirini tamamlamak durumundadır (Kıncal 2002;107). İki kurumdan biri ihmal edildiğinde, işlevini yerine getirmede veya birbirine destek olmadıklarında, birey ve toplum açısından birçok sosyal sorun ortaya çıkabilir. Bu durum, iki kurum arasında işbirliğinin kurulmasını zorunlu kılmaktadır (Yeşil,2002;125).

Özellikle ilköğretim çağındaki çocuklar, ortaöğretim çağındaki çocuklara oranla ailelerine daha fazla bağımlı olduklarından dolayı okul-aile işbirliği çok daha önemli hale gelir (Erden ve Akman, 1996;91).

Çocuğun eğitimi için okul ve ailenin işbirliği içinde olması gerekir. Çünkü çocuğun doğuştan getirdiği özellik ve yetenekler ana-babanın yetiştirme tarzıyla biçimlenir, okullarda öğretmenin yardımıyla zenginleşir ve en üst düzeye ulaşır (Yeşil,2002;126).

2.2.2.5.Ders Dışı Eğitimsel Etkinlikler

Okul, eğitim yaşantıları merkezidir. Okuldaki öğrenme süreci, çok boyutlu bir yaşantıya dönüştürülmelidir (Tanırlı,2007:97). Okulda öğrencilere, öğrenme etkinliklerinin yanında, bireysel ve toplumsal gelişimine katkıda bulunacak ders dışı etkinlikler için de gerekli ortam hazırlanmalıdır (Kıncal,2002:106) .

Ders dışı etkinlikler, okulda veya okul dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda, kişiliklerini geliştirmek için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı,

programlı ve düzenli çalışmalardır (Akt.Köse,2004). Ders dışı etkinlikler; yerel politika liderleriyle yapılan toplantılar, oyunlar, geziler, spor karşılaşmaları, yayın çalışmaları, okul değişimleri, öğrenci kulübü çalışmaları, gönüllü çalışmalar ve kampanyalardan oluşur (Ersoy,2007:15). Ders dışı etkinlikler, öğrencilerin bireysel ve toplumsal gelişimine katkıda bulunur.

Ders dışı etkinliklere katılarak öğrenciler, demokrasinin temel ilkerinden biri olan seçme ve seçilmenin önemini kavrar ve uygulama olanağı bulur.Öğrenciler görev dağılımı nedeniyle sorumluluk bilinci kazanmaktadır.Ekip çalışması yaparak da toplum içinde yaşamayı öğrenmektedirler (Kıncal,2002;107).

Öğrenciler ders dışı etkinlikler yoluyla desteklenerek temel demokratik hakları, kültürel ve sanatsal bilgileri, estetik duygusu ve çevre duyarlılığını öğrenebilirler (Kıncal,2002;106) .Ders dışı etkinliklerde demokrasi bilincini geliştirmek için; spor etkinlikleri, geziler, toplantılar, öğrenci kulüpleri, eğitsel kol faaliyetleri yapılmaktadır (Arslan,2007;155-159).

Ders dışı eğitimsel etkinliklere öğrenciler seçilirken onların ilgi ve yetenekleri dikkate alınır. Böyle bir ortamda yetişen öğrenci, kendi beklentilerinin dikkate alınmasını bekleyeceği gibi, başkalarının da beklentilerinin önemini kavrar. Örneğin; eğitsel kol etkinliklerinin yürütülmesi çerçevesinde görev dağılımı yapılır.Bu etkinlikler için başkan, başkan yardımcısı, sekreter gibi görevlere getirilecek öğrenciler, arkadaşlarının oylarıyla belirlenmektedir.Ders dışı eğitsel etkinlikler çerçevesinde öğrenciler, bireysel çalışmanın yanında ekip çalışması da yapmaktadırlar (Kıncal,2002;107).

Ders dışı etkinlikler, okul kültürü ve okulun karar alma süreçleridir. Okul kültürü; okul yapısı ve okul ikliminden, okuldaki karar alma süreçleri ise okul meclisi gibi okul kararlarının alınmasına katkıda bulunan birimlerden oluşur (Ersoy,2007:15).

Öğretmenler, okul içinde gerçekleştirilen ders dışı etkinlikler, okul meclisi çalışmaları, öğrenci kulübü çalışmaları ve diğer törensel etkinlikler gibi çalışmalarda öğrencilere rehberlik yapmalıdır (Ersoy,2007:35). Demokrasi ancak kendisinin yaşanıldığı bir ortamda öğrenilebilir ve yaşantıya aktarılabilir.

2.2.3.OKUL MECLİSLERİ

Demokrasinin sağlıklı yasaması için her şeyden önce etkin ve özgür yurttaşlar gereklidir. Etkin ve özgür yurttaşlar yetiştirmek demokratik eğitim sistemi sayesinde mümkündür. Yurttaşın belli hakları ve görevleri vardır. İlk hakkı, yönetime katılmaktır, ilk görevi yasalara saygı duymaktır (Metin,2006:50).

Demokrasi, özelliği gereği yaşanılarak öğrenilir. Demokratik hayat tarzının okullarda yaşanılır hâle getirilmesi bir zorunluluktur. Okul, bir anlamda eğitim yaşantıları merkezidir. Okuldaki öğrenme süreci, çok boyutlu bir yaşantıya dönüştürülmedikçe gençlere demokrasiyi öğretmekte istenilen başarı elde edilmeyecektir. Öğrenilen bir şeyin kalıcı olabilmesi için, daha sağduyulu olarak öğrenilmiş olması gerekmektedir. Bu da bir iş yapmakla, görev sorumluluk üstlenmekle, öğrenme ortamlarında öğrencinin katkı ve katılımının yoğunluğuyla ilintilidir. Derslerde izlenen öğrenci merkezli eğitimin yanı sıra ders dışı etkinlikler de eğitimin sözü edilen amaçlarını karşılar (http://www.huseyincelik.net/projeler_demokrasi_egitimi.html). Demokratik eğitimin çerçevesi yasa ve yönetmeliklerle çizilmiştir. Demokrasi bilincini öğrencilere kazandırmak yasal bir zorunluluktur (Kaldırım,2005:146).

Demokrasi bilincinin geliştirilmesi, Millî Eğitimin temel ilkeleri arasında şöyle tanımlanmıştır:

“Güçlü ve dengeli, özgür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve sürdürülmesi için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayışla ve davranışlarla sorumluluk duygusunun, Anayasaya, yasalara, manevi ve toplumsal değerlere

saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılmasına ve bu yöndeki duygu ve davranışların geliştirilmesine özen gösterilir” (Kıncal,Uygun,2006:32).

Bu ilkenin gereği olarak ilköğretim ve ortaöğretim okullarımızda hayat bilgisi, sosyal bilgiler, tarih, sosyoloji, demokrasi ve insan hakları gibi derslerin öğretim programlarında çeşitli alt başlıklar halinde yer alan demokrasi eğitiminde; uygulamadan çok, kuramsal boyutun öne çıkarıldığı görülmektedir (Özpolat, 2004, 1). Hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve Türkçe derslerindeki programlar oluşturulurken demokrasi ayrı bir disiplin olarak değil, disiplinler arası bir desen anlayışı içerisinde yer almaktadır. Engle ve Ochoa'nın da belirttiği gibi,bu derslerin programlarına bakıldığında öğrencilerin yakın çevresini bölgesini ve yurdunu dünya ve uzayla fiziksel ve sosyal açılardan ilişkilendirebilme; sosyal kurumların (ekonomik, politik, aile vb) nasıl oluştuğunu anlama; zaman içinde ve dünyadaki kültürel farklılıkları kavrayabilme, zaman boyutu içinde insanlığın doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilme; insanlığın adalet, eşitlik, özgürlük gibi temel değerlere nasıl ulaştığını anlama, toplumda ve dünyada yaşanan önemli sorunların farkında olma ve onlar hakkında bilgi sahibi olma becerilerine sahip olmaları beklenmektedir (Yanıklar,Eryıldırım,2004;27).

Bu bilgi ve becerilere sahip olmadaki amaç; insanın hayatı daha iyi anlamlandırabilmesidir. Birey bu bilgileri karar verme, problem çözme gibi alanlarda kullanarak demokratik yaşamın niteliklerini daha iyi kavrayabilir.

Bir toplumun bütün çatışma, kırılma ve çözülme alanlarının en temel nedenini diyalogsuzluk oluşturmaktadır. Diyalogsuzluk ise düşünce yoksunluğu, bilgisizlik ve ötekine tahammülsüzlükten ileri gelir. Bunun da nedeni bilgi/düşünce üretimi için özgür ve demokratik bir kültürel ortamın yokluğu ya da yetersizliğidir (Özdemir,2009:6).

Oysa çocuklarımıza yurttaşlık bilinci ve millet sevgisini eğitim yoluyla vermek ne ölçüde bir zorunluluksa, birlikte yaşama ve var olma kültürünü

öğretmek de aynı ölçüde bir zorunluluktur. Bu nedenle, demokratik hayatın pratiğine ilişkin değer, tutum ve becerilerin öğrencilere kavratılması tartışılmaz derecede önem ve öncelik arz etmektedir (Özpolat, 2004: 11-13).

Demokratik tutum ve davranışlar, gerek okulda gerekse toplumsal yaşamda uygulama yapabilme imkânının sağlanması halinde birey tarafından benimsenebilir (Aydoğan ve Kukul, 2003: 24).

Öğrenciler için düşüncelerini dile getirmenin en etkili yollarından biri öğrenci meclisi ya da bazı öğrenci yönetim biçimleridir. Fikirlerini ifade etme şansı ve liderlik fırsatı verilen aktif öğrenciler okul yaşantısına yapıcı katkılar sağlayabilir ve okul yıllarından zevk alabilirler (Gainor, 2001;129).

Son yıllarda Amerika ve bazı Avrupa ülkelerinde okul yönetimine öğrenci katılmasını artırmak ve demokrasi eğitimini etkinleştirmek amacıyla “Öğrenci Kurulları” ya da “Öğrenci Meclisleri” oluşturulmaya başlanmıştır. Öncelikle üniversitelerde başlayan bu oluşum, zamanla orta ve ilköğretim düzeyine indirgenmiştir (Emir, Kaya,2004:71-72). Bu ülkelerde öğrenci meclislerinin oluşturulma amacı; öğrencilerle öğretmenler arasındaki ilişkileri geliştirmek, okul yönetiminde öğrencilere olumlu roller vermek fikirlerinin dikkate alındığını ve saygı gördüklerini hissettirmek, öz güvenlerini sağlamak, öğrenci katılımını teşvik etmek bu çerçevede okul yönetimine ve gelecekteki siyasal yaşama etkin olarak katılımı sağlamaktır (Tezgel,2006:2).

Okul meclisleri demokratik bir eğitimin sağlanması için önemli bir çalışmadır. Öğrenciler teorikte öğrendiklerini okul meclisleri sayesinde uygulamaya geçirir. Demokrasi onlar için bir yaşam biçimi olur.

Baginsky ve Hannam’a göre Öğrenci Meclisi, öğrencilerle birlikte onların okulunda neler olduğunu tartışan yapıyı oluşturan ve değişen derecelerde bu konularda onların görüşünü dikkate alan bir yapıdır (Cotmore,2004:53).

Alderson, okul meclislerini çocuk haklarına saygının pratik ve sembolik göstergesi olan bir anahtar olarak belirtmiştir (Alderson,2000: 124).

Okul meclisi çalışmalarına katılan çocuk, çeşitli konularda düşünmeyi, tartışmayı, kabul ve reddetmeyi, kaynakların ve çeşitli zihinsel ve fiziksel faaliyetlerin planlamasını ve kontrolünü de öğrenir. Kendine güven duygusu gelişir. Ayrıca arkadaşlarıyla iş birliği içinde çalışmayı öğrendiğinden gelecekteki yaşantısında benzer durumlarda ne yapacağını bilir ve daha rasyonel kararlar alır (Akt.Metin,2006:33).

Okul meclisleri, açık oturum yoluyla çocukların hangilerinin yapıdan rahatsız olduğunu, hangilerinin katılımının desteklenmesinde başarısız olduğunu belirlemeyi sağlar. Eğitimde erişkin merkezli yönetsel yaklaşımların geliştirilmesi ancak eğitimde öğrenci görüşlerinin teşvik edilmesinde başarısız olan okul meclislerine önerilir. Yine de, son yıllarda okul meclislerinde giderek artan bir ilgi oldu. Bu son on yılda, çocukların ve gençlerin devlet hizmetlerinin sağlanması ve planlanmasındaki katılımlarında geniş bir büyüme göstermektedir (Akt.Cotmore,2004:54).

Alderson'un yaptığı araştırmaya göre okul meclisleri öğrencilerin;

1. Kendini değerli hissetmesini ve saygınlık kazanmasını,
2. Kendi yeteneklerinin farkına varmasını ve kendini ifade etmesini,
3. Kendi meseleleriyle ilgili görüşlerinin ciddiye alınmasını ve dinlenmesini,
4. Yaşamlarıyla ilgili kararlarını başkalarıyla paylaşmasını,
5. Düşünce, din ve vicdan hürriyeti olduğunu anlamasını
6. Barış, arkadaşlık, eşitlik, hoşgörü içinde yaşamayı öğrenmesini,
7. Özel hayata saygıyı, disiplini öğrenmesini,
8. Okulunda hakların adil bir şekilde paylaştırılıp paylaştırılmadığını görmesini sağlar (Akt.Metin,2006:29).

İngiltere, demokrasinin öğretilmesi ve yaşatılması bakımından önemli aşamalar kat etmiş ülkelerdendir (Tezgel,2006:3). İngiltere Okul Meclisleri

(SCUK) ; Öğrenci Meclisleri önemli hayat becerilerinin etkin öğrenimi için temel sağlar, örneğin; konuşma ve öğrenme becerileri, takım çalışması, duygusal okuryazarlık, problem çözme, ahlaki düşünce becerileri, kendini beğenme, kendine güven duygusunu geliştirir (Cotmore,2004:54). Böylece çevresindeki konulara seyirci kalmayacak, gerekli duyarlılığı gösterecek ve olaylarla ilgili kendi düşüncesini belirtmekten çekinmeyecek bireyler yetişecektir. Ayrıca İngiltere’de eğitim alanındaki yenilikler okul meclislerine de yansıtılır (Tezgel,2006:3).

Almanya’da demokrasi eğitimi ilköğretim seviyesinde öğrencinin yakın çevresini anlama ve açıklama üzerinde yoğunlaşırken, orta öğretimde ise toplumsal yaşama yönelik kazanımlar ön plana çıkmıştır. Berlin’de yürürlükte olan okul yasası gereği okul meclisleri oluşturulmuştur. Öğretmenler, veliler ve öğrenciler bu meclislerin çalışmalarına katılırlar. Ayrıca eyaletteki tüm ilk ve orta öğretim okullarının öğrenci temsilcilerinin dâhil olduğu bir eyalet meclisi de vardır (Tezgel,2006:3).

Okul meclisleri, demokrasi eğitiminin etkin olarak verilmesi aşamasını oluşturur. Öğrenciler bilişsel olarak edindikleri bilgileri, duyuşsal olarak kendi zihninde uygun yere koyarak hoşgörü, fikirlere saygı gibi kavramların gerekliliğini anlarlar. Bu kavramlar okul meclisinde uygulamaya konur. Böylece yurttaşlık eğitimine dair öğrenmesi gereken bilgiler kalıcı hâle getirilmiş olur. Bilginin insan zihninde ne oluşturduğunu anlamak için kişinin öğrendiği bilginin uygulaması izlenmelidir. Öğrencilerin, derslerde demokrasiye dair öğrendikleri bilgileri ne derecede içselleştirdiklerini okul meclislerinde etkin olarak gösterdiği davranışlarla anlaşılabilir (Metin,2006:52).

Öğrenci meclislerinin amaçları okuldan okula değişmektedir. Fakat genel olarak öğrenci meclislerinin amaçları;

- Öğrenci, yönetim, personel ve veliler arasındaki iletişimi artırmak,
- Eğitimi ve kişisel gelişimi desteklemek,
- Öğrenciler arasında dostluk ve saygıyı teşvik etmek ,

➤ Öğrencileri genel olarak ilgilendiren konularda öğrenci görüşlerini temsil etmektir (http://www.studentcouncil.ie/pubs/student_council_voice.pdf).

Öğrenciler okul meclislerinde şu çalışmaları yapabilir:

1. Okulun, özellikle öğrencilerin kullandığı alanların temiz ve düzenli tutulması çalışmaları.

2. Öğretmen- öğrenci ilişkileri ve yaşanan sorunlarla ilgili çalışmalar.

3. Okul olanaklarının eğitim ve öğretim açısından güçlendirilmesine yönelik çalışmalar.

4. Okulla ilgili, sınıflardaki önemli olaylarla ilgili veya okulun çevresiyle ilgili haberleri diğer öğrencilerle paylaşmak, öğrenci meclisi kararlarının da yayınlanabileceği, tüm öğrencilerin katkı sağlayabileceği bir Öğrenci Meclisi haber köşesi oluşturmak.

5. Okul içerisinde sportif veya kültürel, bilimsel yarışmaların düzenlenmesi.

6. Okulda öğrenciler arasında yaşanması muhtemel şiddet ve çeteleşme olaylarının önlenmesi.

7. Öğrenciler arasında zararlı alışkanlıkların yayılmasının önlenmesi.

8. Okul öğrencileri için şehir içi ve şehirlerarası gezilerin, okul içi etkinliklerin organizesi çalışmaları.

9. Okulların kendine özgü geleneksel, öğrencileri ilgilendiren diğer etkinliklerin organizesi.

10. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Kutlamalarının organizesi.

11. Organizesinin tamamının öğrenciler tarafından yapılacağı “öğrenci günü” çalışmalarını yürütebilir (Güler,2006).

Çocuk ailede, okulda toplumda demokrasinin farklı uygulamalarını görürse verilen demokrasi eğitimi inandırıcılıktan uzaklaşacaktır. Bu bakımdan demokrasinin kuralları, teorik bilgiler, hayattan kopuk bir şekilde verilmemelidir. Yurttaşlık ve demokrasi eğitimiyle ilgili bilgilerin öğretilmesi için, salt bilgi aktarma yerine bilgileri özümseyip davranışa dönüşmesini amaçlayan, katılımcı bir uygulama yapılmalıdır (Metin,2006:52).

2.2.3.1.DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJESİ

Demokrasi eğitiminin öğrenciler tarafından benimsenmesi ve yaşam biçimi haline getirilmesi için sadece dersler ve öğretim programları yeterli değildir. Ders programlarını destekler nitelikteki projeler de bir o kadar önemli olmaktadır. Ülkemizde, demokrasi kültürünün yerleşmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen projeler de mevcuttur (Aşıcı,Aslan,Altınova,2009;8).TBMM ve MEB arasında 13 Ocak 2004 tarihinde imzalanan bir protokolle bazı pilot okullarda “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” uygulamaya konmuştur (Özdemir,2009:44). Okullarımızda demokrasi ilkelerinin hâkim olduğu bir atmosfer içinde, öğrencilerin demokrasiyi bizzat yaşayan, uygulayan bireyler olarak yetişmelerini hedefleyen bu proje, 2003-2004 öğretim yılında ülke genelinde 81 ilde toplam 300 okulda pilot uygulama yapılmıştır (Altınova,2006).

Yapılmış olan 81 ildeki pilot okullardaki uygulamaların değerlendirilmesi sonucunda, projenin bütün ilköğretim ve ortaöğretim okullarında uygulanmasına karar verilmiş ve proje ile ilgili bir yönerge hazırlanıp 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılında bütün örgün eğitim kurumlarında Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi uygulanmaya başlanmıştır.

Proje gereğince tüm ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okulların açılmasını takip eden günlerde, il ve ilçelere gönderilen yazı ile okullarda seçimler yapılmaya başlanır. Her sınıftan bir sınıf temsilcisi seçilir. Seçilen bu temsilciler, okul başkanı seçilebilmek için propaganda faaliyetlerine başlarlar. Başkan adayları sınıfları dolaşarak, seçilmeleri hâlinde neler yapacaklarını anlatırlar. Başkanlar partilerine; “Çiçek”, “Kardelen” “Gezegen” gibi çeşitli isimler verirler. Sandıklar kurulup, oy pusulaları hazırlanarak tam bir seçim havasına giren öğrenciler, bu vesileyle erken yaşta seçme ve seçilme tecrübesini kazanmaya başlarlar (Altınova,2006). Her şubenin kendi içinden seçeceği bir temsilcinin katılımıyla Okul Öğrenci Meclisi(OÖM) oluşturulur.

Okul Öğrenci Meclisi oluşturulduktan sonra büyükşehir statüsündeki illerde her ilçe, en fazla oy alan üç; küçük olan illerde merkez ilçe dahil her ilçede en fazla oy alan beş okul meclisi başkanı İl Öğrenci Meclisini temsil eder. İl öğrenci meclisindeki öğrenciler illerini temsil etmek için seçim hazırlıklarına başlarlar. “İl Öğrenci Meclisi Başkanı” olmak için girişilen propaganda dönemi, öğrenciler için ayrı bir heyecandır. Çünkü İl Öğrenci Meclisi Başkanı olmaları hâlinde Ulusal Egemenlik haftasında başkent Ankara’da illerini temsil etme ve Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanı olmak için yarışma fırsatına kavuşacaklardır. İllerden seçilen öğrenci meclis başkanları ve birer velileri Ankara’da misafir edilir. Yapılan organizasyon Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yapılır. Ankara’yı gezen ve Anıtkabir’i de ziyaret eden öğrenciler, TBMM’de buluşurlar. 81 İlin Öğrenci Meclisi Başkanları “Türkiye Öğrenci Meclisi” ni oluşturur. Türkiye Öğrenci Meclisi üyelerinin isimleri TBMM televizyonu tarafından duyurulur. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Milli Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nda yapılan seçim sonucunda “Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanı” seçilir. Mecliste yapılan görüşmeler sonucunda Türkiye Öğrenci Meclisi Bildirgesi hazırlanır ve burada alınan kararlar kamuoyuna duyurulur.

Proje, her öğrenciyi bir seçmen; her şubeyi bir seçim bölgesi; her okulu da bir seçim çevresi olarak tanımlamıştır. Uygulamada gerçek demokratik hayatla aynılık ilişkisinin yaşanması için bir mevzuat çerçevesi esas alınmıştır. Bu amaçla, MEB ve TBMM’nin işbirliğiyle seçim yasaları ve TBMM iç tüzüğü örnek alınarak “Öğrenci Meclisleri Seçimi Usul ve Esasları” ile “Öğrenci Meclisleri İç Tüzüğü” hazırlanmış, bunlar bir kitapçık haline getirilmiş ve pilot uygulama yapılan okullarda seçim ve sandık kurullarına dağıtılmıştır (Özdemir,2009:44).

İl ve Türkiye öğrenci meclislerinin oluşturulmasında aday olma, sandık kurulunu oluşturma, oy pusulası hazırlama propaganda yapma, oy kullanma, oy sayımı ve dökümünü tutanaklara bağlama, itiraz ve itirazı değerlendirme gibi seçim süreçleri ile seçim yapıldıktan sonra meclis başkanlık divanı ve meclis

çalışma komisyonlarını oluşturma, genel kurulda söz alma, önerge verme, disiplin cezası uygulama, karar alma gibi bütün işlemleri plânlama, uygulama, denetleme, değerlendirme, raporlama vb. çalışmalar doğrudan öğrenciler tarafından yürütülecektir. Okul yönetiminin görevi, okulun seçim ve sandık kurullarını oluşturma, seçim takvimini belirleme ve seçim sürecinde rehberlik etmek ile sınırlandırılmıştır (Özpolat, 2004;32).

Proje kapsamında okul öğrenci meclisinin aldığı kararlar okul yönetimi; il öğrenci meclisinin aldığı kararlar il yönetimi; Türkiye öğrenci meclisinin aldığı kararlar TBMM Başkanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı için tavsiye niteliğindedir (Altınova,2006).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri projesi ile öğrencilerin “demokratik yurttaşlık eğitimi” amaçlanmıştır. Demokratik yurttaşlık eğitimi, “öğrencilerin, gençlerin ve yetişkinlerin karar süreçlerine etkin ve sorumlu bir biçimde katılmalarına yardımcı olmak; insan hakları ve temel özgürlükler, farklı grupların eşitliği ve hukukun üstünlüğü gibi temel değerlerin bilincine varılmasına ve bu değerlerin sahiplenilmesine dayalı olan demokratik kültürü geliştirmek amacıyla tasarlanmış olan çok sayıda ve değişik uygulama ve etkinlikler bütünüdür” Demokratik yurttaşlık eğitimi ile siyasal, sosyal ve kültürel yönden demokrasinin bireylerin yaşamlarında etkinleştirilmesi ve bu yolla demokrasinin güçlenmesi hedeflenmiştir (Kıncal, Uygun,2006:34).

Demokratik yurttaşlık eğitimi, “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” ile sınırlı değildir.Öğrenci kulüpleri ,eğitsel kol çalışmaları, onur kurulları, öğrenci kurulları gibi uygulamalarla da demokratik yurttaşlık eğitime verilmiştir.Bu uygulamalar ile öğrencilerin demokratik yurttaşlık eğitimi bilişsel bilgiler verildikten sonra uygulama ile pekiştirilmeye çalışılmaktadır.

Bu proje ile demokrasi kültürünün gelişmesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, okul, aile kurumları arasında iş birliği ve ortak çalışma imkânı sağlanarak, sorumlu katılımcı bireylerin yetişmesi, Atatürk’ün Türk gençliğine emanet ettiği Cumhuriyetin ve demokrasinin diğer rejimlerden farkının

öğrenilmesi, öğrencilerin demokrasiyi bizzat yaşayan, uygulayan bireyler olarak yetişerek kendi düşünme ve değerlerini geniş kitlelere en iyi şekilde ifade etme becerilerini kazanmaları beklenmektedir (Yılmaz,2006;17).

“Demokrasi Eğitimi ve Okul meclisleri Projesi” ülke genelinde ilköğretim ve ortaöğretimdeki tüm öğrencileri kapsayan bir proje olması bakımından dikkat çekicidir. Dönemin TBMM Başkanının katıldığı New York’ta yapılan II. Dünya Parlamento Başkanları Konferansı’nda “21.Yüzyılda Parlamento ve Demokrasi” başlıklı bir rapor yayınlanmış ve bu raporda “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” tüm dünya ülkelerine model olarak sunulmuştur. Başka bir ülkenin uygulaması değildir, tamamen kendi kültürümüzün ürünüdür(Aşıcı,Aslan,Altınova,2009;8).

Demokrasi Eğitimi ve Okul meclisleri Projesi demokrasiyi sembol olmaktan çıkarmış yaşayan bir sürece dönüştürmüştür. Bu proje ile çocuklarımız ve gençlerimiz, demokratik hayat tarzının gerektirdiği sosyalleşme bilgisini, sokağın yarattığı noksan ve/veya kirli bilgi kaynaklarından değil; okulun verdiği doğru ve güvenilir bilgi kaynağından alacaktır (Özdemir, 2009:49).

2.2.3.2. DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJENİN KAPSAM VE DAYANAKLARI

Projenin kapsamı Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında, okul, il ve Türkiye öğrenci meclislerinin seçim usul ve esaslarını, meclislerin iş ve işleyişleriyle ilgili işlemleri kapsar (M.E.B. 2004: 17, Madde 2).

Okul Meclisleri Projesinde yasal dayanak teşkil eden başlıca metinler şunlardır:

1. **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,
Cumhuriyetin Nitelikleri**

Madde 2 : “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, *millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliği'ne bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.*” ifadeleri yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982).

2. **1739 Sayılı Türk Millî Eğitim Temel Kanunu**

Madde 2 : “Türk Milleti'nin bütün fertlerini, Atatürk İnkılâp ve İlkeleri'ne ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliği'ne bağlı; Türk Milleti'nin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektedir” ifadeleriyle demokrasi kazanımlarının ve eğitiminin önemi vurgulanmıştır. (<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/Proj/DemEgVeOkulMecProjesi.pdf>).

Madde 11: “Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez.”

(<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/Proj/DemEgVeOkulMecProjesi.pdf>)

3. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

Yedinci beş yıllık kalkınma planında demokrasi eğitiminin öneminden ve gerekliliğinden şu şekilde bahsedilmiştir:

“.....2000’li yıllar için sağlıklı büyüyüp, gelişen, istismar edilmeyen, demokratik, laik dünya görüşünü benimseyen, çağdaş, inançlara ve insan haklarına saygılı, hak ve sorumluluklarının bilincine varmış, katılımcı ve paylaşımcı, kendisini ifade edebilen ve gerçekleştirebilen, hoşgörülü ve sevecen, moral değerlere sahip, yararlı olmayı ilke edinmiş, çağdaş bilgi ve becerilerle donatılmış üretken bireylerin yetiştirilmesi.....”

4. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

675.Madde : *“Eğitim sisteminin temel amacı ; Atatürk İnkılâplarına bağlı, düşünme, algılama, problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik değerlere bağlı, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, milli kültürü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilen ve çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek, bilgi çağı insanı yetiştirmektir”*

5. Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı

Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planında demokrasi eğitiminin öneminden ve gerekliliğinden şu şekilde bahsedilmiştir:

“Türk Milli Eğitim Sistemi , Türk Milleti’nin bütün fertlerini Cumhuriyet’e ve demokratik değerlere bağlı, bunların evrensel ilkelerini yaşam tarzı haline getirmiş, insana ve insan haklarına saygılı, yaşama sevinci taşıyan, insani dayanışmayı ve yardımlaşmayı önemseyen; sorumluluk bilincine sahip, doğru düşünen ve etkili karar alan; katılımcı, yüksek iletişim becerileri

geliştirmiş, hoşgörülü, yapıcı; özgür düşünceli, iyi yurttaş olarak yetiştirmelidir.”

6. Çocuk Hakları Sözleşmesi

“Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında imzalanan Çocuk Hakları Sözleşmesi ülkemizde 1994 yılında onaylanmıştır (Metin,2006: 36). Sözleşmenin hükümleri ise şu şekildedir:

- ✓ *Çocuğu barış, onur, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhu içinde yetiştirmek amaçlanmalıdır.*
- ✓ *Taraf devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını, bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özeni göstermek suretiyle tanırırlar.*
- ✓ *Çocuk düşüncesini özgürce açıklama hakkına sahiptir (Metin, 2006: 36).*

BM İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi genel kurul kararı ve eylem planında demokrasi ve insan hakları eğitimine yönelik olarak gerçekleştirilmesi gerekenler şu şekilde yer almıştır (Özdemir,2009:48):

- ✓ *İnsan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmek,*
- ✓ *Anlayışı, hoşgörüyü, kadın- erkek eşitliğini ve insanlar arası dostluğu,*
- ✓ *Bütün insanların etkin şekilde özgür bir topluma katılmalarını olanaklı kılmak,*

7. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 5.Maddesi'nin b bendi;

“Demokrasinin ilkelerine, insan hakları, çocuk hakları ve uluslar arası sözleşmelere uygun olarak haklarını kullanma, başkalarının

haklarına saygı duyma, görevini yapma ve sorumluluk yüklenebilen birey olma bilincini kazandırma” (Resmi gazete,28 Ekim 2004) şeklinde demokrasi eğitimini ve demokrasi bilincini ortaya koyan amaç ifadesi olarak düzenlenmiştir.

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi belirtilen bu dayanaklara Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan protokole dayanılarak hazırlanmıştır (M.E.B.,2004,17, Madde:3).

2.2.3.3. DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJESİNİN AMACI

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi'nde projenin amacı şu şekilde yer almaktadır:

“ Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlendirilmesi; öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, milli ve manevi değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır” (D.E.O.M.Y.2004: 19, Madde: 5.)

Batı okullarında, öğrenci meclislerinin oluşturulma amacı; öğrencilerle öğretmenler arasındaki ilişkileri geliştirmek, okul yönetiminde öğrencilere olumlu roller vermek, fikirlerinin dikkate alındığını ve saygı gördüklerini hissettirmek, özgüvenlerini sağlamak, öğrenci katılımını teşvik etmek ve okul yönetimine aktif olarak katılmak şeklinde sıralanabilir. Bunların yapılma sebebi olarak da sınıflarda tartışma ortamlarının oluşması, meclis

toplantılarında sosyal beceriler elde etme, konuşma, dinleme, problem çözme ve karar verme becerileri kazanma olarak gösterilmiştir (Emir,Kaya,2004;72).

Demokrasinin, ancak, tutum ve davranış olarak günlük hayatta yaşanarak öğrenilebileceği ve benimsenebileceği esasına dayanan proje, onun, salt bir yönetim biçimi olmayıp bunun da ötesinde bir “hayat tarzı ve erdem düzeyi” olduğu iletisini öğrencilere vermeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle öğrenciler için okulda demokratik bir ortam sağlanmakta ve demokrasi kültürünü yaşayarak öğrenme imkânı yaratılmaktadır (Özpolat,2004:50). Proje sayesinde çocuklarımız okuldan mezun oluncaya kadar, seçim sandığı ile tanışma, seçme ve/veya seçilme hakkını kullanma, genel kurul çalışmalarına katılma, kazanma sevinci ile kaybetme duygusunu yasama; çevresinin sorunları ve bunların çözümleri ile ilgilenme fırsatlarını defalarca yakalamış olacaktır (Özpolat,2004:53).

Çocuklarımız ve gençlerimiz, demokratik hayat tarzının gerektirdiği sosyalleşme bilgisini, okulun verdiği doğru ve güvenilir bilgi kaynaktan alacaktır.

Öğrencilere eleştirel düşünme, katılımcı ve diyaloga açık olma, iş birliği ve takım çalışması yapabilme, tartışma ve uzlaşma kültürünü kazanma, kamuoyu oluşturabilme, demokratik liderliği benimseme; ortak yasama ait temel kavram ve değerleri tanıma, insan hak ve özgürlüklerini koruma, hukuk kurallarına ve adalete bağlılık gösterme, toplumsal sorunları şiddetten uzak ve demokrasi kültürü temelinde çözebilme, hayattaki çoğulculuk ilkesine bağlı kalabilme, farklı kültürlere ve onların insanlığa katkısına saygı gösterme gibi değer, tutum ve becerilerin kazandırılmasında önemli mesafeler sağlanacaktır (Özpolat, 2004: 50).

Demokrasi ve Okul Meclisleri Projesinin uygulanmasında aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmaktadır:

1. İnsan hak ve hürriyetlerinin vazgeçilmezliğini ve devredilemezliğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü temel kabul etme,

2. Bireysel, toplumsal, insanî değerlere önem verme,
3. Başkalarının hak ve hürriyetlerine saygı duyma, insanlara eşit ve adil davranma,
4. Bireysel farklılıkları ve ortak hukuk kurallarının gerekliliğini kabul etme,
5. Toplumsal gelişmelere duyarlı olma, barış içerisinde çözümler üretme,
6. Kendi kültürünü bilme, benimseme; farklı kültürleri tanıma ve onlara hoşgörü ile yaklaşma,
7. Eşitlik ilkesine önem verme ve uygulama,
8. Demokratik ilkeleri benimseme ve içerisinde bulunduğu ortamlarda uygulama,
9. Kişisel sorumluluğun önemine inanma, kişinin sürekli gelişimini ana ilke olarak kabul etme,
10. Her türlü ön yargı ve ayrımcılıktan uzak bir anlayış geliştirme (D.E.O.M.Y.2004: 19–20).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi sayesinde öğrenciler ; “Toplumsal sorumluluklarının farkına vararak topluma ve devlete karşı bağımlılık bilinci kazanma, kendini özgürce ve rahat bir şekilde ifade edebilme, haklarının farkına vararak, haklarını kullanabilme, üretken olma, tanıma ve değerlendirme, problem çözme becerisi kazanma, bilgiyi kullanabilme, iletişim kurabilme, işbirliği yapabilme, tartışma ve uzlaşma kültürünü kazanma, atılganlık, demokratik liderliği benimseme.”gibi özellikleri kazanacaklardır (Aygünes, 2004: 3-8).

2.2.3.4.Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi'nin Kazandırmayı Hedeflediği Beceri, Tutum Ve Kazanımlar

Bir toplumda demokrasinin işlerlik kazanması, demokrasi kültürünün ve bilincinin tüm bireyler tarafından benimsenip uygulanmasıyla mümkündür. Demokratik bilince sahip olabilmenin tek yolu da demokratik bilgi ve becerilere

sahip olmaktan geçer. Bu becerilere sahip olan birey demokrasiyi benimsemiş ve uygulamaya hazır bir birey olarak toplumdaki yerini alır (Özdemir,2009:51).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi aracılığıyla bireylere kazandırılmak istenen beceriler şu şekildedir:

- 1.Eleştirel düşünme,
- 2.Üretken olma,
- 3.Problem çözme,
- 4.Tanıma ve değerlendirme,
- 5.Bilgi kaynaklarına başvurma ve bilgiyi kullanabilme,
- 6.Ahlaki sorgulama,
- 7.Katılımcı olma,
- 8.Çok yönlü iletişim kurabilme,
- 9.İşbirliği ve takım çalışması yapabilme,
- 10.Tartışma ve uzlaşma kültürünü kazanma,
- 11.Çatışmayı önleme,
- 12.Arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık,
- 13.Atılganlık becerileri,
- 14.Demokratik liderliği benimseme,
- 15.Kamuoyu oluşturabilme becerileri,
- 16.Sorumlu ve aktif katılım için temel becerilere sahip olma,
17. İnsan sevgisi ve hoşgörü (D.E.O.M.Y. 2004: 12).

Yönergede belirtilen beceri kazanımlarının yanında bu proje öğrencilerde temel değerlere ait olan sosyal ve aktif tutumların da yetiştirilmesine imkân sağlayacaktır. Tutumların kendisi doğrudan bir davranış değildir. Tutumlar küçük yaşlardan itibaren insanın çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda oluştuğu için, insan davranışlarının geneli önceden oluşturdukları tutumlara göre şekillenmektedir (Biçer, 2007: 46). Demokratik bir eğitim-öğretim de eğitimin asıl işlevi öğrenciye olumlu duygu ve tutumlar kazandırmaktır.

Projenin kazandırmayı hedeflediği tutumlar ise şu şekildedir:

1. İnsan hak ve özgürlüklerinin bölünmezliği ve bütünlüğünü temel ilke olarak kabul etme,
2. Toplumda yaşayan tüm bireylerin değerleri, onurları, inanç ve özgürlüklerine saygı duyma fazileti,
3. Farklılıkların bulunduğu bir dünyada hukuk kurallarına, adalete, eşitliğe bağlılık,
4. Toplumsal problemler için yapıcı, şiddetten uzak, katılımcı ve barış içerisinde çözümler üretme,
5. Demokratik ilkelerin, kurumların ve işleyişlerinin yararlılığına inanma,
6. Hayattaki çoğulculuk ilkesine bağlı, farklı kültürlerle ve onların insanlığına katkısına saygı gösterme ve tahammül etme,
7. Karşılıklı anlayış, işbirliği, eşitlik, adalet ve dayanışma değerlerini kabul etme,
8. Irkçılık, ön yargı ve ayrımcılık konusunda mücadele etme,
9. Kişisel sorumluluğun önemine inanma, insanın sürekli gelişimini ana ilke olarak kabul etme,
10. Hukukun üstünlüğü ilkesini benimseme (D.E.O.M.Y. 2004: 12–13).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi'nin çocuklara bir takım kazanımları kazandırılması amaçlanmıştır. Bu kazanımları yaşayarak öğrenen çocuklar demokrasi değerlerini benimsemiş bir birey olarak devletin demokrasi sürecine katılacaklardır.

Bu temel kazanımlar şunlardır:

1. Bu proje, demokrasi kültürünün gelişmesinde T.B.M.M. okul, aile kurumları arasında işbirliği ve ortak çalışma imkânını,
2. Sosyal hayatımızdaki karar alma süreçlerine etkin, sorumlu, katılımcı bireylerin yetiştirilmesini,
3. Öğrencilerin proje sayesinde Atatürk'ün Türk gençliğine emanet ettiği Cumhuriyet ve demokrasinin diğer rejimlerden farkını öğrenme imkânını,
4. Demokrasi ilkelerinin hâkim olduğu bir atmosfer içinde, öğrencilerin demokrasiyi bizzat yaşayan, uygulayan bireyler olarak yetiştirmelerini,

5. Öğrencilere proje sayesinde, yaşadıkları toplumda farklı düşünceleri ve buna bağlı olarak “muhalafet” olgusunu kavrama ve kabullenme alışkanlığı,
6. Demokrasi kültürü içinde kendi düşünce ve değerlerini geniş kitlelere en iyi şekilde ifade etme becerisi kazandıracaktır (D.E.O.M.Y. 2004: 14).

2.2.3.5. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Yürütülmesiyle İlgili Yönetmelik Maddeleri

Projenin yürütülmesiyle ilgili esasları belirtmek için 2564 sayılı Tebliğler Dergisi'nde 08.09.2004 tarih ve 135 sayılı kararla Türkiye genelindeki okullara gönderilen Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Yönergesi'nin önemli görülen maddeleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Meclislerin Oluşumu

Proje kapsamında 3 ayrı meclis oluşturulmaktadır.

- 1) Okul Öğrenci Meclisleri(OÖM)
- 2) İl Öğrenci Meclisleri(İÖM)
- 3) Türkiye Öğrenci Meclisleri.(TÖM)

Okul Öğrenci Meclislerinin Oluşumu: Okuldaki şubelerden her öğrenci “şube temsilciliği” için aday olabilir. Ceza alan öğrenciler aday olamaz. Şube temsilciliği seçimleri, şube rehber öğretmeni gözetiminde şubelerdeki öğrenciler arasından öğrencilerin oylarıyla seçilir. Okul öğrenci meclisi her şubenin kendi içinden seçeceği bir temsilcinin katılımından meydana gelir. Okullar tarafından okul öğrenci meclisleriyle ilgili işlemler, ekim ayı içinde tamamlanacak şekilde planlanır (DEOMYmad.23,25,26).

İl Öğrenci Meclisinin Oluşturulması: İl öğrenci meclisi, ildeki ilçe temsilcilerinden oluşur. Büyük şehir statüsündeki illerde her ilçede, en fazla oy

alan üç; diğer illerde merkez ilçe dâhil her ilçede en fazla oy alan beş okul meclisi başkanı ile temsil edilirler. İlçelerde bulunan okul öğrenci meclisi başkanları, kasım ayının birinci haftasında kendi aralarından il öğrenci meclisi üyelerini (ilçe temsilcilerini) seçerler. İlçe temsilciliği adaylarına beşer dakika kendilerini tanıtmaları için konuşma hakkı verilir. Bu seçim, İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünün belirleyeceği yerde İlçe Millî Eğitim Müdürü veya görevlendireceği şube müdürü gözetiminde yapılır (DEOMY mad.27).

Türkiye Öğrenci Meclisinin Oluşturulması: Türkiye öğrenci meclisi, il öğrenci meclisi başkanlarından oluşur (DEOMY mad.29).

Sabah ilk oturumda Başkanlık Divanı seçimi yapılır. Sonrasında en az 10 üyenin imzasıyla verilecek gündem önergeleriyle, meclis gündemi belirlenir. Gündem önergeleri eğitim, spor, sosyal, bilim, sanat, çocuk ve gençlik konularıyla ilgili olmalıdır. Gündem önergeleri okunduktan sonra her önerge için birer üye önergeleriyle ilgili olarak meclise bilgi verir ve sonrasında gündem önergeleri oylanır. Gündem önergeleri aldığı oya göre sıralanır. Hangi maddelerin daha önemli olduğu veya hangilerinin gündeme alınması gerektiğine genel kurul karar verir (DEOMY, mad.45).

2.Seçim ve Tanıtım Serbestliği

2.1.Seçim

Seçimler, gizli, serbest, eşit, tek dereceli ve genel oy esaslarına göre yapılır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak gerçekleştirilir (DEOMY, mad.7)

2.2.Tanıtım

Adayların tanıtım işleri, oy kullanma gününden 5 gün önce başlar, oy kullanma gününden bir gün önce saat 17.00'de sona erer. Okul yönetimi ,seçim süresince yapılacak tanıtım çalışmalarına rehberlik eder ve

denetim sürecini işletir.Tanıtım amacıyla hazırlanan el ilânları , bayraklar, afiş vs. okul seçim kurulları tarafından gösterilecek yerlere asılabilir. Tanıtımlar sırasında halkın huzurunu bozmayacak şekilde etkinlikler de yapılabilir (DEOMY, mad 8).

Tanıtım, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozucu, insan haklarına aykırı olamaz. Afişlerinde siyasî parti, sendika, dernek, vakıf vs. simgeleri kullanılamaz. İki kez bu yasaklara uymayanlar “Okul Seçim Kurulu” tarafından seçilme haklarından mahrum bırakılır (DEOMY, mad 8).

Her seçim çevresinde okul seçim kurulu oluşturulur. Okul Seçim Kurulu, öğretmenler kurulu tarafından seçilen bir öğretmen başkanlığında öğrencilerden seçilen iki asıl, iki yedek üyeden oluşur. Okuldaki seçim işlerini yürütür (DEOMY, mad 9) .Okul Seçim Kurulu, seçim çevresi içinde seçimin daha düzenli olması için gereken tedbirleri alır. Seçim işlerini denetler. Seçim araç-gerecini sağlar. Seçim çevresindeki takvimi belirler (DEOMY, mad 11). Görevli rehber öğretmen eşliğinde seçim işlemlerini öğrenciler gerçekleştirir. Bu sayede sorumluluk sahibi olurlar, kendilerini değerli hissederler.

3.Öğrenci Meclis Çalışmaları

Okul öğrenci meclisiyle, il öğrenci meclisi üyelerinin isimleri okul müdürlüğü ve millî eğitim müdürlüğü tarafından üç gün süreyle, Türkiye öğrenci meclisi üyelerinin isimleri TBMM televizyonu tarafından duyurulur. Ayrıca Türkiye öğrenci meclisi üyelerinin isimleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır (DEOMY, Madde.28).

3.1. Ant İçme ve İlk Toplantı

Okul öğrenci meclisi, il öğrenci meclisi ve Türkiye öğrenci meclisi üyeleri ilk birleşimlerinde aşağıdaki şekilde ant içerler:

“Meclis çalışmalarına etkin ve verimli bir şekilde katılacağıma, meclis tarafından verilen görevleri en iyi şekilde yerine getireceğime, demokrasi

kültürünü okulda ve toplumda yaşatacağıma, millî ve manevî değerler ile insan hak ve özgürlüklerine saygı duyacağıma, Atatürk'ün gösterdiği çağdaş ve demokratik hedeflere ulaşmak için azimle çalışacağıma ant içerim” (DEOMY Mad. 30).

3.2. Başkanlık Divanının Oluşumu ve Görev Süresi

Meclis işlerinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için başkanlık divanı oluşturulur. Okul öğrenci meclisi başkanlık divanı, ekim ayı içinde; il öğrenci meclisi başkanlık divanı da kasım veya aralık ayı içinde, Türkiye öğrenci meclisi başkanlık divanı da ilk oturumlarında oluşturulur. Her öğretim yılı için bir başkanlık divanı seçimi yapılır. Başkanlık divanı, bir başkan, iki başkan vekili, en az iki, en fazla dört kâtip üyeden oluşur. Başkanlık divanı seçiminde her divan başkanı aday, adaylığını divan üyesi adaylarıyla birlikte geçici olarak oluşturulan başkanlığa bildirir. Seçim gizli oy, açık tasnif usulüyle yapılır. Her liste için listede ismi bulunan bir üyeye listeyi tanıtacak bir konuşma yapması için beşer dakikalık süre tanınır. En fazla oyu alan listedeki isimler başkanlık divanına seçilmiş olur (DEOMY Mad. 31).

3.3.Toplantılar ve Karar Yeter Sayısı

Okul Öğrenci Meclisi iki ayda bir, il öğrenci meclisleri için her dönem en az bir kere Türkiye öğrenci meclisleri için Millî Egemenlik Haftası'nda toplanır (DEOMY mad.32).

3.3.1.Başkanın Görevleri

Başkanın görevleri; meclisi temsil etmek, genel kurulu yönetmek, başkanlık divanına başkanlık etmek, gündemi hazırlamak, meclis ve başkanlık divanı kararlarının ne derece uygulandığını takip etmek, meclis ile idare arasında işleri koordine etmek, meclis başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeleri kabul etmek, diğer kurum ve kuruluşlarda eğitim öğretimle ilgili yapılacak toplantılara gözlemci olarak katılmaktır (DEOMY mad.33).

3.3.2.Meclislerin Gündemi

Mecliste görüŖülen konular öncelikli olarak öğrencilerin eğitimle ilgili yaŖantısını ilgilendiren, eğitimde başarı düzeyi, ulaŖım sorunları, sağlıklı beslenme, barınma, zararlı alışkanlıklar, spor imkânları gibi konulardır (DEOMY mad.36).

3.3.3.Mecliste OluŖturulan Komisyonlar

Meclis ilk oturumunda çalıŖmalarını düzenli ve etkin bir Ŗekilde yapmak için çeŖitli komisyonlar oluŖturabilir. Okul Öğrenci Meclisi ile İl Öğrenci Meclislerinde eğitim, kùltür, sosyal, sanat, bilim, spor vb konuları esas alan komisyonlar kurulabilir (DEOMY mad.37).

Komisyon üyeliğine meclis dıŖından öğrenciler de alınabilir. Komisyonlara kaç üye seçileceği başkanlık divanının teklifi üzerine genel kurul tarafından belirlenir (DEOMY mad.38).

3.3.4.Komisyon ÇalıŖmaları

Okul öğrenci meclisi komisyonları, okul müdürünün görevlendireceği rehber öğretmen gözetiminde her yarıyıda en az iki kez toplanır ve çalıŖma raporlarını meclise sunar. İl öğrenci meclisi komisyonları, il milli eğitim müdürlüğünün görevlendireceği yardımcısının gözetiminde her yarıyıda en az bir kez toplanır ve raporlarını meclisin takip eden ilk oturumunda sunarlar.

Komisyon üyeleri mazeretsiz iki kez üst üste toplantıya katılmazsa üyeliği düşer. Yerine aynı usulle seçim yapılır. Komisyon, meclisin kendisine verdiği konuyu 20 gün içinde inceleyerek başkanlığa rapor verir (DEOMY mad.39).

3.3.5.Genel Kurul Çalışmaları

Genel kurul görüşmeleri herkese açıktır. Toplantılarda yönetimden en az bir temsilci hazır bulunur. Oylamada sadece üyeler oy kullanabilir. Meclis kararları tavsiye niteliğindedir. Okul öğrenci meclisi genel kurul kararları, okulda; il öğrenci meclisi genel kurul kararları, millî eğitim müdürlüklerinde ilan edilir (DEOMY mad.40).

3.3.6.Söz Alma ve Konuşma

Genel kurulda yapılacak konuşmalar, toplantı öncesinde başkanlığa bildirilir. Adını kaydettirmeyen üye konuşma yapamaz. Konuşmaların sırası, toplantı başlamadan önce üyelere okunur. Konuşma, meclise ve başkanlığa hitaben yapılır. Konuşma süresi, 10 dakikadır. İkinci konuşma talep edilirse bu sürenin yarısı kadar izin verilir. (DEOMY mad.41) Genel kurulda söz kesmek kişilik haklarına saldırmak ve çalışma düzenini bozmak davranışlarında bulunulamaz (DEOMY mad.41).

Başkan genel kurulda rencide edici söz ve davranışlarda bulunan üyeleri uyarır. Uyarıya rağmen aynı tutuma devam ederse salondan çıkartılabilir veya oturuma en fazla 15 dakika ara verilebilir (DEOMY mad.41).

3.3.7.Meclis Çalışmalarıyla İlgili Oylama Şekilleri

Meclisteki oylama; işaretle, açık veya gizli oyla yapılır (DEOMY mad.44).

2.2.3.6.DEMOKRASİ EĞİTİMİ VE OKUL MECLİSLERİ PROJESİ KAPSAMINDA İŞLENECEK KONULARI

Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi kapsamında şu konuların işlenmesine karar verilmiştir.

A. Demokrasi eğitimi ve önemi

1. Demokrasinin Tanımı
2. Demokrasinin Temel ilkeleri ve Kuramları
 - a. Millî Egemenlik
 - b. Hürriyet ve Eşitlik
 - c. Seçimler ve Temsil
 - d. Siyasi Partiler
 - e. Çoğulculuk ve Katılım
 - f. Hukukun Üstünlüğü
3. Demokrasinin Korunmasında Bireylere Düşen Görevler
4. Demokraside Kamuoyu ve Basının Önemi

B. Ailede demokratik yaşam

1. Sevgi, Saygı, Hoşgörü
2. Sorumluluk, işbölümü ve Dayanışma

C. Okulda demokratik yaşam

1. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Amacı ve Önemi
2. Okul, il ve Türkiye Öğrenci Meclisi
 - a. Okul Öğrenci Meclisi
 - . Okul Öğrenci Meclisi ve Üyelikleri
 - . Başkanlık Divanı
 - . Öğrenci Meclisi Genel Kurulu
 - . Birleşim/Oturum
 - . İç Tüzük
 - . Genel Kurul
 - . Üyelikten Düşme
 - . Önerge / Oylama / Karar
 - . Disiplin Cezaları
 - b. il Öğrenci Meclisi
 - c. Türkiye Öğrenci Meclisi
3. Sınıf Yönetiminde Demokrasi

4. Oyunda Demokrasi

D. Toplumda demokratik yaşam

1. Sevgi, Saygı, Hoşgörü
2. Sorumluluk, işbölümü
3. Dayanışma
4. Toplum Yaşamını Düzenleyen Kurallar

E. İnsan hakları

1. Temel Haklar
 - a. Yasama Hakkı
 - b. Kişi Dokunulmazlığı
 - c. Sağlık Hakkı
 - d. Eğitim Hakkı
 - e. Seçme ve Seçilme Hakkı
 - . Sandık Kurulu ve Seçim Sandığı
 - . Oy Kullanma
 - . Seçim Sonuçlarını Kabullenme
 - f. Sosyal Haklar
 - g. Ekonomik Haklar
 - h. Siyasal Haklar
 - i. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği
 - j. Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması
 - k. Mülkiyet Hak
2. Temel Özgürlükler
 - a. Düşünce, Kanaat ve ifade Özgürlükleri
 - b. Basın Özgürlüğü
 - c. Din ve Vicdan Özgürlükleri
 - d. İletişim Özgürlüğü
 - e. Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü
 - f. Toplantı Hakkı ve Özgürlüğü
 - g. Bilim ve Sanat Özgürlüğü
3. Görevler

- a. Devletin Vatandaşlara Karşı Görevleri
- b. Vatandaşlık Görevleri
- 4. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
- 5. Çocuk Hakları Beyannamesi

F. Yönetim ve yaşam biçimi olarak demokrasi

- 1. Demokrasi Düşüncesinin Gelişimi
- 2. Yaşam Biçimi Olarak Demokrasi
- 3. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Nitelikleri
- 4. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Yönetim Yapısı
 - a. Yerel Yönetim
 - b. İl Yönetimi
 - c. Merkezi Yönetim

2.3.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile ilgili konularda yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır.

Büyükkaragöz (1990) "Ortaöğretimde Demokrasi Eğitimi" adlı araştırmasında, ortaöğretim kurumlarında öğrencilere demokrasinin gerekleri olan değerlerin kazandırılması için nelerin yapıldığını ve nelerin yapılabileceğini ortaya koymak için lise seviyesinde yönetici öğretmen ve öğrencilerin davranışlarını demokratik uygulamalar açısından incelemiştir. Araştırmada elde edilen önemli bulgular özetle şöyledir:

- 1. Cinsiyet değişkenine göre kadın ve erkek öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- 2. Öğrenciler arasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha demokratik tutum ve davranış sergiledikleri saptanmıştır.
- 3. Öğretmenler tutum yönünden öğrencilerden daha demokratik olmasına rağmen davranış yönünden öğrencilerin daha demokratik olduğu görülmüştür.

4. İl merkezlerindeki öğrenciler ilçe merkezlerindeki öğrencilere göre daha demokratik davranışlar sergilemektedirler.

Kaldırım (2003), “ İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algıları”, çalışmasında, ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin demokrasi algılarını tespit etmeye yönelik olarak inceleme yapmış ve aşağıdaki sonuçları elde etmiştir:

1. Öğrencilerin demokrasi kavramı içerisinde eşitlik, siyasi partiler, özgürlük ve milli egemenlik ile ilgili bazı konuları yanlış algıladıkları bulunmuştur.

2. Demokrasi kavramının eşitlik ve millî egemenlik boyutlarını ilköğretim 8. sınıf kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha iyi anladıkları bulunmuştur. Demokrasi kavramının siyasi partiler ve özgürlük boyutunda cinsiyetin, ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin algıları etkileyen bir faktör olmadığı bulunmuştur.

3. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi yükseldikçe demokrasi kavramını daha iyi anladıkları bulunmuştur.

4. Öğrencilerin okullarının sosyoekonomik düzeyi ile demokrasi kavramı içerisinde eşitlik, siyasi partiler ve özgürlük boyutlarını anlamaları arasında bir ilişki bulunamamıştır. Ancak okullarının sosyoekonomik düzeyini yükseldikçe, demokrasi kavramı içerisinde millî egemenlik boyutunu daha iyi anladığı görülmüştür.

5. Okulların öğrencilere demokratik davranışları tam olarak kazandıramadığı görülmüştür.

6. Öğrencilerin Türkiye ile ilgili ya da uluslar arası konuları en fazla anne baba ya da diğer yetişkin aile bireyleriyle tartışıyorlar. Bu konuları en az tartıştıkları kişiler ise öğretmenleridir.

7. Öğrencilerin Türkiye ile ilgili konuları kendi yaşlıları ve öğretmenleriyle tartışma sıklıkları öğrencilerin cinsiyetine göre değişmemektedir. Türkiye'yi ilgilendiren konularda anne baba ya da diğer yetişkin aile bireyleriyle kız öğrencilerin daha fazla tartıştığı görülmüştür.

8. Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi yükseldikçe anne baba ya da diğer yetişkin aile bireyleriyle Türkiye ve uluslar arası konuları tartışma sıklıkları artmaktadır. Ancak anne ve babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin Türkiye ve uluslar arası yaşlılarıyla ve öğretmenleriyle tartışma sıklığı arasında bir ilişki olmadığı bulunmuştur.

9. Öğrenciler ülkeleriyle ilgili konuları basın yayın organlarından sık sık takip etmektedirler. Ulurlar arası konuları Türkiye ile ilgili konulara daha az takip etmektedirler.

10.Okul türünün, demokrasi kavramının eşitlik, siyasi partiler ve özgürlük boyutlarında ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin algılarını etkilemediği ancak milli egemenlik boyutunu devlet okulunda okuyan öğrencilerin özel okulda okuyanlara oranla daha iyi anladıkları görülmüştür.

Metin (2006), “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyleri” adlı yüksek lisans tezinde, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”ne ilköğretim okullarında çalışan öğretmen ve okul yöneticilerine sunulmuş; projenin amaçlarına ve uygulamalarına ilişkin katılım düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırmanın bulguları şu şekilde özetlenebilir:

1. Araştırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenler, olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak, okul yöneticilerinin katılım düzeyleri ile öğretmenlerin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere göre, okul yöneticilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına istatistiksel olarak öğretmenlerden daha olumlu yaklaştıkları görülmüştür.

2. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin ilköğretim okullarında uygulanmasıyla ilgili olarak okul yöneticileri ve öğretmenler olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak, okul yöneticilerinin katılım düzeyleri ile öğretmenlerin katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere göre, okul yöneticilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin uygulamalarına istatistiksel olarak öğretmenlerden daha olumlu yaklaştıkları belirlenmiştir.

3. Okul yöneticilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına katılma düzeyleriyle Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin uygulamalarına katılma düzeyleri arasında fark olduğu, aynı farkın öğretmenler açısından da benzerlik gösterdiği görülmüştür. Buna göre okul yöneticileri ve öğretmenler, Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin öğrencilerde demokrasi bilincini kalıcı hâle getirmek için uygun bir uygulama olduğunu ve projenin amaçlarına katıldıklarını belirtirken bu amaçları gerçekleştirmek için yapılan uygulamalarda bazı eksiklikler olduğunu düşünmektedirler.

Tooper (2007), “İlköğretim İkinci Kademe Demokrasi Eğitimi: İkinci Kademe Öğretmenlerinin Demokratik Tutum ve Davranışları Sergileme Düzeyleri. (Kars İli Örneği)”adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim kurumlarının ikinci kademesinde demokrasi eğitiminin yerini, bu eğitimi anlatmak, tanıtmak ve benimsetmek için ne gibi etkinlikler yapıldığını ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin demokratik tutum ve davranışlarının cinsiyet, branş ve kıdemlerine göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ve şu sonuca varılmıştır.

Bulgular ışığında öğretmenlerin, öğrencilerin aile içinde yeterince demokratik tutum ve davranışlar kazanamadığını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin, her öğrencinin öğrenme hızına uyan, öğrenciye seçme sansı veren ve bu konuda ona yardımcı olunan, mümkün olduğu kadar deney ve gözlem yapmalarına, araştırma ve inceleme yapmalarına olanak sağlayan yöntemler yerine ağırlıklı olarak düz anlatım yöntemini kullandıkları, bunun yanı sıra öğretmenlerin çoğunluğunun lisans eğitimleri süresince demokrasi eğitimi hakkında bilgi almadıkları ve demokrasi eğitimini benimsedikleri ancak yeterince uygulayamadıkları sonucuna varılmıştır.

Biçer (2007), “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Orta Öğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz” (Kütahya Örneği) adlı yüksek lisans tezinde, demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile öğrencilere

kazandırılması hedeflenen becerilerin öğretmen görüşlerine yönelik cevaplarını incelemiş ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen becerilerin öğrencilere kazandırılma düzeyine ilişkin öğretmenlerin orta düzeyde kazandırdığı görüşünde oldukları saptanmıştır.

2. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen tutumların öğrencilere kazandırılma düzeyine ilişkin öğretmenlerin çok kazandırdığı görüşünde oldukları saptanmıştır.

3. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen kazanımların öğrencilere kazandırılma düzeyine ilişkin öğretmenlerin çok kazandırdığı görüşünde oldukları saptanmıştır.

4. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen becerileri, tutumları ve kazanımları öğrencilerine kazandırma düzeyine ilişkin cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

5. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen becerileri, tutumları ve kazanımları öğrencilerine kazandırma düzeyine ilişkin, branş değişkeni açısından, öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

6. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen becerileri, tutumları ve kazanımları öğrencilerine kazandırma düzeyine ilişkin, mesleki kıdem değişkeni açısından, öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

7. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen becerileri, tutumları ve kazanımları öğrencilerine kazandırma düzeyine ilişkin mezun olunan yükseköğretim kurumu değişkeni açısından öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

8. Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesinin öğrencilerde demokrasi kültürü oluşturma adına ortalama bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır.

Özdemir (2009), “İlköğretim 8.sınıf öğrencilerine demokrasi kültürü kazandırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin katkısı” (Kütahya Örneği) adlı yüksek lisans tezinde, demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesinin 8.sınıf öğrencilerine demokrasi kültürü kazandırmada katkısının olup olmadığı sonucuna ulaşılmaya çalışılmıştır ve şu sonuçlara ulaşmıştır:

1. Öğrencilerin tümünün demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen kazanımları edindikleri söylenebilir.

2. Cinsiyete göre öğrencilerin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen kazanımlara ulaşma düzeylerine bakıldığında kız öğrenciler lehine anlamlı fark çıkmıştır. Diğer bir ifadeyle kız öğrenciler kazanımların kazanılma düzeyi hakkında daha olumlu bir yaklaşım sergilemektedir. Özellikle demokrasi kültürü içerisindeki bireysel hak ve özgürlükler konusunda bilinçlenme ve haklarını bilme maddelerine yönelik kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Bu durum kız öğrencilerin toplum ve aile içerisinde bireysel hak ve özgürlükler bakımından daha çok sorunla karşılaştıklarını göstermektedir.

3. Babanın eğitim durumuna göre demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen kazanımlara ulaşma düzeylerine bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4. Annenin eğitim durumlarına göre Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi ile hedeflenen kazanımlara ulaşma düzeylerine bakıldığında anlamlı farklılık bulunmuştur. Annenin eğitim durumu düştükçe kazanımları edinme düzeyi de artmaktadır.

5. Gelir durumuna göre demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile hedeflenen kazanımlara ulaşma düzeylerine bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma alanı ve çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, veri toplama aracının uygulanması, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesi ve kullanılan istatistiki yöntemlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Kırıkkale il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında uygulanan Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada tarama modeline dayalı betimsel bir yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntem, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2002;49). Betimsel tarama modelinde, belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır (Arseven, 2001,104). Bu yöntemle orta öğretim kurumlarındaki okul meclis başkanı , okul meclisi yönetim kurulu üyeleri ve seçmenlerin görüşlerine başvurulmuş ve geliştirilen veri toplama aracı uygulanmıştır.

3.2.ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırma evrenini, Türkiye'deki orta öğretim kurumları oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan orta öğretim kurumlarındaki okul meclis başkanı, yönetim kurulu üyeleri ve seçmenlerin sayısı belli değildir. Bu yüzden araştırma ile ilgili yanlış anlamaları ortadan kaldırmak, ekonomik

kaynak kullanımı, zaman kısıtlılığı gibi nedenlerden dolayı çalışma evreni oluşturulmuştur. Çalışma evreni, araştırma evrenini bütün nitelikleri ile temsil eden, fakat onun küçük bir modeli olan ve araştırmacının örneklemini seçtiği evrendir (Arseven, 2001;105). 2008 -2009 öğretim yılında Kırıkkale ili şehir merkezinde 15 adet genel lise, 8 adet meslek lisesi olmak üzere toplam 23 lise bulunmaktadır. Bu orta öğretim kurumlarında 23 okul meclis başkanı, 23 meclis başkan vekili ve en az 70 kâtip üye olmak üzere yönetim kurulu toplam sayısı ,116; seçmen sayısı ise14.096'dır.

Örneklem seçiminde ise “çalışma grubu” yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grupları büyük ölçekli araştırmalarda kullanılan bir örneklem türüdür. Örneklem girmesi gereken birimlerin listelenmesinin çok zor ya da imkânsız olduğu durumlarda kullanılması önerilen bir örneklem türüdür (Arseven,2001;105).

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturacak genel liseler ;

17 Ağustos Lisesi

Cumhuriyet Lisesi

Gülbeyaz Sümer Lisesi

Kırıkkale Anadolu Lisesi

Kırıkkale Anadolu Öğretmen Lisesi

Kırıkkale Atatürk Anadolu Lisesi

Kırıkkale Fen Lisesi

Kırıkkale Lisesi

Malazgirt Lisesi

Süleyman Demirel Anadolu Lisesi

Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesi

Mehmet Akif Ersoy Lisesi

Kırıkkale Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Alişan İğdeli Lisesi

Kurtuluş lisesi

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan meslek liseleri :

Anadolu İletişim Meslek Lisesi

Anadolu Kız Meslek Lisesi
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Kırıkkale Sağlık Meslek Lisesi
Anadolu İmam Hatip Lisesi
Gazi Endüstri Meslek Lisesi
Kırıkkale Anadolu Endüstri Meslek Lisesi olarak seçilmiştir.

3.3.VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturabilmek, araştırmayı belirlenen amaçlara ulaştırabilmek ve uygun veri toplama aracını geliştirebilmek için literatür incelenmiştir. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve literatür taraması yoluna gidilmiştir. Veri toplama aracının hazırlanması sırasında önceden kullanılan veri toplama araçları incelenmiş ve konu ile ilgili kaynaklardan faydalanılmıştır.

Anketin geliştirilmesinde Recep TEZGEL'in "Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri" konulu kitabından , Tuğba METİN'in "Okul İdarecilerinin ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Bakış Açısı" konulu yüksek lisans tezinden, Baykal BİÇER'in "Demokrasi Eğitimi Ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokrasi Kültürü Kazanımlarının Ortaöğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz" konulu yüksek lisans tezinden ve Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri yönergesinden faydalanılmıştır.

Veri toplama aracını oluşturan sorulardan toplam puan elde edilmesine yönelik bir çalışma olmadığı için, anket hazırlama süreci, uzman ve öğretmen görüşleri alınarak sürdürülmüştür. Hazırlanan anket soruları tez danışmanı Yard. Doç. Dr. M. Metin ARSLAN'nın ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, gerekli düzeltmeler yapılarak düzenlenmiştir. Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel özelliklerini (cinsiyet, okuldaki görev, okul türü ve sınıf düzeyi) belirlemeye yönelik ifadeler,

ikinci bölümde ise, okullardaki demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşlerini ortaya koymak amacıyla 17 ifade yer almaktadır.(Ek 1)

İkinci bölümdeki 17 ifade iki boyutta gruplandırılmıştır. Bunlardan 8 ifade (1-3-5-7-9-11-13-15) Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına, 9 ifade de (2-4-6-8-10-12-14-16-17) Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin uygulanmasına ilişkindir.

Veri toplama aracında yer alan maddelerde beşli likert derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçek “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanmıştır.

3.4.VERİLERİN ANALİZİ

Son halini alan ölçme aracının çalışma grubuna uygulanması sonucunda toplam 547 öğrenciden görüş alınmıştır. Araştırmanın genel amaçları doğrultusunda hazırlanan ölçeklerle toplanan veriler üzerinde istatistiksel çözümlenmelerin yapılabilmesi için SPSS 16.00 (Stastical Package For Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzdeler kullanılmıştır. Ayrıca, aralık katsayısı=(dizi genişliği)/(yapılacak grup sayısı) formülü (Tekin, 1996) kullanılarak hesaplanmış, beşli dereceleme ölçeği aralıkları 0.80 (5-1=4 ve 4/5=0.80) tespit edilmiş ve ölçek bu oranda da eşit aralıklara bölünmüştür. Ölçek seçenekleri ile puan aralıkları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Ölçek Seçenekleri ve Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Tamamen Katılıyorum	5	4.21-5.00
Katılıyorum	4	3.41-4.20
Kısmen katılıyorum	3	2.61-3.40
Katılmıyorum	2	1.81-2.60
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.00-1.80

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde veri toplama aracı ile çalışma grubundan elde edilen verilerin analizinden elde edilen bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen veriler araştırmanın alt problemlerine cevap bulmak amacıyla, uygun çözümlene yöntemleriyle çözümlenmiş ve sırasıyla alt problemlere göre ele alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi uygulamalarına ilişkin görüşleri tablolar halinde bu bölümde sunulmuştur.

4.1.Öğrencilere Ait Genel Bilgiler

Bu kısımda araştırma kapsamına alınan ve veri toplama aracı geçerli olarak değerlendirilen okul meclis başkanı , yönetim kurulu üyeleri ve seçmenlere ait genel bilgiler yer almaktadır.

Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bilgilerin Frekans Dağılımı
Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bilgilerin Frekans Dağılımı

Değişkenler	Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	256	46,8
	Erkek	291	53,2
	Toplam	547	100
Lise Türü	Lise	180	32,9
	Meslek Lisesi	215	39,3
	Anadolu Lisesi	125	22,9
	Fen Lisesi	27	4,9
	Toplam	547	100
Göreviniz	okul meclis başkanı	22	4,0
	yönetim kurulu üyesi	103	18,8
	Seçmen	422	77,1
	Toplam	547	100
Sınıf	Lise 1	136	24,9
	Lise 2	151	27,6
	Lise 3	199	36,4
	Lise 4	61	11,2
	Toplam	547	100
Okul türü	Genel lise	332	60.7
	Meslek lisesi	215	39.3
	Toplam	547	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin % 46.8’i kadın, % 53.2’si erkektir. Öğrencilerin %32.9’u genel lise, %39.3’ü meslek lisesi, %22.9 Anadolu lisesi ve %4.9’u fen lisesinde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %4’ü meclis başkanı, %18.8’i yönetim kurulu üyesi ve %77.1’i seçmendir. Lise 1’de öğrenim gören öğrencilerin oranı %24.9, lise 2’de öğrenim görenlerin oranı % 27.6, lise 3’de öğrenim görenlerin oranı %36.4 ve lise 4’de öğrenim görenlerin oranı ise % 11.2’dir.

Araştırmaya katılanlarla ilgili bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

4.1.1.Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin İncelenmesi

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Kadın		Erkek		Genel Toplam	
N	%	N	%	N	%
256	46.8	291	53.2	547	100

Tablo3 'de görüldüğü üzere veri toplama aracını cevaplayan lise öğrencileri cinsiyetlerine göre incelendiğinde 256 kişi ile yüzde 46.8'inin kadın , 291 kişi ile yüzde 53.2'sinin erkek olduğu anlaşılmaktadır.Bu orana göre çalışma grubundaki erkek sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

4.1.2.Okul Meclislerindeki Görevlerine Göre Öğrencilerin İncelenmesi

Tablo 4: Öğrencilerin Okul Meclislerindeki Görevlerine Göre Dağılımı

Okul meclis başkanı		Yönetim kurulu üyesi		Seçmen		Genel toplam	
N	%	N	%	N	%	N	%
22	4.0	103	18.8	422	77.1	547	100

Tablo 4 'de görüldüğü üzere veri toplama aracını cevaplayan öğrencilerin, okul meclislerindeki görev dağılımları incelendiğinde 22 kişi ile %4'ünün okul meclis başkanı, 103 kişi ile %18.8'inin yönetim kurulu üyesi ve 422 kişi ile %77.1 'inin seçmen olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.3.Sınıflarına Göre Öğrencilerin İncelenmesi

Tablo 5 :Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

Lise 1		Lise 2		Lise 3		Lise 4		Genel Toplam	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
136	24,9	151	27,6	199	36,4	61	11,2	547	100

Tablo 5’de veri toplama aracını cevaplayan öğrencilerin sınıf dağılımları incelendiğinde 136 kişi ile %24,9’unun lise 1, 151 kişi ile %27,6’sının lise 2, 199 kişi ile %36,4’ünün lise 3 ve 61 kişi ile %11,2 ‘sinin lise 4 öğrencisi olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun Lise 3 öğrencisi olduğu görülmektedir.

4.1.4.Okul Türüne Göre Öğrencilerin İncelenmesi

Tablo 6 : Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı

Genel Lise		Meslek Lisesi		Genel Toplam	
N	%	N	%	N	%
332	60,7	215	39,3	547	100

Tablo 6 ’da görüldüğü üzere veri toplama aracını cevaplayan öğrencilerin okul türüne göre dağılımları incelendiğinde 332 kişi ile % 60,7’sinin genel lise , 215 kişi ile %39,3’ünün meslek lisesi öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu genel lise öğrencilerinden oluşmaktadır.

4. 2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada birinci alt problem, “Meslek lisesi öğrencilerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmişti. Bu soruya yanıt bulabilmek amacıyla 17 maddeden oluşan veri toplama aracı meslek lisesi öğrencilerine uygulanmıştır. Bu alt problemi çözebilmek amacı ile meslek lisesi öğrencilerinin ankete verdikleri cevaplara göre elde edilen sonuçlar; frekanslar, yüzdeler, ortalamalar ve standart sapmalar gibi istatistikler olarak madde bazında Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		X̄	Ss
Okul Meclisleri; Demokrasi bilinci kazanmamızı öğretir.	48,00	22,33	107,00	49,77	46,00	21,40	10,00	4,65	4,00	1,86	3,86	0,88
İçin seçilen temsilcilerin neyi, nasıl ve neler yapacakları tam olarak belli değildir.	15,00	6,98	69,00	32,09	60,00	27,91	56,00	26,05	15,00	6,98	3,06	1,07
Bizlere, haklarımızı öğrenmeyi ve kullanmayı öğretir.	63,00	29,30	92,00	42,79	23,00	10,70	29,00	13,49	8,00	3,72	3,80	1,11
Seçim sürecinde heyecanlı bir çalışma yürütülmekte, seçim sonuçlarının belirlenmesiyle heyecan sönmektedir.	53,00	24,65	79,00	36,74	35,00	16,28	41,00	19,07	7,00	3,26	3,60	1,15
Bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.	40,00	18,60	87,00	40,47	43,00	20,00	34,00	15,81	11,00	5,12	3,52	1,12
Seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır.	31,00	14,42	69,00	32,09	32,00	14,88	57,00	26,51	26,00	12,09	3,10	1,28

Temsilcileri okul idaresi ve öğrenciler arasında köprü görevi üstlenirler.	63,00	29,30	91,00	42,33	36,00	16,74	19,00	8,84	6,00	2,79	3,87	1,03
Bizlere, seçme-seçilme ve oy kullanma bilincini öğretir.	74,00	34,42	90,00	41,86	26,00	12,09	22,00	10,23	3,00	1,40	3,98	1,00
Seçimleri sırasında oluşturulan sandık kurulu ve seçim kurulu işlerini sağlıklı olarak yürütmektedir.	34,00	15,81	87,00	40,47	47,00	21,86	31,00	14,42	16,00	7,44	3,43	1,14
Bizlere, başkalarıyla görüş alış verişinde bulunmayı ve iş birliği yapmayı öğretir	49,00	22,79	93,00	43,26	36,00	16,74	24,00	11,16	13,00	6,05	3,66	1,13
Temsilcileri olarak eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde görüşlerimiz ilgililerce dikkate alınıyor.	25,00	11,63	77,00	35,81	55,00	25,58	40,00	18,60	18,00	8,37	3,24	1,14
Bizlere, sorumlulukları bilmeyi ve yerine getirmeyi öğretir	51,00	23,72	88,00	40,93	35,00	16,28	30,00	13,95	11,00	5,12	3,64	1,14
Seçimlerde öğretmen ve yöneticiler baskı uygulamaktadır.	16,00	7,44	17,00	7,91	27,00	12,56	62,00	28,84	93,00	43,26	2,07	1,24
Bizlere, farklı düşüncedeki kişileri kabullenmeyi ve onları düşüncelerinden dolayı yargılamamayı öğretir.	36,00	16,74	93,00	43,26	50,00	23,26	25,00	11,63	11,00	5,12	3,55	1,06
İle ilgili yeterli bilgi olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır	26,00	12,09	68,00	31,63	67,00	31,16	38,00	17,67	16,00	7,44	3,23	1,11
Bizlere, kendi fikirlerimizi söyleme konusunda cesaretlenmemizi öğretir.	53,00	24,65	91,00	42,33	28,00	13,02	28,00	13,02	15,00	6,98	3,65	1,19
Seçim sürecinde adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulmaktadır.	38,00	17,67	77,00	35,81	40,00	18,60	35,00	16,28	25,00	11,63	3,31	1,26

n=215

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Meslek lisesi öğrencilerinin veri toplama aracındaki ifadelere verdikleri cevaplar analiz edilerek ortaya çıkan dağılım incelenmiştir. İfadelerin ortalamalarına ilişkin aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri, demokrasi bilinci kazanmamızı öğretir” ifadesine araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin yaklaşık yarısı “Katılıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir (%49,77). Çalışma grubunun %22,33’ü “Kesinlikle katılıyorum”, %21,40’ı “Kısmen Katılıyorum”, %4,65’i “Katılmıyorum”, %1,86’sı “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.86$) kategorisindedir. Bu verilere göre çalışma grubu, okul meclislerinin amaçları konusunda bilgi sahibidir sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclisleri, için seçilen temsilcilerin neyi, nasıl ve neler yapacakları tam olarak belli değildir.” ifadesine araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin %6,98’i “Kesinlikle katılıyorum”, %36,09’si “Katılıyorum”, %27,91’i “Kısmen Katılıyorum”, %26,05’i “Katılmıyorum”, %6,98’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalamasının **“Kısmen Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.06$) kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu verilere göre çalışma grubunun, okul meclisi temsilcilerinin görevleri konusunda orta düzeyde bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir.

“Okul meclisleri bizlere, haklarımızı öğrenmeyi ve kullanmayı öğretir” ifadesi araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerine yöneltildiğinde öğrencilerin %29,30’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %42,79’u “Katılıyorum”, %10,70’i “Kısmen katılıyorum”, %13,49’u “Katılmıyorum”, %3,76’sı “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu ifadenin aritmetik ortalaması

katılıyorum (\bar{x} =3.80) kategorisindedir. Çalışma grubunun okul meclisleri ile haklarını kullanmayı öğrendikleri belirlenmiştir.

“Okul meclislerinde seçim sürecinde heyecanlı bir çalışma yürütülmekte, seçim sonuçlarının belirlenmesiyle heyecan sönmektedir” ifadesine araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin %61,39’u “Kesinlikle katılıyorum-Katılıyorum” şeklinde görüş belirtmiştir. Çalışma grubunun %16,28’i “Kısmen katılıyorum”, %19,07’si “Katılmıyorum”, %3,26’sı “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalamasının **“Katılıyorum”** (\bar{x} =3.60) kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Bu veriler ışığında okullarda seçim sürecinin heyecanlı geçtiği, seçimlerden sonra bu heyecanı sürdürecektir etkinliklerin yapılmadığı sonucuna ulaşılabılır.

“Okul meclisleri bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir” ifadesine çalışma grubu öğrencilerinin %18,60’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %40,47’si “Katılıyorum”, %20’si “Kısmen Katılıyorum”, %15,81’i “Katılmıyorum”, %5,12’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Böylece bu ifadeye çalışma grubunun %59,07’lik çoğunluğunun “Kesinlikle Katılıyorum-Katılıyorum” şeklinde olumlu bir yaklaşım sergiledikleri belirlenmiştir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** (\bar{x} =3.52) kategorisindedir. Bu veriler sonucunda okul meclislerinin öğrencilere birlikte yaşamayı ve hoşgörülü olmayı öğrettiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır” ifadesine çalışma grubunun %14,42’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %32,09’u “Katılıyorum”, %14,88’i “Kısmen Katılıyorum”, %26,51’i “Katılmıyorum”, %12,09’u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu maddenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** (\bar{x} =3.10) kategorisindedir. Bu bulgulara

dayalı olarak çalışma grubunun seçme, seçilme ve oy kültürünü kazandığı söylenebilir. Seçim sürecinin olumlu yürütüldüğü belirlenmiştir.

“Okul meclisleri temsilcileri okul idaresi ve öğrenciler arasında köprü görevi üstlenirler” ifadesine çalışma grubunun 71,63'lük büyük çoğunluğu “Kesinlikle Katılıyorum-Katılıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çalışma grubunun, %16,74'ü “Kısmen Katılıyorum”, %8,84'ü “Katılmıyorum”, %2,79'u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu ifade Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{X}=3.87$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında öğrencilerin okulda yönetime katıldıkları ve okulda söz sahibi oldukları sonucuna ulaşılabılır.

“Okul meclisleri bizlere, seçme-seçilme ve oy kullanma bilincini öğretir” ifadesine araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerinin %34,42'si “Kesinlikle Katılıyorum”, %41,86'sı “Katılıyorum”, %12,09'u “Kısmen Katılıyorum”, %10,23'ü “Katılmıyorum”, %3'u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu maddenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{X}=3.98$) kategorisindedir. Bu bulgulara dayalı olarak okul meclisleri projesinin öğrencilerde seçme, seçilme ve oy kültürü gibi demokratik davranışları kazandırdığı, öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağladığı söylenebilir.

“Okul meclisleri seçimleri sırasında oluşturulan sandık kurulu ve seçim kurulu işlerini sağlıklı olarak yürütmektedir” ifadesine çalışma grubunun %15,81'i kesinlikle katılıyorum, %40,47'si katılıyorum, %21,86'sı kısmen katılıyorum, %14,42'si katılmıyorum, %7,44'ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu maddenin aritmetik ortalaması **katılıyorum** ($\bar{X}=3.43$) kategorisindedir. Bu veriler sonucunda okul meclis seçimlerinin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğü belirlenmiştir.

“Okul meclisleri bizlere, başkalarıyla görüş alış verişinde bulunmayı ve iş birliği yapmayı öğretir” ifadesine çalışma grubunun

%22,79'i "Kesinlikle Katılıyorum", %43,26'si "Katılıyorum", %16,74'si "Kısmen Katılıyorum", %11,16'sı "Katılmıyorum", %6,05'i "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde görüş belirtmiştir. Aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde ise aritmetik ortalamanın "**Katılıyorum**" ($\bar{X}=3.66$) kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu veriler ışığında okul meclislerinin öğrencilere işbirliği ve karşılıklı anlayış davranışlarını kazandırdığı sonucuna ulaşabiliriz.

"Okul meclisleri temsilcileri olarak eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde görüşlerimiz ilgililerce dikkate alınıyor" ifadesine çalışma grubunun %11,63'ü "Kesinlikle Katılıyorum", %35,81'i "Katılıyorum", %25,58'i "Kısmen Katılıyorum", %18,60'ı "Katılmıyorum", %8,37'si "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması "**Kısmen**" ($\bar{X}=3.24$) kategorisindedir. Bu veriler sonucunda sonuçla öğrencilerin eğitim-öğretimle ilgili görüşlerinin orta düzeyde dikkate alındığı belirlenmiştir.

"Okul meclisleri bizlere, sorumlulukları bilmeyi ve yerine getirmeyi öğretir" ifadesi araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerine **yöneltildiğinde** öğrencilerin %23,72'si kesinlikle katılıyorum, %40,93'ü katılıyorum, %16,28'i kısmen katılıyorum, %13,95'ı katılmıyorum, %5,12'si kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalamasının "**Katılıyorum**" ($\bar{X}=3.64$) kategorisinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçla okul meclislerinin öğrencilere sorumluluk bilinci kazandırdığı sonucuna varılmıştır.

"Okul meclisleri seçimlerinde öğretmen ve yöneticiler baskı uygulamaktadır" ifadesine araştırmaya katılan çalışma grubu öğrencilerinin %7,44'ü "Kesinlikle Katılıyorum", %7,91'i "Katılıyorum", %12,56'sı "Kısmen Katılıyorum", %28,84'ü "Katılmıyorum", %43,26'si "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çalışma grubunun %72,1'lik büyük bir kısmı "Kesinlikle Katılmıyorum-Katılmıyorum" şeklinde görüş belirtmiştir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması

“Katılmıyorum” ($\bar{x}=2.07$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında çocukların seçim ve oy kullanma sürecinde her hangi bir baskı görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“ Okul meclisleri bizlere, farklı düşüncedeki kişileri kabullenmeyi ve onları düşüncelerinden dolayı yargılamamayı öğretir” ifadesi araştırmaya katılan meslek lisesi öğrencilerine **yöneltildiğinde** öğrencilerin %16,74’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, %43,26’sı “Katılıyorum”, %23,26’sı “Kısmen Katılıyorum”, %11,63’ü “Katılmıyorum”, %5,12’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.55$) kategorisindedir. Bu sonuçla öğrencilerin farklı fikirlere saygı duydukları ve insanları fikirlerinden dolayı yargılamayacakları sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri ile ilgili yeterli bilgi olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır” ifadesine çalışma grubunun %12,09’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %31,63’ü “Katılıyorum”, %31,16’sı “Kısmen Katılıyorum”, %17,67’si “Katılmıyorum”, %7,44’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Veriler aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{x}=3.23$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında okul meclisleri uygulamalarında yeterli bilgi olmadığında sorunlarla karşılaşıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri bizlere, kendi fikirlerimizi söyleme konusunda cesaretlenmemizi öğretir” ifadesine çalışma grubunun %66,98’i “Kesinlikle Katılıyorum-Katılıyorum”, %13,02’si kısmen katılıyorum, %13,02’si katılmıyorum, %6,98’i kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu verilere dayanarak çalışma grubunun fikirlerini rahat bir şekilde ifade edebildiğini söyleyebiliriz. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.65$) kategorisindedir.

“Okul meclisleri seçim sürecinde adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulmaktadır” ifadesine çalışma grubunun %17,67’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %35,81’i “Katılıyorum”, %18,60’ı “Kısmen Katılıyorum”, %16,28’i “Katılmıyorum”, %11,63’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu maddenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{x}=3.31$) kategorisinde belirlenmiştir. Bu veriler ışığında okul meclisi seçimlerinde adayların tanıtımı ve propaganda sürecine yeteri düzeyde uyulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. 3. “Genel Liselerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri Nasıldır?”

Araştırmada ikinci alt problem, “Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamalarına ilişkin öğrenci görüşleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmişti. Bu soruya yanıt bulabilmek amacıyla 17 maddeden oluşan veri toplama aracı genel lise öğrencilerine uygulanmıştır. Bu alt problemi çözebilmek amacı ile genel lise öğrencilerinin ankete verdikleri cevaplara göre elde edilen sonuçlar; frekanslar, yüzdeler, ortalamalar ve standart sapmalar gibi istatistikler olarak madde bazında Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşleri.
n=332

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		X̄	Ss
Okul Meclisleri; Demokrasi bilinci kazanmamızı öğretir.	109,00	33,03	133,00	40,30	46,00	13,94	26,00	7,88	16,00	4,85	3,89	1.10
İçin seçilen temsilcilerin neyi, nasıl ve neler yapacakları tam olarak belli değildir.	68,00	20,61	84,00	25,45	75,00	22,73	85,00	25,76	18,00	5,45	3,30	1.21
Bizlere, haklarımızı öğrenmeyi ve kullanmayı öğretir.	91,00	27,58	133,00	40,30	48,00	14,55	35,00	10,61	23,00	6,97	3,71	1,18
Seçim sürecinde heyecanlı bir çalışma yürütülmekte, seçim sonuçlarının belirlenmesiyle heyecan sönmektedir.	105,00	31,82	99,00	30,00	35,00	10,61	66,00	20,00	25,00	7,58	3,58	1,32
Bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.	68,00	20,61	101,00	30,61	64,00	19,39	57,00	17,27	40,00	12,12	3,30	1,30
Seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır	67,00	20,30	109,00	33,03	59,00	17,88	61,00	18,48	34,00	10,30	3,35	1,27
Temsilcileri okul idaresi ve öğrenciler arasında köprü görevi üstlenirler.	95,00	28,79	133,00	40,30	36,00	10,91	32,00	9,70	34,00	10,30	3,68	1,27
Bizlere, seçme-seçilme ve oy kullanma bilincini öğretir.	124,00	37,58	126,00	38,18	29,00	8,79	27,00	8,18	24,00	7,27	3,91	1,20

Seçimleri sırasında oluşturulan sandık kurulu ve seçim kurulu işlerini sağlıklı olarak yürütmektedir.	79,00	23,94	122,00	36,97	66,00	20,00	30,00	9,09	33,00	10,00	3,56	1,23
Bizlere, başkalarıyla görüş alışverişinde bulunmayı ve iş birliği yapmayı öğretir	66,00	20,00	126,00	38,18	57,00	17,27	50,00	15,15	31,00	9,39	3,59	3,09
Temsilcileri olarak eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde görüşlerimiz ilgililerce dikkate alınıyor.	41,00	12,42	91,00	27,58	82,00	24,85	65,00	19,70	51,00	15,45	3,02	1,26
Bizlere, sorumlulukları bilmeyi ve yerine getirmeyi öğretir	60,00	18,18	141,00	42,73	59,00	17,88	42,00	12,73	28,00	8,48	3,49	1,18
Seçimlerde öğretmen ve yöneticiler baskı uygulamaktadır .	32,00	9,70	20,00	6,06	23,00	6,97	93,00	28,18	162,00	49,09	1,99	1,30
Bizlere, farklı düşüncedeki kişileri kabullenmeyi ve onları düşüncelerinden dolayı yargılamamayı öğretir.	66,00	20,00	135,00	40,91	54,00	16,36	41,00	12,42	34,00	10,30	3,48	1,23
İle ilgili yeterli bilgi olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşılmaktadır.	55,00	16,67	88,00	26,67	89,00	26,97	67,00	20,30	31,00	9,39	3,21	1,21
Bizlere, kendi fikirlerimizi söyleme konusunda cesaretlenmemizi öğretir.	89,00	26,97	140,00	42,42	32,00	9,70	34,00	10,30	35,00	10,61	3,65	1,27
Seçim sürecinde adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulmaktadır.	72,00	21,82	101,00	30,61	57,00	17,27	51,00	15,45	49,00	14,85	3,29	1,36

Genel Lisesi Öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

Genel lise öğrencilerinin veri toplama aracındaki ifadelere verdikleri cevaplar analiz edilerek ortaya çıkan dağılım incelenmiştir. İfadelerin ortalamalarına ilişkin aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri, demokrasi bilinci kazanmamızı öğretir” ifadesine çalışma grubunun %33,03’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, %40,30’u “Katılıyorum”, %13,94’ü “Kısmen Katılıyorum”, %7,88’i “Katılmıyorum”, %4,85’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. **Bu veriler** aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.89$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında çalışma grubunun demokrasi bilinci kazandığı sonucuna ulaşılabılır. Bu sonuç Metin’in 2006 yılında yaptığı “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyleri” adlı çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

“Okul meclisleri, için seçilen temsilcilerin neyi, nasıl ve neler yapacakları tam olarak belli değildir.” ifadesine çalışma grubunun %20,61’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %25,45’i “Katılıyorum”, %22,73’ü “Kısmen Katılıyorum”, %25,76’sı “Katılmıyorum”, %5,45’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.30$) kategorisindedir. Bu sonuçla öğrencilerin okul meclisi temsilcilerinin görevleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılabılır. Bu sonuç Doğan’ın 2008 yılında yaptığı “Ankara İli İlköğretim Okulları Yönetici ve Öğretmenlerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Proje’sine İlişkin Görüşleri” adlı araştırmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

“Okul meclisleri bizlere, haklarımızı öğrenmeyi ve kullanmayı öğretir” ifadesi araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin %27,58’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %40,30’u “Katılıyorum”, %14,55’i “Kısmen

Katılıyorum”, %10,61’i “Katılmıyorum”, %6,97’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalamasının **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.71$) kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubunun okul meclisleri çalışmaları ile haklarını kullanmayı öğrendikleri sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclislerinde seçim sürecinde heyecanlı bir çalışma yürütülmekte, seçim sonuçlarının belirlenmesiyle heyecan sönmektedir” ifadesine araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin %31,82’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %30’u “Katılıyorum”, %10,61’i “Kısmen Katılıyorum”, %20’si “Katılmıyorum”, %7,58’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **katılıyorum** ($\bar{x}=3.58$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında okullarda seçim sürecinin heyecanlı geçtiği, seçimlerden sonra bu heyecanı sürdürecektik etkinliklerin yapılmadığı sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclisleri bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir” ifadesine çalışma grubunun %20,61’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %30,61’i “Katılıyorum”, %19,39’u “Kısmen Katılıyorum”, %17,27’si “Katılmıyorum”, %12,12’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. **Bu verileri** aritmetik ortalamalar açısından incelendiğimizde bu ifadenin aritmetik ortalaması **kısmen** ($\bar{x}=3.30$) kategorisindedir. Bu sonuçla okul meclislerinin öğrencilere birlikte yaşama ve hoşgörüyü orta düzeyde öğrettiği söylenebilir. Bu veriler sonucunda okul meclislerinin öğrencilere birlikte yaşamayı ve hoşgörülü olmayı öğrettiği sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclisleri seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır” ifadesine araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin %20,30’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %33,03’ü “Katılıyorum”, %17,88’i “Kısmen Katılıyorum”, %18,48’i “Katılmıyorum”, %10,30’u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Veriler aritmetik ortalamalar açısından

değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{X}=3.35$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında genel liselerde okul meclisi seçimlerinin gerçek bir seçim havasını yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri temsilcileri okul idaresi ve öğrenciler arasında köprü görevi üstlenirler” ifadesine çalışma grubunun %28,79’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %40,30’u “Katılıyorum”, %10,91’i “Kısmen Katılıyorum”, %9,70’i “Katılmıyorum”, %10,30’u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **katılıyorum** ($\bar{X}=3.68$) kategorisinde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçla öğrencilerin okulda yönetime katıldıkları ve okulda söz sahibi oldukları belirlenmiştir.

“Okul meclisleri bizlere, seçme-seçilme ve oy kullanma bilincini öğretir” ifadesine çalışma grubunun %37,58’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %38,18’i “Katılıyorum”, %8,79’u “Kısmen Katılıyorum”, %8,18’i “Katılmıyorum”, %7,27’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Verilerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{X}=3.91$) kategorisindedir. Okul meclisleri uygulamalarının öğrencilere seçme ,seçilme ve oy kullanma bilincini kazandırdığı sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclisleri seçimleri sırasında oluşturulan sandık kurulu ve seçim kurulu işlerini sağlıklı olarak yürütmektedir” ifadesi araştırmaya katılan genel lise öğrencilerinin %23,94’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %36,97’si “Katılıyorum”, %20’si “Kısmen Katılıyorum”, %9,09’si “Katılmıyorum”, %10’u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu maddenin aritmetik ortalaması **katılıyorum** ($\bar{X}=3.56$) kategorisindedir. Bu sonuçla okul meclisi seçimlerinin sağlıklı bir şekilde yürütüldüğü belirlenmiştir.

“Okul meclisleri bizlere, başkalarıyla görüş alış verişinde bulunmayı ve iş birliği yapmayı öğretir” ifadesine araştırmaya katılan çalışma grubunun %20’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %38,18’si “Katılıyorum”, %17,27’si “Kısmen Katılıyorum”, %15,15’si “Katılmıyorum”, %9,39’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu verilerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{X}=3.59$) kategorisindedir. Okul meclislerinin öğrencilere işbirliği ve karşılıklı anlayış davranışlarını kazandırdığı sonucuna ulaşabiliriz.

“Okul meclisleri temsilcileri olarak eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde görüşlerimiz ilgililerce dikkate alınıyor” ifadesine çalışma grubunun %12,42’ü “Kesinlikle Katılıyorum”, %27,58’i “Katılıyorum”, %24,85’i “Kısmen Katılıyorum”, %19,70’i “Katılmıyorum”, %15,45’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{X}=3.02$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında eğitim-öğretimle ilgili faaliyetlerde öğrenci görüşlerinin yeteri kadar dikkate alınmadığı sonucuna ulaşılabilir.

“Okul meclisleri bizlere, sorumlulukları bilmeyi ve yerine getirmeyi öğretir” ifadesine çalışma grubunun %18,18’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %42,73’ü “Katılıyorum”, %17,88’i “Kısmen Katılıyorum”, %12,73’ü “Katılmıyorum”, %8,48’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Veriler aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{X}=3.49$) kategorisindedir. Okul meclislerinin öğrencilere sorumluluk bilinci kazandırdığı belirlenmiştir.

“Okul meclisleri seçimlerinde öğretmen ve yöneticiler baskı uygulamaktadır” ifadesi araştırmaya katılan genel lise öğrencilerine **yöneltildiğinde** öğrencilerin %9,70’i “Kesinlikle Katılıyorum”, %6,06’si “Katılıyorum”, %6,97’si “Kısmen Katılıyorum”, %28,18’i “Katılmıyorum”, %49,09’si “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çalışma grubunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan %77,27’si “Kesinlikle Katılmıyorum-Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından

değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılmıyorum”** ($\bar{x}=1,99$) kategorisindedir. Bu sonuçla öğrencilerin seçim sürecinde ve oy kullanma sürecinde öğretmen ve yöneticilerden herhangi bir baskı görmedikleri belirlenmiştir. Bu sonuç Metin’in 2006 yılında yaptığı “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyleri” adlı çalışmasının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

“ Okul meclisleri bizlere, farklı düşüncedeki kişileri kabullenmeyi ve onları düşüncelerinden dolayı yargılamamayı öğretir” ifadesine çalışma grubunun %20’si “Kesinlikle Katılıyorum”, %40,91’i “Katılıyorum”, %16,36’sı “Kısmen Katılıyorum”, %12,42’si “Katılmıyorum”, %10,30’u “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.48$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında öğrencilerin farklı fikirlere saygı duydukları ve insanları fikirlerinden dolayı yargılamayacakları sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri ile ilgili yeterli bilgi olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşılmaktadır” ifadesi araştırmaya katılan genel lise öğrencilerine **yöneltildiğinde** öğrencilerin %16,67’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %26,67’ü “Katılıyorum”, %26,97’si “Kısmen Katılıyorum”, %20,30’si “Katılmıyorum”, %9,39’ü “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{x}=3.21$) kategorisindedir. Bu sonuçla okul meclisleri uygulamalarında yeterli bilgi olmadığından uygulamalar sırasında sorunlarla karşılaşıldığı belirlenmiştir.

“Okul meclisleri bizlere, kendi fikirlerimizi söyleme konusunda cesaretlenmemizi öğretir” ifadesine çalışma grubunun %26,97’u “Kesinlikle Katılıyorum”, %42,42’ü “Katılıyorum”, %9,70’si “Kısmen Katılıyorum”, %10,30’u “Katılmıyorum”, %10,61’i “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde görüş belirtmişlerdir. Aritmetik ortalamalar açısından incelendiğinde bu ifadenin

aritmetik ortalaması **“Katılıyorum”** ($\bar{x}=3.65$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında öğrencilerin fikirlerini rahatça ifade edebildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Okul meclisleri seçim sürecinde adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasalara uyulmaktadır” ifadesine çalışma grubunun %21,82’si **“Kesinlikle Katılıyorum”**, %30,61’i **“Katılıyorum”**, %17,27’si **“Kısmen Katılıyorum”**, %15,45’i **“Katılmıyorum”**, %14,85’i **“Kesinlikle Katılmıyorum”** şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu veriler aritmetik ortalamalar açısından değerlendirildiğinde bu ifadenin aritmetik ortalaması **“Kısmen”** ($\bar{x}=3.29$) kategorisindedir. Bu veriler ışığında okul meclisi seçimlerinde adayların tanıtımı ve propaganda sürecinde yasalara yeteri kadar uyulmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4. 4. Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Araştırmada üçüncü alt problem, “Ortaöğretim öğrencilerinden meslek lisesi öğrencileri ile genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi düzeyleri nasıldır?” sorusu sorulmuştur. Bu doğrultuda araştırmaya katılan genel lise ve meslek lisesi öğrencilerinin görüşleri belirlenmiştir. Tablo 9 'da meslek lisesi öğrencilerinin ve genel lise öğrencilerinin görüşlerine ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 9 : Meslek lisesi ve genel lise öğrencilerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına ilişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi Düzeyleri

<i>Maddeler</i>	<i>Görev</i>		\bar{x}	Ss
Okul meclisleri; 5-Bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.	Meslek Lisesi	215	3,52	1,12
	Genel Lise	332	3,30	1,30
6- Seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır.	Meslek Lisesi	215	3,10	1,28
	Genel Lise	332	3,35	1,27

Tablo 9'da görüldüğü gibi Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi meslek lisesi öğrencileri ile genel lise öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi bulunmaktadır.

“Okul meclisleri , bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.” ifadesine ilişkin meslek lisesi öğrencileri ve genel lise öğrencileri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında meslek lisesi öğrencileri (\bar{x} =3,52) bu ifadeye katıldıklarını belirtirken; genel lise öğrencileri de (\bar{x} =3,30) ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise meslek lisesi öğrencilerinin görüşlerinin (Ss:1,12) genel lise öğrencilerinin görüşlerine (Ss:1,30) göre daha fazla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

“Okul meclisleri seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır.” ifadesine ilişkin meslek lisesi öğrencileri ve genel lise öğrencileri arasında fark olduğu belirlenmiştir. Grupların aritmetik ortalamalarına

bakıldığında meslek lisesi öğrencileri ($\bar{x} = 3,10$) bu ifadeye katıldıklarını belirtirken; genel lise öğrencileri de ($\bar{x}=3,35$) ile kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Standart sapmalara göre değerlendirildiğinde ise genel lise öğrencilerinin görüşlerinin (Ss:1,27) meslek lisesi öğrencilerinin görüşlerine (Ss:1,27) göre daha fazla benzerlik gösterdiği görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.SONUÇLAR

Çalışmanın bu bölümünde bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

1-Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamaları ile meslek lisesi ve genel lise öğrencileri demokrasi bilincini kazanmıştır.

2-Meslek lisesi ve genel lise öğrencileri okul meclisi temsilcilerinin neyi, nasıl ve neler yapacaklarının tam olarak belli olmadığını belirtmişlerdir. Orta düzeyde cevap verdikleri görülmüştür. Bu sonuçla temsilcilerin yapacakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

3-Meslek lisesi ve genel lise öğrencileri için okul meclislerinde seçim süreci heyecanlı geçmekte fakat bu heyecan seçim sonuçlarının belirlenmesiyle kaybolmaktadır. Bu heyecanın kaybolmasının sebebi seçim sürecinden sonra öğrencileri etkin hale getirecek çalışmalar yapılmamasından kaynaklanabilir.

4-Meslek lisesi ve genel lise öğrencileri Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Proje'si ile elde etmesi hedeflenen; seçme seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması, yaşadıkları toplumda farklı düşünceler ve buna bağlı olarak 'muhalafet' olgusunu kavrama ve kabullenme alışkanlığının kazandırılması, karşılıklı anlayış, işbirliği, eşitlik, adalet ve dayanışma değerlerini kabul etmesi, kişisel sorumluluğunun önemine inanması, demokrasi kültürü içinde kendi düşünce ve değerlerini geniş kitlelere en iyi şekilde ifade

edebilmesi gibi beceri, tutum ve kazanımları kazandıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.

5-Meslek lisesi ve genel lise öğrencileri ,okullarında meclislerin oluşturulması aşamasında adayların propaganda yapması, sandık kurulu ve seçim kurulunu oluşturulması, komisyonların işleyişi gibi uygulamalara uymakta ve seçimlerde öğretmen ve yöneticilerden baskı görmemektedirler.

6-Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi, okullarda uygulanırken gereken esaslara uyulduğu belirlenmiştir.

7- Araştırmaya katılan meslek lisesi ve genel lise öğrencileri Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri uygulamalarına genelde benzer görüşler belirtmişlerdir.

5.2.ÖNERİLER

- 1- Yapılan araştırma ortaöğretim kurumlarındaki öğrencileri kapsamaktadır. Benzer bir araştırma başka öğretim kademelerinde de yapılabilir.
- 2- Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi uygulamalarının amacını tam olarak gerçekleşmesi için öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görev, yetki ve sorumluluklarını belirten düzenlemeler yapılmalıdır.
- 3- Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi çeşitli sosyal ve kültürel aktivitelerle desteklenmelidir.
- 4- Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve amacına ulaşabilmesi için tüm yönetici, öğretmen ve öğrencilerin bilgilendirilmesi amacıyla hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.
- 5- Demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesi ile ilgili araştırmalar yapılmalı, bu araştırmaların sonuçları projenin geliştirilmesinde ve daha etkin uygulanmasında kullanılmalıdır.
- 6- Öğrenci meclislerinin ilde veya okulda yaptıkları ve başarıya ulaştıkları projeler ödüllendirilip örnek proje olarak uygulanabilir.

KAYNAKLAR

ALDERSON, Priscilla, **“Scholl Students’ Views On School Councils And Daily Life At School”** Children & Society Volume, London, 2000.

ALTINOVA, Ayşegül. 2006. **“Demokrasi Eğitiminde Sembollerden Gerçeklere”** Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Sayı:74

ARIBAŞ, Sebahattin. 1999. **“Millî Kültür, Bilim ve Eğitim Alanındaki İlişki”**, Millî Eğitim Dergisi, Sayı:141. Ankara

ARSLAN , Mehmet Metin 2007 **“Scool Councils İn Forming Citizinsip Awareness”**, The İnternational Academic Conference Children’s Identity and Citizenship in Visegrad Context, Presovska_Slovakya

AŞICI,Halil ,ASLAN Sevda ve ALTINOVA Ayşegül .2009. **“Critical Look at the Democracy Instruction in Primary Education”** İnternational Congress, Network For İntercultural Dialogue And Education:Turkey&Bulgaria, Bursa-Turkey

AYDOGAN, İsmail ve, Feride KUKUL.2003. **“Öğretmenler ve Öğretim Üyelerinin Demokratik Davranışlarının Analizi”** Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı: 11

AYGÜNES, Hüseyin.2004. **“Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi”**, Çayçiçeği Dergisi, Esen Yay. Trabzon,

BADEMCİ, Vahid, 2002. **“Türkiye’de Okullar Ne İse Yarar?”**, Alp Yayınevi, İstanbul,

BAKIR, Kemal. 2007. **“John Dewey ve Demokratik Eğitim.”** Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ana Bilim Dalı. Erzurum.

- BALCI, Ali , İnyet Pehlivan Aydın. 2003. “**Anadolu öğretmen Liseleri İçin Okul Yönetimi**” MEB yayınları Ankara
- BAŞARAN, Zeki. 2006. “**Demokratik Yaşamın Gelişmesinde Sosyal Bilgiler Dersinin Rolü ve Önemi.**” Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı. Erzurum
- BİÇER, Baykal.2007. “**Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi İle Öğrencilerde Demokratik Kültür Kazanımlarının Orta Öğretim Öğretmenlerince Değerlendirilmesine Yönelik Bir Analiz.**” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- BURSALIOĞLU, Ziya. 1994. “ **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**”. Pegem Yayıncılık. Ankara.
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş.1989. “**Ortaöğretimde Demokrasi Eğitimi**”, Türk Demokrasi Vakfı, Ankara
- BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş. 1989. “Türkiye’de demokrasi eğitimi ve eğitim programları”. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- CİVEK, Bahire Demet. 2008. “**Yeni Sosyal Bilgiler 4. Ve 5. Sınıf Programlarında Vatandaşlık Eğitimi.**” Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı. Ankara
- COTMORE, Richard, “Organisational Competence of a School Council” Children & Society Volume, London, 2004.

DOĞANAY, Ahmet, Andaç ÇUHADAR ve, Mediha SARI “**Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenlerinin Demokrasi Anlayışlarına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi**”, 362–373, Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu, Çanakkale, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2004.

DEMİRTAŞ, Hasan. 2008. “**İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitiminin Önemi**” E-Eğitim, Bilim ve Sanat Dergisi, Sayı: 20
http://egitirim.gen.tr/demirtas_demokrasi.htmErişim: 20.06.2009

DUMAN, Banu, ve Zeynep Yurdagül DEDE ve Akın ERYÜREKLİ.2003. “**Avrupa Konseyi ve Demokratik Yurttaşlık Eğitimi**” , Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, sayı 35, Ankara.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi35/duman.htm>Erişim:05.07.2009

DUMAN, Tayyip ve Necmettin Karakaya, ve Nuri Yavuz. 2001.“**Vatandaşlık Bilgisi.**” Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara

DURMUŞ, Meryem Evin. 2006. “**AB Sürecinde Demokratik Kişilik Eğitimi (Polis Akademisi Örneği)**.” Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Kırıkkale.

EMİR, Serap ve Zafer KAYA. 2004. “**Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclislerine Yönelik Öğretmen Görüşleri**” Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumun Bildirisi 20-21 Mayıs 2004.

ERSOY, Figen. 2006. “**Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Etkili Vatandaşlık Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi.**” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi. Ankara.
http://www.pegem.net/akademi/sempozyumbildiri_detay.aspx?id=8823
Erişim: 15.08.2009

ERSOY, Figen.2007. **“Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmenlerin Etkili Vatandaşlık Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri”** Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Doktora Programı. Eskişehir.

GAINOR, Leo. 2001. **“Effective Student Government in The Elementary School”**. Education. Vol.94. No:2. (129-131).

GENÇ, Salih Zeki. 2006. **“Demokratik Kazanımların Gerçekleştirilmesinde İlköğretim Öğretmenlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi”**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 171: 43-53.

GÖKÇE, Feyyat. 2003 **“Değişme Sürecinde Devlet ve Eğitim”** Tekağaç Eylül Yayınevi, Ankara

GÜLEN MORHAYİM, Burçak. 2008. “Bir Alternatif Okul Türü Olan Demokratik Okula Dair Öğrenci Yatkınlığının Değerlendirilmesi.” Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Denetim Ana Bilim Dalı. İstanbul.

GÜLER, Necmettin. 2006. **“İlköğretim Okullarında Okul Meclisleri”** , Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, sayı 74, Ankara.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi74/sayi74/guler.pdf>

Erişim

:25.06.2009

GÜRBÜZ, Gülhan. 2006. **“İlköğretim 7. Ve 8. Sınıflarda Vatandaşlık Bilgisi Dersinde Demokrasi Eğitimi.”** Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Bolu.

GÜVEN, Feyzan. 2007. **“Avrupa Birliğinde Vatandaşlık Kavramı”** Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Avrupa Birliği Hukuku Bilim Dalı. Ankara

- IŞIK, Halil ve Bülent GÜVEN ve Betül Apaydın.2004. “Hayat Bilgisi Programlarının Demokratik Davranışları Kazandırma Açısından Değerlendirilmesi”, 454–460, Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu, Çanakkale, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
- KALDIRIM, Elif .2005. “**İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Demokrasi Algısı.**” **Gazi Üniversitesi** Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı:3
- KARADAĞ, Engin ve Nuri BALOĞLU ve Pınar YALÇINKAYALAR .2006. “**İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretmenler Tarafından Algılanan Demokratik Tutumları İle Öğretmenlerin Demokratik Değerleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma.**”,Değerler Eğitimi Dergisi, 4 (12)
- KEPENEKÇİ, Yasemin,2004. “**Avrupa Konseyi 2005-Eğitim Yoluyla Avrupa Yurttaşlık Yılı Projesi**” Çoluk Çocuk Dergisi, Kök Yayıncılık, Ankara, Kasım 2004
- KEPENEKÇİ, Yasemin.1999. “**İlköğretimde İnsan Hakları**”, Ankara Üniversitesi Dergisi.
- KEPENEKÇİ, Yasemin.1999. “**Eğitimcilerin İnsan Haklarına Yönelik Tutumları**”, Ankara Üniversitesi Dergisi.
<http://www.education.ankara.edu.tr/ebfdergi/1999/213-225.pdf>
Erişim:22.04.2009
- KINCAL, Y.Remzi ve Selçuk UYGUN. 2006. “**Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının Değerlendirilmesi**”, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 171.
- KINCAL, Y.Remzi, 2002. “**Vatandaşlık Bilgisi**” Mikro Yayınları. Ankara

- KOÇ, Kadir. 2007. **“İlköğretim 7. Sınıflarda Okutulan Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinde Öğrenciye Kazandırılması Amaçlanan Evrensel Değerlere İlişkin Tutumlar Üzerinde Öğretim Sürecinin Etkisi.”** Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı. Elazığ.
- KÖSE, Erdoğan. 2004. **“İlköğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinlikleri Tercih Etme Nedenleri”** XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya
- KÖKSAL, Mustafa Serdar. 2006. **“Kavram Öğretimi ve Çoklu Zeka Teorisi”** Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt :14 No:2
- KUZGUN, Yıldız .2002 . **“ Eğitimde Kendini Gerçekleştirme”**. Ali Şimşek(Ed.), **Sınıfta Demokrasi**. Ankara: Eğitimsen Yayınları,1-26.
- MEB, **“ İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”**, Resmi Gazete, 28 Ekim 2004 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html Erişim: 17.06.2009
- MEB, **“Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi”**, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Başkanlığı, 2004
- MEB, .Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2009/2623. **Erişim:03.09.2009**
- MEB, **Anadolu Meslekî ve Teknik Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği** , 2000/2516. (<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/46.html>) Erişim:03.09.2009
- MERDAN, Tülin. 2008. **“İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğrencilere Demokratik Davranış Kazandırma Yeterlilikleri ”** Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Denetimi Ana Bilim Dalı. İstanbul.

METİN, Tuğba. 2006. “**Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Katılım Düzeyleri**” Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Denetimi Bilim Dalı. Kırıkkale.

ÖZDEMİR, Servet.2000. “ **Eğitimde Örgütsel Yenileşme**”, Pegem A Yayıncılık, Ankara

ÖZDEMİR, Hakan.2009. “**İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerine Demokrasi Kültürü Kazandırmada Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin Katkısı (Kütahya İli Örneği)**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı.Kütahya

ÖZEN, Yener ve Abdulkadir GÜL ve Fikret GÜLAÇTI. 2007. “**Demokratik Eğitim Politikası (Eleştirel Bir Yaklaşım)**” Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt-Sayı: 9-2

ÖZPOLAT ,Abdulahap. 2006. “**Öğrenci Meclislerinin Demokrasi Kültürüne Etkisi**” Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Sayı:74

ÖZPOLAT, Abdulvahap.2004 “**Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi**”, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı: 50

RAVITCH, Diane. 1991. “**Democracy: What It Is And How To Teach It.**” Social Studies: March/April 91. Volume.82. Issue.2.

SABANCI, Osman. 2008. “**İlköğretim 7.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Vatandaşlık Konularıyla İlgili Kavramsal Anlamaları**” Yüksek Lisans Tezi.Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı.Ankara

TANIRLI, Hamit. 2007. **“Demokrasi ve İnsan Hakları Eğitimi İle İlgili Konuların İlköğretim Kurumlarında Okutulmakta Olan Ders Kitapları İçerisindeki Yerinin İncelenmesi”** Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Kahramanmaraş.

T.D.K (Türk Dil Kurumu). www.tdk.gov.tr Erişim : 01.08.2009

TEZGEL,Recep,2006. **“Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri.”** TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu.

<http://kutuphane.tbmm.gov.tr/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?bib=287774>

Erişim:20.05.2009

TOK, Nafiz. 2005. **“Liberal demokratik Toplumda Vatandaşlık ve Eğitim”** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 60/3, Temmuz-Eylül 2005. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/447/5043.pdf>

Erişim :12.07.2009

TOPER, Tuğba. 2007. **“İlköğretim İkinci Kademedeki Demokrasi Eğitimi: İkinci Kademe Öğretmenlerinin Demokratik Tutum ve Davranışları Sergileme Düzeyleri. (Kars İli Örneği).”** Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı. Kars.

TORUN, İshak. 2009. **“İnsan Hakları ve Demokrasi Dersinin Misyonu ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”** E-Akademi Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi. Sayı : 89 Temmuz-2009

<http://www.e-akademi.org/icerik.asp?kategori=Makale&kid=1>

Erişim:02.08.2009

ÜSTÜN, Ahmet ve Müge YILMAZ. 2008. **“Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Demokrasi İle İlgili Görüşlerinin Cinsiyet ve Anne-Baba Eğitim Düzeyine Göre Değerlendirilmesi”** Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 9, Sayı 2 Syf: 77–90

YAĞCI, Rojda. 2008. “**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eleştirel Düşünme:İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde, Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirmek İçin Uyguladıkları Etkinliklerin Değerlendirilmesi.**” Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Adana.

YANIKLAR, Cengiz ve Ümit Yaşar ELYILDIRIM.2004. “**Demokrasi Eğitimi ve Pratik Uygulamalar**” Çoluk Çocuk Dergisi, Kök yayıncılık, Ankara, 2004 <http://bianet.org/cocuk/cocuk/49907-demokrasi-egitimi-ve-uygulamalar>. Erişim : 07.05.2009

YAVUZ, Mustafa.2005. “İlköğretim Okullarında **Demokrasi**” Öğretmenin Dünyası Dergisi, Odun Pazarı Belediyesi Yayınları , Mikro Yayıncılık. Ankara <http://www.eskisehir.gov.tr/sarici/ekitap/OgretmeninDunyasi.pdf> Erişim : 07.05.2009

YEŞİL, Rüştü. 2002. “ **Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi** ”Nobel Yayınları. Ankara.

http://www.huseyincelik.net/projeler_demokrasi_egitimi.html

Erişim: 10.08.09

http://www.studentcouncil.ie/pubs/student_council_voice.pdf

Erişim : 15.06.2009

<http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> Erişim : 21.07.2009

http://www.adaminsitesi.com/okul_meclis_uygulama.htm

Erişim:10.08.2009

<http://mevzuat.meb.gov.tr> MEB Erişim : 21.07.2009

www.ilkokuma.com/okul_meclisleri/okul_meclisi.htm - 87k

Erişim : 05.02.2009

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> Erişim : 23.05.2009

EKLER

Ek 1. Anket Soruları

Sevgili Öğrenciler;

Dolduracağınız anket, Kırıkkale ilinde bulunan liselerde öğrenim gören öğrencilerimizden okul meclis başkanlarının ve yönetim kurulu üyelerinin demokrasi eğitimi ve okul meclisleri projesini algılama düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir tez çalışması için kullanılacaktır. Anketten elde edilen veriler başka bir amaç için kullanılmayacak ve kimse ile paylaşılmayacaktır.

Söz konusu anket sorularını içtenlikle ve gerçekçi şekilde cevaplayacağınız beklenmektedir. Lütfen her soruyu cevaplayınız ve boş bırakmayınız.

Yardımlarınız için teşekkürlerimi sunarım.

Sibel UYANIK CEYLAN

KÜ Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Öğrenim durumunuz : () lise 1.sınıf

() lise 2.sınıf

() lise 3. sınıf

() lise 4.sınıf

2- Okulunuz : () Lise

() Meslek Lisesi

() Anadolu Lisesi

() Fen Lisesi

3- Cinsiyetiniz : () Bay

() Bayan

Aşağıda Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesinin amaçlarına ve uygulanmasına ilişkin cümleler bulunmaktadır. Düşünceleriniz diğer arkadaşlarınız, öğretmen ve yöneticiler tarafından görülmeyecektir. Lütfen açıklamaları dikkatlice okuyarak size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Okul meclisleri;					
1- Demokrasi bilinci kazanmamızı öğretir.					
2- İçin seçilen temsilcilerin neyi, nasıl ve neler yapacakları tam olarak belli değildir.					
3- Bizlere, haklarımızı öğrenmeyi ve kullanmayı öğretir.					
4-Seçim sürecinde heyecanlı bir çalışma yürütülmekte, seçim sonuçlarının belirlenmesiyle heyecan sönmektedir.					
5- Seçimlerinde okulumuzda gerçek bir seçim havası yaşanmaktadır.					
6- Bizlere, farklı kültür ve yapıdaki insanlarla birlikte yaşayabilmeyi ve hoşgörülü olmayı öğretir.					
7- Temsilcileri okul idaresi ve öğrenciler arasında köprü görevi üstlenirler.					
8- Bizlere, seçme- seçilme ve oy kullanma bilincini öğretir.					
19- Seçimleri sırasında oluşturulan sandık kurulu ve seçim kurulu işlerini sağlıklı olarak yürütmektedir.					
10- Bizlere, başkalarıyla görüş alış verişinde bulunmayı ve iş birliği yapmayı öğretir					
11- Temsilcileri olarak eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin yürütülmesinde görüşlerimiz ilgililerce dikkate alınmıyor.					
12- Bizlere, sorumlulukları bilmeyi ve yerine getirmeyi öğretir					
13- Seçimlerde öğretmen ve yöneticiler baskı uygulamaktadır.					
14- Bizlere, farklı düşüncedeki kişileri kabullenmeyi ve onları düşüncelerinden dolayı yargılamamayı öğretir.					
15- İle ilgili yeterli bilgi olmadığı için uygulama esnasında sorunlarla karşılaşmaktadır					
16- Bizlere, kendi fikirlerimizi söyleme konusunda cesaretlenmemizi öğretir.					
17- Seçim sürecinde adayların tanıtılması esaslarına ve propagandayla ilgili yasaklara uyulmaktadır.					

Ek 2. Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı İlköğretim ve orta öğretim kurumlarında Okul Öğrenci Meclislerinin kuruluş ve işleyişine ilişkin usûl ve esasları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında, okul, il ve Türkiye öğrenci meclisinin seçim usûl ve esaslarını, meclislerin iş ve işleyişleriyle ilgili işlemleri kapsar.

Dayanak

Madde- 3 Bu Yönerge, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, “BM Çocuk Hakları Sözleşmesi” ile “Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi” ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında yapılan “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” protokolüne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönergede geçen;

- a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,
- b) Bakan: Millî Eğitim Bakanını,
- c) Okul/Kurum: Her tür ve derecedeki resmî ve özel öğretim kurumlarını,
- d) Meclis: Okul öğrenci meclisleri, il öğrenci meclisi ve Türkiye öğrenci meclisini,
- e) Başkan: Öğrenci Meclisi Başkanlarını,
- f) Başkanlık Divanı: Öğrenci Meclisleri Başkanlık Divanını,
- g) Öğretim Yılı: Ders yılının başladığı günden, bir sonraki ders yılının başladığı güne kadar geçen süreyi,
- h) Genel Kurul: Öğrenci Meclisleri Genel Kurullarını,
- ı) Komisyon: Öğrenci meclislerinin çalışmalarına yardımcı olmak üzere kurulmuş olan komisyonları,
- j) Birleşim: Öğrenci meclisleri genel kurulunun belli bir günde yapılan toplantısını,
- k) Oturum: Bir birleşimin ara ile bölümlenebilen kısımlarından her birini,
- l) Salt Çoğunluk: Oylamada üye sayısının yarıdan fazlası ile sağlanan çoğunluğu,
- m) Seçmen: İlköğretim 2-8. sınıflar ile orta öğretim kurumlarına devam eden her öğrenciyi,
- n) Seçim Bölgesi: İlköğretim ve orta öğretim kurumlarındaki şubeler ile birleştirilmiş sınıfları,
- o) Seçim Çevresi: Her tür ve derecedeki ilköğretim ve orta öğretim kurumlarını,
- p) Şube Temsilcisi: Okul öğrenci meclisi için şubelerden seçilen temsilciyi,
- r) Okul Öğrenci Meclisi: Şube temsilcilerinden oluşan öğrenci meclisini,
- s) İlçe Temsilcisi: İlçedeki okul meclis başkanlarının kendi aralarında seçecekleri temsilcileri,
- t) İl Öğrenci Meclisi: İldeki ilçe temsilcilerinden oluşan öğrenci meclisini,

- u) Türkiye Öğrenci Meclisi: İl öğrenci meclisi başkanlarından oluşan öğrenci meclisini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclislerinin Amacı ve İlkeleri

Projenin Amacı

Madde 5- Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlendirilmesi; öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoş görü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, millî ve manevî değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.

Uygulama İlkeleri

Madde 6- Demokrasi ve Okul Meclisleri uygulamasında aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

- a) İnsan hak ve hürriyetlerinin vazgeçilmezliğini ve devredilemezliğini, ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü temel kabul etme,
- b) Bireysel, toplumsal, insanî değerlere önem verme,
- c) Başkalarının hak ve hürriyetlerine saygı duyma, insanlara eşit ve adil davranma,
- d) Bireysel farklılıkları ve ortak hukuk kurallarının gerekliliğini kabul etme,
- e) Toplumsal gelişmelere duyarlı olma, barış içerisinde çözümler üretme,
- f) Kendi kültürünü bilme, benimseme; farklı kültürleri tanıma ve onlara hoşgörü ile yaklaşma,
- g) Eşitlik ilkesine önem verme ve uygulama,
- h) Demokratik ilkeleri benimseme ve içerisinde bulunduğu ortamlarda uygulama,
- ı) Kişisel sorumluluğun önemine inanma, kişinin sürekli gelişimini ana ilke olarak kabul etme,
- j) Her türlü ön yargı ve ayrımcılıktan uzak bir anlayış geliştirme.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim, Tanıtım Serbestliği ve Süresi

Sandık Kurulunun Oluşumu, Çalışmaları, Görev ve Yetkileri

Seçim

Madde 7- Seçimler, gizli, serbest, eşit, tek dereceli ve genel oy esaslarına göre yapılır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak gerçekleştirilir.

Bölge milletvekilleri yapılacak seçimlerde gözlemci olarak yer alabilirler.

Tanıtım Serbestliği ve Süresi

Madde 8- Tanıtım; oy kullanma gününden beş gün öncesinin sabahında başlar ve oy kullanma gününden önceki gün saat 17.00' de sona erer.

Okul Seçim Kurulları, adayların istekleri üzerine okulun ve halkın huzurunu bozmamak şartıyla düzenleyeceği programa göre tanıtım yapılmasına izin verebilir.

Okul yönetimi, seçim süresince yapılacak tanıtım çalışmalarına rehberlik eder ve denetim sürecini işletir.

Tanıtım amacıyla hazırlanan; afiş ve duvar ilânları, flamalar ve benzerleri, okul seçim kurullarınca gösterilen yerlere asılır.

Adaylar, el ilânı ve her türlü basılı malzemeyi dağıtabilirler. Ancak oy verme gününden bir gün önce saat 17.00' den sonra her türlü tanıtım faaliyeti yasaktır.

Tanıtım, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozucu, kişilik haklarını zedeleyici, insan haklarına aykırı olamaz.

Herhangi bir siyasî parti, sendika, dernek, vakıf veya siyasî faaliyet gösteren örgütün isim, bayrak, flama, afiş, amblem ve benzeri simgeleri kullanılamaz. Adaylar, tanıtım döneminde hediye ve promosyon dağıtamaz.

Tanıtım ile ilgili yasalara uymayanlar, iki kez uyarılmalarına rağmen uymamaya devam ederlerse Okul Seçim Kurulu tarafından seçilme haklarından mahrum bırakılır.

Okul Seçim Kurulunun Oluşumu

Madde 9- Her seçim çevresinde bir Okul Seçim Kurulu oluşturulur. Okul Seçim Kurulu; öğretmenler kurulunca seçilen bir öğretmenin başkanlığında öğrencilerden seçilen iki asıl, iki yedek üyeden oluşur. Bu kurul okuldaki seçim işlerini yürütür.

Sandık Kurulunun Oluşum

Madde 10- Okul seçim kurulu, şube sayısını göz önünde bulundurarak birden fazla Sandık Kurulunun oluşturulmasına karar verebilir.

Sandık Kurulu veya Kurulları; öğretmenler kurulunca seçilen bir öğretmenin rehberliğinde, öğrenci kurulu veya okul onur genel kurulunda seçilen üç asıl, üç yedek öğrenciden oluşur. Bu öğrencilerden yaşça en büyük olanı sandık kurulu başkanı görevini yürütür. Okul öğrenci meclisi başkanlığına aday olan öğrencilerin gösterecekleri birer öğrenci, gözlemci olarak sandık başında bulunabilir.

Okul Seçim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 11- Okul Seçim Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Okul seçim çevresi içinde seçimin düzenli bir şekilde yürütülmesi için gereken tedbirleri almak ve seçim işlerini denetlemek.
- b) Oy sandıklarını kurmak ve diğer seçim araç gerecini sağlamak.
- c) Sandık Kurullarının oluşumuna, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak.
- d) Sandık kurulu başkanlıklarınca, seçim işlerinin yürütülmesinde tereddüde düşülen konuları açıklığa kavuşturmak.
- e) Sandık kurullarından gelen tutanakları birleştirerek okul seçim bölgesi için bir tutanak düzenlemek.
- f) Seçim çevresindeki seçim takvimini belirlemek.
- g) Verilen diğer görevleri yapmak.

Sandık Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 12- Sandık Kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Sandık alanında, sandığın konulacağı yeri belirlemek.
- b) Sandık alanı içinde oy kullanma işleminin düzenli olması için gereken tedbirleri almak ve oy kullanma işlerini yürütmek.
- c) Oy kullanma işlemi hakkında ileri sürülecek itirazları incelemek, karara bağlamak ve tutanağa kaydetmek.
- d) Tutanaktaki kararlara karşı yapılan itirazları derhal okul seçim kuruluna göndermek.
- e) Sandığa atılmış olan oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek, bunları seçim

işlerine ait diğer evrak ile birlikte zamanında okul seçim kuruluna teslim etmek.

f) Verilen diğer görevleri yapmak.

Ant İçme

Madde 13- Seçim ve sandık kurulu başkanı ve üyeleri, görevlerine başlamadan önce kurul önünde birer birer aşağıdaki metni okuyarak ant içerler.

“Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, insan haklarını korumanın en yüksek değer olduğuna inanarak, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirlenmesi için görevimi dosdoğru yapacağıma namusum ve şerefim üzerine ant içerim.”

Kurulda Çoğunluğun Sağlanması

Madde 14- Kurul asıl üyeleriyle toplanır. Sandık başında oy kullanma işlemi başlamadan önce veya oy kullanma sırasında Okul Seçim Kurulu veya Sandık Kuruluna dahil üyelerden biri veya birkaçı görevine gelmezse yedek üyeler çağrılır. Bunun mümkün olmaması hâlinde Okul Seçim Kurulu Başkanı boş kalan üyelikleri uygun gördüğü kişilerle doldurur.

Oy Kullanma Yeri

Madde 15- Kapalı oy kullanma yeri; gözetilmeyecek ve seçmenin oyunu rahatlıkla kullanabileceği şekil ve nitelikte olmalıdır. Aday listeleri kapalı oy kullanma yerinde asılı durur. Sandıklar seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde kullanabileceği mekânlara konur. Okul yönetimince mahalli imkânlarla sağlanan malzemeler sandık yerine kullanılabilir.

Sandığın Mühürlenmesi

Madde 16- Sandık Kurulu Başkanı, oy kullanma işlemine başlamadan önce, sandığın boş olduğunu hazır bulunan üyelerin önünde tespit ederek sandığı kapatır, mühürler ve üyelerle birlikte yaptığı işlemleri tutanağa kaydeder. Bu işlem için okuldan sağlanan mühür kullanılabilir.

Oy Kullanma Hakkı ve Düzeni

Madde 17- Okula devam eden her öğrenci oy kullanma hakkına sahiptir. Seçmenler birden fazla oy kullanamazlar. Engelli öğrencilerin oy kullanması için okul yönetimi gerekli tedbirleri alır.

Hiçbir seçmene sandık başında müdahale, telkin veya tavsiyede bulunulamaz ve oyunu kullanan seçmen sandık başında kalamaz.

Kimlik Tespiti

Madde 18- Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenin kimliği, nüfus cüzdanı veya öğrenci kimliği ile belirlenir.

Oy Kullanma Süresi

Madde 19- Oy kullanma işlemi, saat 09.00’ dan 16.00’ ya kadar olan zaman içerisinde yapılır. Ancak saat 16.00’ ya geldiği hâlde sandık başında oylarını kullanmak üzere bekleyen seçmenler, Başkan tarafından sayıldıktan sonra sıra ile oylarını kullanırlar. İkili öğretim yapan okullarda şube temsilcileri seçimini her devre ayrı ayrı yapar.

Seçmenlerin tamamı oylarını kullanmışsa sürenin bitimi beklenmeden oyların sayımı işlemine başlanabilir.

Oy Kullanmadan Önceki İşler

Madde 20- Sandık Kurulu önüne gelen seçmen, kimlik belgesini vererek kimliğini ispat eder. Başkan, seçmenin adını seçmen listesinde bulur ve kimlik kontrolünü yapar. Adayların isimlerinin bulunduğu birleşik oy pusulasını veya sandık kurulunca mühürlenmiş boş kağıtları vererek kapalı oy verme yerinde seçmenin oy kullanmasını sağlar.

Oyların Kullanılma Şekli

Madde 21- Seçmen, oy pusulası ile birlikte kendisine verilen “Evet” mührü ile kapalı oy kullanma yerine girer. Oyunu, “Evet” mührünü tercih ettiği kişiye ait özel daire içine basmak veya sandık kurulu başkanı tarafından kendisine verilen mühürlenmiş boş kâğıda, seçmek istediği adayın adını yazmak suretiyle kullanır.

Geçerli Oyların Belirlenmesi

Madde 22- Bir seçim bölgesinde seçime katılan adayların almış olduğu geçerli oyların toplamı, o seçim bölgesinin geçerli oylarıdır. Bir sandıkta mükerrer oy kullanıldığının tespiti hâlinde fazla kullanılan oylar tesadüfi

yöntemle seçilerek iptal edilir.

Seçim bölgesinde geçerli oyların en fazlasını alan aday, şube temsilcisi olarak okul öğrenci meclisi üyeliğine seçilmiş olur. Oyların eşit olması durumunda, seçim kurulu tarafından kur'a çekimi yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Okul, İl ve Türkiye Öğrenci Meclislerinin Oluşumu

Aday Olma ve Üyeliğin Düşmesi

Madde 23- Şubedeki her öğrenci “şube temsilciliği” için aday olabilir

Disiplin cezası alan veya cezası okul disiplin kurulu kararı ile silinmemiş öğrenciler aday olamaz.

Seçim Zamanı ve Seçim Sonuçlarına İtiraz

Madde 24- Seçim takviminin ilânını takip eden ilk hafta içerisinde şube temsilcileri seçilir ve ilân edilir. Seçim sonuçlarına itirazlar, seçim sonuçlarının ilânını takip eden ilk iş günü içinde yapılır ve Okul Seçim Kurulu tarafından en geç üç gün içinde sonuçlandırılır, ilân edilir. Okul seçim kurulunun verdiği kararlar kesindir.

Şube Temsilcilerinin Seçimi

Madde 25- Şube temsilciliği seçimleri sınıf/şube rehber öğretmeni gözetiminde şubelerde, öğrenciler arasından öğrencilerin oylarıyla seçilir. Seçim gizli oy açık tasnif usûlüne göre aynı gün gerçekleşir. Eşitlik durumunda kur'a çekilir. Şube temsilcilerinde boşalma olması durumunda, en çok oyu alan ikinci aday şube temsilcisi olarak görevlendirilir. Şube temsilcileri aynı zamanda sınıf başkanlığı görevini de yürütebilir.

Okul Öğrenci Meclisi'nin Oluşumu

Madde 26- Okul öğrenci meclisi, her şubenin kendi içinden seçeceği bir temsilcinin katılımından meydana gelir. Birleştirilmiş sınıflarda birinci sınıflar hariç bütün öğrenciler meclis üyesi olarak kabul edilir. Okul öğrenci meclisi başkanlık divanı seçimi, okuldaki seçmen öğrencilerin oylarıyla yapılır. Başkanlık divanına yalnız okul öğrenci meclisine seçilmiş sınıf temsilcileri aday olabilir. Seçimler, hazırlanacak listeler üzerinden bu Yönergenin 31'inci maddesine göre yapılır. Okullar, okul öğrenci meclisleriyle ilgili iş ve işlemleri ekim ayı içinde tamamlayacak şekilde planlar ve uygulamalar

İl Öğrenci Meclisinin Oluşumu

Madde 27- İl Öğrenci Meclisi, ildeki ilçe temsilcilerinden oluşur.

Büyük şehir statüsündeki illerde her ilçe, en fazla oy alan üç; diğer illerde merkez ilçe dahil her ilçede en fazla oy alan beş okul meclisi başkanı ile temsil edilirler. İlçe temsilcileri seçiminin hangi yöntemle yapılacağına ilçe millî eğitim müdürü karar verir.

İlçelerde bulunan okul öğrenci meclisi başkanları kasım ayının birinci haftasında kendi aralarından il öğrenci meclisi üyelerini (ilçe temsilcilerini) seçerler.

İlçe temsilciliği adaylarına beşer dakika kendilerini tanıtmaları için konuşma hakkı verilir. Bu seçim, ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nün belirleyeceği yerde ilçe Millî Eğitim Müdürü veya görevlendireceği şube müdürü gözetiminde yapılır.

Seçime yapılacak itirazları, geçici başkanlık görevini yürüten ilçe Millî Eğitim Müdürü veya görevlendireceği şube müdürü değerlendirir ve verdiği kararlar kesindir.

Seçim Sonuçlarının İlânı

Madde 28- Okul öğrenci meclisi ile il öğrenci meclisi üyelerinin isimleri okul müdürlüğü ve millî eğitim müdürlüğüne üç gün süreyle ilân edilir.

Türkiye öğrenci meclisi üyelerinin isimleri TBMM televizyonu tarafından duyurulur. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır.

Türkiye Öğrenci Meclisinin Oluşumu

Madde 29- Türkiye öğrenci meclisi, il öğrenci meclisi başkanlarından oluşur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Öğrenci Meclislerinin Çalışmaları ve Komisyonlar

İlk Toplantı ve Ant İçme

Madde 30- Okul öğrenci meclisi, il öğrenci meclisi ve Türkiye öğrenci meclisi üyeleri meclislerinin ilk

birleşimlerinde aşağıdaki şekilde ant içerler:

“Meclis çalışmalarına etkin ve verimli bir şekilde katılacağıma, Meclis tarafından verilen görevleri en iyi şekilde yerine getireceğime, demokrasi kültürünü okulda ve toplumda yaşatacağıma, millî ve manevî değerler ile insan hak ve özgürlüklerine saygı duyacağıma, Atatürk’ün gösterdiği çağdaş ve demokratik hedeflere ulaşmak için azimle çalışacağıma ant içerim.”

Bu törenleri isteyen öğrenciler ile velileri de izleyebilir.

Başkanlık Divanının Oluşumu ve Görev Süresi

Madde 31- Seçimlerden önce okullarda okul müdürü, illerde Millî Eğitim Müdürü ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde TBMM Başkanı veya görevlendirecekleri bir Başkan Vekili başkanlığında üyeler arasından geçici divan oluşturulur. Bu divan seçim sonuçlarına yapılacak itirazları da değerlendirir ve karar verir.

Okul Öğrenci Meclisi başkanlık divanı ekim ayı içinde, il öğrenci meclisi başkanlık divanı kasım veya aralık ayı içinde, Türkiye öğrenci meclisi başkanlık divanı da ilk oturumlarında teşekkül ettirilir. Her öğretim yılı için bir başkanlık divanı seçimi yapılır. Başkanlık divanına seçilenler yenisi seçilene kadar görevlerini yürütürler.

Başkanlık Divanı; bir başkan, iki başkan vekili ile en az iki, en fazla dört kâtip üyeden oluşur.

Başkanlık Divanı seçiminde, her başkan adayı adaylığını, diğer Divan üyesi adaylarıyla birlikte liste hâlinde, toplantının açılmasından itibaren seçim aşamasına gelinip listelerin verilmesi süresinin dolduğunun ilân edileceği zamana kadar Başkanlığa bildirir. Bir listede herhangi bir görevle ilgili olarak adına yer verilen kimse, diğer bir aday listesinde yer alamaz. Seçim aşamasında öncelikle tüm aday listeleri okunur. Seçim, okunan bu listeler üzerinden gizli oy, açık tasnif usûlüyle yapılır. Üyeler yalnızca bir liste için oy kullanabilir. Her liste için, listede ismi bulunan bir üyeye listesini tanıtmak üzere beş dakika süreyle söz verilir. Bu süre geçici başkanlık divanının kararıyla, bütün adaylar için eşit olmak şartıyla 15 dakikaya kadar çıkartılabilir. En fazla oyu alan listedeki isimler, Başkanlık Divanına seçilmiş sayılır. Oyların eşit olması durumunda kur’a çekilir.

Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanlık Divanı seçimi geçici divanın önergesiyle, Genel Kurulca onaylanan usûlle yapılır.

Meclis Başkanı herhangi bir nedenle görevini temsil edemeyecek olursa başkan vekili başkanlığı yürütür.

Başkanlık Divanı, bir başkan, bir başkanvekili ve iki kâtip üyeden oluşur.

Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 32- Okul öğrenci meclisi iki ayda bir, il öğrenci meclisi her yarıyılıda en az bir defa, Türkiye öğrenci meclisi Millî Egemenlik Haftasında toplanır. Bayram günleri ile belirli gün ve haftalara ilişkin konularda meclis özel gündemle toplanabilir.

Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar alınır.

Okul Öğrenci Meclisi; okul müdürünün, üyelerinin beşte birinin veya Başkanın isteği üzerine istek tarihinden itibaren en geç bir hafta içinde olağanüstü toplanır.

İl öğrenci meclisi, il millî eğitim müdürünün, üyelerinin beşte birinin veya Başkanın isteği üzerine istek tarihinden itibaren en geç 20 gün içinde olağanüstü toplanır.

Türkiye öğrenci meclisi de TBMM Başkanı veya Millî Eğitim Bakanının isteği ile olağanüstü toplanabilir.

Başkanın Görevleri

Madde 33- Başkanın görevleri şunlardır:

- a) Meclisi temsil etmek,
- b) Genel Kurulu yönetmek,
- c) Meclise duyurulmak üzere Başkanlığa ulaştırılmış bir belge veya bilgi varsa gündemde yazılı maddeler görüşülmeden önce Meclise sunmak,

- d) Meclis başkanlığına hitaben verilmiş dilekçeleri kabul etmek,
- e) Başkanlık Divanına başkanlık etmek ve Başkanlık Divanının gündemini hazırlamak,
- f) Meclis tarafından alınan tavsiye kararlarını yönetime bildirmek, uygulanmasını takip etmek,
- g) Meclis ile yönetim arasındaki ilişkileri koordine etmek,
- h) Olağanüstü durumlarda Meclisi toplantıya çağırmak,
- ı) Meclis toplantısının zamanını ve gündemini belirlemek, üyelere duyurmak,
- j) Eğitim ve öğrencileri ilgilendiren toplantı, komisyon çalışması vb. çalışmalara katılmak,
- k) Diğer kurum ve kuruluşlarda eğitim öğretimle ilgili yapılacak toplantılara gözlemci olarak katılmak,
- l) Gerekirse il genel meclisi ve belediye meclisi toplantılarına gözlemci olarak katılmaktır. Başkan gerekli hâllerde bu görevlerinden bazılarını yardımcılara devredebilir.

Başkan Vekilleri ile Kâtip Üyelerin Görevleri

Madde 34- Başkan vekillerinin görevleri şunlardır:

- a) Başkanın görevlerini yerine getirmesine yardımcı olmak,
- b) Başkanın olmadığı oturumlarda Genel Kurul görüşmelerini yönetmek.

Kâtip üyelerin görevleri şunlardır:

- a) Genel Kurulda evrak okumak,
- b) Yoklama yapmak,
- c) Oyları saymak,
- d) Seçimlerin düzen ve dürüstlük içinde geçmesini denetlemek,
- e) Söz sırasını kaydetmek.

Başkan vekilleri ve kâtip üyelerin görev süresi, Başkanın görev süresi ile aynıdır.

Üyelik Görevinin Sona Ermesi

Madde 35- Okul, il ve Türkiye öğrenci meclislerine;

- a) Üyelerin toplantıya özürsüz olarak iki kez katılmaması,
- b) Sağlıkla ilgili bir sorununun olması,
- c) Seçilme şartlarını kaybetmesi hallerinde ve isteğe bağlı nedenlerle başkanlık ve üyelikleri sona erer.
- d) Üyeliği sona erenin yerini en fazla oy alan üye temsil eder.

Başkan vekillerinden yaşça büyük olan başkanlığı yürütür.

Meclislerin Görevleri ve Gündem

Madde 36- Bu bağlamda meclisler;

Meclis gündeminde öncelikli olarak öğrencilerin eğitim ve okul yaşantısını ilgilendiren, eğitimde başarı düzeyi, ulaşım sorunları, sağlıklı beslenme, barınma, zararlı alışkanlıklar, spor imkânları gibi konular görüşülür. Ayrıca

- a) Komisyon raporlarını değerlendirir.

- b) Komisyonların faaliyet raporlarını inceler.
- c) Gündemde belirlenen konuları görüşüp karara bağlar.
- d) Konuyla ilgili eğitici kol/öğrenci kulübü üyeleriyle ortak çalışmalar yapar.
- e) Öğrencilerin problemleri ile ilgili konuları değerlendirir.

Meclis Komisyonları

Madde 37- Meclis, ilk oturumunda çalışmalarını düzenli ve etkin bir şekilde yapmak için çeşitli komisyonlar oluşturulabilir.

Okul Öğrenci Meclisi ile İl Öğrenci Meclislerinde eğitim, kültür, sosyal, sanat, bilim, spor ve benzeri konuları esas alan komisyonlar kurulabilir.

Meclis komisyonlarındaki çalışmalarda ilgili eğitici kol/öğrenci kulüplerinin çalışmaları da dikkate alınır. Gerektiğinde eğitici kol/öğrenci kulübünün yetkilileri de bu çalışmalara katılabilir.

Genel Kurul üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı ile daimî komisyonlar kurabilir ve aynı usûl ile geçici komisyonlar da oluşturabilir.

Komisyon Üyelikleri

Madde 38- Komisyonların üye sayısı, Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurul tarafından belirlenir.

Üye seçimleri, Genel Kurul tarafından işaretle oylama suretiyle yapılır.

Okul öğrenci meclisince kurulan komisyonlara, Meclis üyeleri dışındaki öğrenciler arasından da üye alınabilir.

Yeterli sayıda üye olmaması hâlinde üyeler birden fazla komisyonda görev alabilir. Ancak Komisyon Başkanının meclis üyesi olması zorunludur.

Komisyon Çalışmaları

Madde 39- Komisyon, çalışmalarını yürütmek üzere kendi içinden bir Başkan, bir Başkan vekili ve bir Kâtip Üye seçer.

Toplantı, Başkanın çağırısı ile yapılır. Ayrıca komisyon üyelerinin üçte ikisinin isteği hâlinde Başkan en geç bir hafta içinde komisyonu toplantıya çağırır.

Okul öğrenci meclisi komisyonları, okul müdürünün görevlendireceği rehber öğretmenlerin gözetiminde her yarıyılıda en az iki kez, il öğrenci meclis komisyonları, İl millî eğitim müdürünün görevlendireceği yardımcısının gözetiminde her yarıyılıda en az bir kez uygun görülen yer ve zamanda toplanır, raporlarını meclisin takip eden ilk oturumunda sunarlar.

Komisyonlar, meclisin çalışma esas ve usûllerine göre toplanır ve karar alır.

Üyeler, Komisyon toplantılarına devam etmek zorundadırlar. Özürsüz iki defa toplantıya katılmayan üyenin üyeliği sona erer. Bu yolla boşalan üyelik, en kısa sürede aynı usûlle doldurulur.

Komisyon, Meclis tarafından havale edilen bir konuyu 20 gün içinde inceleyerek Meclis Başkanlığına bir rapor hâlinde sunar.

Bu süre, Komisyon Başkanının teklifi üzerine Başkanlık Divanı tarafından en fazla on gün daha uzatılabilir.

Genel Kurul Çalışmaları

Madde 40- Genel Kurul görüşmeleri herkese açıktır. Bu görüşmelerde okul yönetiminden ve millî eğitim müdürlüğünden en az bir temsilci hazır bulunur. Oylamada sadece üyeler oy kullanır. Meclis, gerektiğinde kapalı oturum da yapabilir.

Meclis kararları, yönetim açısından tavsiye niteliğindedir. Okul Öğrenci Meclisinin Genel Kurul kararları okulda, İl Öğrenci Meclislerinin Genel Kurul kararları ise İl / İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde ilân edilir.

Söz Alma ve Konuşma

Madde 41- Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan üye konuşma yapamaz.

Konuşmalar, kayıt veya istek sırasına göre yapılır. Başkan, görüşme başlamadan önce söz sırasına göre söz alanların adlarını okutturur.

Konuşma, Başkanlığa ve Meclise hitap edilerek yapılır. Konuşma süresi Meclis tarafından aksi kararlaştırılmadığı sürece 10 dakikadır. İkinci konuşmalar bu sürenin yarısı kadardır.

Genel Kurulda söz kesmek, kişilik haklarına saldırmak ve çalışma düzenini bozmak gibi davranışlarda bulunulamaz. İki defa yapılan davete rağmen, uyarıyı dikkate almayan üyenin, aynı birleşimde aynı konu hakkında konuşmaktan men edilmesi, Başkan tarafından Genel Kurula teklif edilebilir. Genel Kurul, bu konuda görüşme yapmadan işaret oyu ile karar verir.

Kürsüdeki üyenin sözü, ancak Başkan tarafından kendisini yönergeye uymaya ve konudan ayrılmamaya davet etmek için kesilebilir.

Başkan, Genel Kurulda rencide edici sözler söyleyen veya davranış içinde bulunan üyeyi uyarır. Uyarıya rağmen aynı tutumda ısrarlı davranan üye, kürsüden ayrılmaya davet edilir. Başkan, gerekli görürse bu üyeyi, o birleşimde salondan çıkartabilir.

Başkan, görüşmeler sırasında gürültü veya kargaşa çıkar ve bu nedenle çalışma düzeni kurulamazsa oturuma en çok 15 dakika ara verir.

Oturumun yeniden açılmasında gürültü veya kargaşaya son verilmediyse Başkan birleşimi kapatır.

Başkanın Görüşme ve Oylamalara Katılmaması

Madde 42- Meclise başkanlık eden Başkan veya Başkan vekili, konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz. Meclis Başkanı ve oturumu yöneten Başkan vekili oy kullanamaz.

Görüşmelere katılmak isteyen bir kâtip üye, Başkanlık kürsüsünde görevli ise yerini diğer kâtip üyeye bırakır.

Soru ve Değişiklik Önergeleri

Madde 43- Meclis üyeleri tarafından Meclis çalışmaları hakkında Başkana sözlü veya yazılı soru sorulabilir. Başkan, sözlü soruyu aynı ya da en geç bir sonraki birleşimde, yazılı soruyu ise en geç 15 gün içinde cevaplandırır.

Başkanlığa gelen yazı ve önerelerde rencide edici sözler varsa Başkan, gereken düzeltmelerin yapılması için söz konusu yazı veya önergeyi sahibine iade eder.

Komisyonlar tarafından kabul edilen bir konu, genel kurulda görüşülürken komisyonun kabul ettiği raporda veya metinde değişiklik yapılması için en az iki üyenin imzasıyla önerge verilebilir. Komisyon raporu, önergenin kabul edilmesinden sonra onaylanmış sayılır.

Meclis Çalışmaları ile İlgili Yapılan Oylama Şekilleri

Madde 44- Meclisteki oylama; işaretle, açık veya gizli oyla yapılır.

İşaretle oylama; üyelerin el kaldırması, tereddüt hâlinde ayağa kalkmaları, beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi hâlinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır.

Açık oylama, üzerinde üyelerin ad ve soyadlarıyla seçim bölgelerinin/çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması veya ad cetvelinin okunması üzerine adı okunan üyenin ayağa kalkarak “kabal”, “çekimser” veya “ret” kelimelerinden birini yüksek sesle söylemesi ve böylece açıkladığı oyunun kâtip üyelerce kaydedilmesi suretiyle olur.

Oy pusulalarının toplanması, kürsüde bulunan bir kutuya oy pusulalarının atılması suretiyle olabileceği gibi, kutuların kâtip üyeler tarafından sıralar arasında dolaştırılması suretiyle de yapılabilir. Açık oylama şekillerinden birine başvurulması, Genel Kurulun kararına bağlıdır.

Gizli oylama, üzerinde hiçbir işaret bulunmayan pusulaların kürsüdeki kutuya atılması suretiyle yapılır.

Beyaz pusula olumlu, yeşil pusula çekimsiz ve kırmızı pusula olumsuz oy anlamına gelir.

Türkiye Öğrenci Meclisi Gündemi

Madde 45- Türkiye Öğrenci Meclisi gündemi, sabah oturumunda Başkanlık Divanı seçiminden sonra en az 10 üyenin imzasıyla verilecek gündem önermeleri ile belirlenir. Her gündem önermesi yalnızca bir konuyu içerir. Gündem konularının eğitim, kültür, sosyal, sanat, bilim, spor, çocuk ve gençlik konuları ile ilgili olması gereklidir. Gündem önermeleri, toplantının açılışında verilir ve okunur. Önergelerin tümü okunduktan sonra önerge sahiplerinden her biri için birer üye önermeleriyle ilgili Genel Kurul'u bilgilendirebilir ve gündem önermeleri sırayla oylanır. Gündem konuları önermelerin aldıkları oylara göre sıralanır. Hangi maddelerin gündeme alınacağına Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurul karar verir.

Türkiye Öğrenci Meclisinin Toplanması ve Konuşmalar

Madde 46- Türkiye öğrenci meclisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda veya TBMM Başkanının göstereceği TBMM içerisindeki bir başka salonda toplanır.

Türkiye öğrenci meclisi Millî Egemenlik Haftası içinde olmak üzere en az bir kez TBMM Başkanı ve Millî Eğitim Bakanınca ortaklaşa kararlaştırılıp duyurulacak bir gün ve saatte toplanır.

Toplantılar, sabah ve öğleden sonra olmak üzere iki oturum hâlinde yapılır. Millî Egemenlik Haftası içerisinde yapılan toplantının sabah oturumunu TBMM Başkanı açar ve Öğrenci Meclisi Başkanlık Divanı üyeleri seçimi tamamlanıncaya kadar yönetir.

Birleşimin başında Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan ve Millî Eğitim Bakanı birer konuşma yapabilirler.

Öğleden sonraki oturumu Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanı yönetir.

Gündeme geçmeden önce Başkan, en fazla üç üyeye beşer dakikayı geçmemek üzere gündem dışı söz verebilir.

Her gündem maddesi üzerinde en az iki üye konuşma yapabilir .Konuşma süreleri onar dakikadır. Her gündem maddesinin görüşmesi tamamlanıncaya oturuma ara verilebilir.

Toplantı, TBMM Televizyonundan canlı olarak yayımlanır.

Önergeler ve Tavsiye Kararları

Madde 47- Başkan, her gündem maddesinin görüşülmesine başlanırken konuyla ilgili en fazla beş önerge verilebileceğini belirtir. Önergeler, en az 10 üye tarafından imzalanır ve 500 kelimeyi geçemez. Görüşmenin bitiminde o konuyla ilgili olarak verilmiş olan önermeler okutulur ve sırayla oylanır. Salt çoğunlukla kabul edilen önermeler, tavsiye kararı olur. Bu kararlar, Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanlık Divanıca imzalanır, TBMM ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır, valiliklere gönderilir.

Koordinasyon ve İş Birliği

Madde 48- Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi süresince Türkiye Öğrenci Meclisinin tüm faaliyetleri, TBMM Başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığınca iş birliği içerisinde yürütülür.

Albüm

Madde 49- Millî Eğitim Müdürlükleri il öğrenci meclisi başkanının vesikalık resmini, nüfus cüzdanı fotokopisini ve kısa öz geçmişini içeren bilgileri en geç aralık ayının üçüncü haftasının sonuna kadar Millî Eğitim Bakanlığınca gönderir. Bakanlık tarafından da ocak ayının ilk haftasına kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderir. Türkiye öğrenci meclisi albümü hazırlanarak ilk toplantıda dağıtılır. Bu albüm TBMM ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır.

Evrakın Saklanması

Madde 50- Seçim ve çalışmalarla ilgili tüm doküman ilgili yönetimlerce bir yıl süreyle saklanır.

Tutanaklar

Madde 51- Türkiye öğrenci meclisi toplantılarının tutanakları ve özetleri, TBMM Tutanak Müdürlüğüne tutulur ve Türkiye Öğrenci Meclisi Başkanlık Divanı Kâtip Üyelerince imzalanır. Bu tutanaklar ve özetleri, TBMM

ve Millî Eğitim Bakanlığı internet sitelerinde yayımlanır.

Yürürlük

Madde 52- Bu Yönerge, onay tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 53- Bu Yönerge hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Millî Eğitim Bakanı yürütür.

EK 3- Milli Eğitim Müdürlüğünün Anket Çalışmasına İlişkin Yazısı

T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.71.00.02.-311/ 10670

22 Aralık 2009

Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) 28/02/2007 tarih ve B.08.0.EĞİT.0.33.05.311.-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi,
b) Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü'nün 12/03/2009 tarih ve 375 sayılı yazısı

İlgi (a) Yönerge kapsamında; araştırma bir ili kapsıyorsa izin işlemlerinin, ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünce, birden çok ili kapsıyorsa Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nca sonuçlandırılması hususine bağlanmıştır.

İlgi (b) sayılı yazıda; Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans Programında kayıtlı öğrenci Sibel UYANIK CEYLAN'ın "Ortaöğretim Kurumlarında Okul Meclisi Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Prosesini Algılarına Düzeyleri" konulu anket çalışmasını, tez içerisinde yararlanmak üzere İlimiz Merkezinde bulunan resmi liselerde öğrenim gören okul meclis başkanı, meclis başkan vekili ve kâtip üyelerine uygulamak istediği belirtilmektedir.

İlgi (a) yönerge doğrultusunda oluşturulan Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından düzenlenen "Araştırma Değerlendirme Formu"nda, adı geçen Yüksek Lisans Programında Kayıtlı öğrenci Sibel UYANIK CEYLAN'ın İlimiz Merkezinde bulunan resmi liselerde öğrenim gören okul meclis başkanı, meclis başkan vekili ve kâtip üyelerine anket uygulaması yapmasını uygun görülmesi olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ve teklif ederim.

Meltem PERLER
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
2009
Ali ÇELİKAR
Vali a.
Vahi Yardımcısı

Cumhuriyet Meydanı 71100
KIRIKKALE
Tel : (0318) 224 61 03-04-07-08
Faks : (0318) 224 25 59

Web:
<http://kirkkale.meb.gov.tr>
e-posta:
kirkkale.mem@meb.gov.tr

ÖZGEÇMİŞ

8.10.1981'de Kırşehir'de doğdu. İlköğrenimini Kırşehir Cacabey İlköğretim Okulu'nda; ortaöğrenimini Kırıkkale Süleyman Demirel Lisesi'nde tamamlamıştır. 1999 yılında başladığı Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü'nden 2003 yılında mezun olmuştur. 2003 yılında Van ilinin Özalp ilçesine bağlı Boyaldı İlköğretim Okulu'nda göreve başlamıştır. 2006 yılında Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Dalında yüksek lisans eğitimini kazanarak Kırıkkale iline tayin edilmiştir. Halen Kırıkkale Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmeni olarak çalışmaktadır.